

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Výpověď obviněného, obžalovaného a svědka v trestním řízení

Vedoucí práce: prof. Ing. Miroslav Rybář, DrSc.

2013

Autor: Bc. Zdeňka Danielová

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zdeňka DANIELOVÁ**
Osobní číslo: **R08M0049P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Název tématu: **Výpověď obviněného, obžalovaného a svědka v trestním řízení**
Zadávající katedra: **Katedra trestního práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Výpověď jako důkazní prostředek
2. Výpověď jako výsledek výslechu
3. Výpověď obviněného
4. Výpověď svědka
5. Výpověď obžalovaného
6. Konfrontace
7. Ochrana svědka
8. Utajený svědek
9. Detektor lži
10. Kazuistika

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí diplomové práce:

Prof. Ing. Miroslav Rybář, DrSc.

Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce:

14. prosince 2011

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2013

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.

děkan

JUDr. Petr Kybic, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 13. září 2012

Prohlášení:

Předkládám tímto k posouzení a obhajobě diplomovou práci, zpracovanou na závěr studia na Fakultě právnické Západočeské univerzity v Plzni.

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně, s použitím odborné literatury a pramenů uvedených v seznamu, který je součástí této diplomové práce.

V Plzni dne: 29. 3. 2013

Bc. Zdeňka Danielová

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu diplomové práce Prof. Ing. Miroslavu Rybářovi, DrSc. za metodické vedení práce. Dále bych chtěla poděkovat místopředsedovi Okresního soudu Plzeň – město Mgr. Borisu Valovému za věnovaný čas, vynaloženou iniciativu při vzniku této práce a odbornou pomoc.

Obsah

Úvod	1
1. Výpověď jako důkazní prostředek.....	4
2. Výpověď jako výsledek výslechu	7
2.1 Klasifikace výslechu	7
2.2 Příprava výslechu	8
2.2.1 Příprava obsahová.....	8
2.2.2 Příprava organizační a materiální.....	10
2.3 Stadia výslechu.....	11
2.3.1 Úvodní stadium výslechu	11
2.3.2 Monolog	11
2.3.3 Dialog.....	12
2.4 Taktické postupy výslechu.....	12
2.4.1 Formování kontaktu vyslychajícího s vyslychaným	13
2.4.2 Analýza výpovědi v průběhu výslechu	14
2.4.3 Psychologická pomoc vyslychanému	15
2.4.4 Psychologické působení na vyslychaného, který vypovídá nepravdivě	15
2.5 Dokumentace průběhu a výsledků výslechu.....	16
3. Výpověď obviněného	18
3.1 Pojem obviněného	18
3.1.1 Práva obviněného.....	19
3.1.2 Zákonné zastoupení obviněného	21
3.2 Zajištění přítomnosti obviněného při výslechu	22
3.3 Postup při výslechu obviněného	23
3.4 Protokol o výslechu	32
4. Výpověď obžalovaného	35
4.1 Pojem obžalovaného	35
4.2 Výslech obžalovaného.....	35
4.3 Použitelnost výslechu spoluobžalovaného z přípravného řízení u hlavního líčení	38
5. Výpověď svědka	40
5.1 Pojem svědka, způsobilost být svědkem.....	40

5.2 Práva a povinnosti svědka	42
5.2.1 Povinnost svědčit	43
5.2.2 Případy, kdy je výslech svědka zakázán.....	45
5.2.3 Právo odepřít výpověď	50
5.3 Výslech svědka	52
5.4 Výslech svědka v hlavním líčení	57
5.5 Svědečné	61
5.6 Utajený svědek	62
5.7 Hodnocení svědecké výpovědi	66
6. Konfrontace a prověrka výpovědi na místě	68
6.1 Konfrontace	68
6.2 Prověrka výpovědi na místě	70
7. Problematika výslechu na „detektoru lži“	73
Závěr.....	78
Resumé	81
Seznam použité literatury	83
Odborné publikace	83
Odborné články	84
Právní předpisy.....	84
Internetové zdroje.....	85
Seznam příloh.....	A
I. Kazuistika.....	A
A) Případ loupežného přepadení.....	A
B) Případ „slepý“ svědek.....	F
C) Případ úkladné vraždy zlého manžela	J
II. Obrazová příloha	O

Úvod

Účelem trestního řízení, jak stanoví § 1 trestního řádu, je náležité zjištění trestných činů a spravedlivé potrestání jejich pachatelů. Aby tomu tak bylo, je zapotřebí, aby orgány činné v trestním řízení měly k dispozici dostatečné množství informací, které jsou podpořeny důkazy. Stěžejním důkazním prostředkem je právě výpověď obviněného, obžalovaného a svědka, o nichž pojednává tato diplomová práce. V mnohých případech je to jediné, co mají orgány činné v trestním řízení k dispozici k objasnění věci.

Výpověď je získávána kriminalistickou metodou, kterou nazýváme výslech. Cílem výslechu je získat úplnou a věrohodnou výpověď v zájmu zjištění skutkového stavu věci, o kterém by nebyly důvodné pochybnosti. Výpověď musí být vždy získána zákonem upraveným postupem. Otázkami, jaká má být příprava výslechu, jaká jsou jeho stádia či jaké taktické postupy je při něm třeba zvolit, aby byla získána úplná a věrohodná výpověď, se zabývá kriminalistika.

Ve své diplomové práci tak zodpovím otázky, jak má být výslech připraven, do jakých stádií se člení a jaké taktické postupy je třeba dodržovat. Dále se zaměřím na otázku výpovědi obviněného, a to zejména jaká práva obviněný má, jak je zajišťována jeho přítomnosti u výslechu i to, jaký postup při výslechu je třeba dle zákona dodržet. Další otázku, kterou se pokusím zodpovědět, je výpověď obžalovaného, a to hlavně jaký postup má být použit u jeho výslechu a kdy je možné použít výslech spoluobžalovaného z přípravného líčení v hlavním líčení. Další velkou otázkou, kterou se budu zabývat, je výpověď svědka. Budu se snažit zodpovědět otázky, jaká práva a povinnosti jsou svědkovi přiznána a stanovena, jak má probíhat jeho výslech, jaké má právo na svědecké či jakou ochranu a pomoc mohou orgány činné v trestním řízení svědkovi, jež je zastrašován nebo jinak ohrožen, poskytnout. Též se zaměřím na otázku konfrontace a prověrky výpovědi a toho, jakou roli hrají v objasňování trestné činnosti. Poslední otázkou, kterou se budu zabývat, je problematika výslechu na polygrafu, a to především z pohledu, jaké jsou možnosti využití výsledku z něj získaných.

Svou diplomovou práci jsem pro lepší orientaci rozčlenila do sedmi kapitol, které jsou dále členěny. V první kapitole se budu zabývat výpovědí jako důkazním

prostředkem a procesem dokazování. Druhá kapitola je zaměřena na výpověď jako výsledek výslechu. V té vymezuji, jak je výslech klasifikován, jaká musí být příprava výslechu, jaká jsou stádia výslechu. Dále se zaměřuji na taktické postupy, jež je třeba při vedení výslechu dodržovat, a také na to, jak má být jeho průběh správně zadokumentován. Ve třetí kapitole se věnuji výpovědi obviněného. Zejména tím, koho a od jaké doby můžeme považovat za obviněného, jaká práva mu přísluší a jak je zajišťována jeho přítomnost při výslechu. Dále se zabývám tím, jak je třeba postupovat při jeho vyslýchání, zejména z pohledu požadavků, které klade trestní řád, a třetí kapitolu zakončím tím, jaké požadavky jsou kladeny trestním řádem na protokol o jeho výslechu. Čtvrtou kapitolu věnuji výpovědi obžalovaného. V jejím úvodu se zabývám pojmem obžalovaného, pokračuji postupem a požadavky kladenými na jeho výslech. V závěru této kapitoly věnuji pozornost tomu, kdy je použitelný výslech spoluobžalovaného učiněný ve stádiu přípravného řízení, u hlavního líčení. V páté kapitole se zaměřím na výpověď svědka, ve které se věnuji osobě v postavení svědka a popisuji, kdo se jím může stát. Dále vymezuji osobu svědka vůči ostatním zúčastněným na trestním řízení a svědeckou způsobilost. Popisuji práva, která mu přísluší a povinnosti, které mu v souvislosti s jeho postavením mohou vzniknout. Zaměřuji se tak zejména na obecné svědecké povinnosti a to, kdy je jeho výslech zakázán, nebo kdy má právo odepřít výpověď. Následně v této kapitole řeším výslech svědka, jak v přípravném řízení, tak v hlavním líčení. Také se věnuji nároku na svědečné. Dalším, čím se v této kapitole zabývám, je utajení jeho totožnosti a podoby a otázkou jeho ochrany, která je mu poskytována z důvodu hrozícího nebezpečí. Závěr kapitoly věnuji hodnocení věrohodnosti výpovědi svědka. V šesté kapitole se zabývám použitím zvláštních způsobů dokazování, a to konfrontací a prověrkou výpovědi na místě. Závěrečná sedmá kapitola je pak věnována výslechu na detektoru lži, zejména tomu, v čem spočívá princip vyšetření na něm a jaké je využití výsledku z něj získaných. Součástí mé práce je též kazuistika, která se nalézá v přílohové části.

Cílem mé práce je především podat ucelený pohled na to, jaká práva a povinnosti přísluší obviněnému, obžalovanému a svědkovi v trestním řízení a jaké požadavky jsou kladeny na jejich výslech. V neposlední řadě taktéž to, jak je hodnocena věrohodnost výpovědi a jak je možné řešit nebo ověřovat zvláštními způsob dokazování rozpory ve výpovědích jak jedné, tak různých osob.

Východiskem pro zpracování mé práce je zejména rozbor stávající právní úpravy, jež je obsažena v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a bezpečnosti způsobilosti, č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením. Při zpracování mé práce jsem vycházela především z dostupné literatury, článků publikovaných v odborných časopisech, z komentáře k trestnímu řádu a z judikatury soudů. Přehled literatury a použitých zdrojů se nachází na konci mé práce.

1. Výpověď jako důkazní prostředek

Proces dokazování je stěžejní fází trestního řízení, neboť jedině jím si orgány činné v trestním řízení mohou obstarat skutkový podklad pro své rozhodnutí. Dokazováním se v procesním trestním právu rozumí: „*Zákonem upravený postup orgánů činných v trestním řízení, jehož cílem je umožnit těmto orgánům poznání skutečností důležitých pro jejich rozhodnutí, tedy vyhledat důkazy o nich, tyto důkazy provést, získané poznatky procesně zajistit a zhodnotit.*“¹ Dokazování je obecně upraveno v hlavě páté trestního řádu pod názvem „Dokazování“ v ustanovení §89 a následující. V každém trestním stíhání bude potřeba dokazovat určitý okruh okolností. Obecný okruh okolností, které bude třeba dokazovat v každém trestním stíhání, bez ohledu na specifika případu nám uvádí ustanovení § 89 odst. 1, ve kterém se říká: „*V trestním stíhání je v nezbytném rozsahu třeba dokazovat zejména:*

- a) *Zda se stal skutek, v němž je spatřován trestní čin,*
- b) *Zda tento skutek spáchal obviněný, případně z jakých pohnutek,*
- c) *Podstatné okolnosti mající vliv na posouzení povahy a závažnosti činu,*
- d) *Podstatné okolnosti k posouzení osobních poměrů pachatele,*
- e) *Podstatné okolnosti umožňující stanovení následku, výše škody způsobené trestním činem a bezdůvodného obohacení,*
- f) *Okolnosti, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání.*“²

Z uvedeného nám tedy plyne, že dokazování lze provádět teprve potom, co bylo zahájeno trestní stíhání na konkrétní osobu. Děje se tak proto, aby tato osoba, již jako obviněná, mohla využít všechna svá práva. Před zahájením trestního stíhání lze opatřovat důkazy pouze výjimečně a to v případě, že provedení důkazu tvoří obsah neodkladného nebo neopakovatelného úkonu dle §158 odst. 3 písm. i), odst. 9, § 158a, § 160 odst. 4 a § 179b odst. 1 nebo jde-li o další úkony uvedené v ustanovení § 158 odst. 3.³

Demonstrativní výčet prostředků, které slouží v trestním řízení k dokazování skutečností, je uveden v ustanovení § 89 odst. 2. Dle tohoto za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. Důkaz může každá ze stran

¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 754. ISBN 978-80-7400-043-0.

² O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012. § 89 odst. 1.

³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 758. ISBN 978-80-7400-043-0.

vyhledat, předložit nebo jeho provedení navrhnout. Důvodem k odmítnutí takového důkazu není skutečnost, že důkaz nevyhledal nebo nevyžádal orgán činný v trestním řízení. Z uvedeného ustanovení nám plyne, že za důkaz mohou sloužit i jiné prostředky, než které jsou uvedeny v demonstrativním výčtu. Důkazním prostředkem proto může být i např. rekonstrukce činu, rekognice, vyšetřovací pokus, protokol o osobní nebo domovní prohlídce, pachové stopy a další.

O použití konkrétního důkazního prostředku rozhoduje jedině soud. Naše právní úprava neobsahuje žádná pravidla, která by omezovala nebo vylučovala použití některých důkazních prostředků. Dopředu tedy nelze vyloučit žádný druh důkazního prostředku s výjimkou situací, v nichž trestní řád stanoví jeho nepřípustnost. Tato nepřípustnost je stanovena zejména v ustanovení §89 odst. 3, když říká: *„Důkaz získaný zákonným donucením nebo hrozbou takového donucení nesmí být použit v řízení s výjimkou případu, kdy se použije jako důkaz proti osobě, která takového donucení nebo hrozby donucení použila.“*⁴

Jak již bylo uvedeno výše, výpověď obviněného a svědka jsou uvedeny jako důkazní prostředky již v demonstrativním ustanovení § 89 odst. 2 a spolu s výpovědí obžalovaného patří mezi stěžejní důkazní prostředky užívané v procesu dokazování v trestním řízení. Důležitost výpovědi obviněného jako důkazního prostředku je velmi vysoká, neboť jednání obviněného je předmětem řízení, tudíž o něm může podat nejdůkladnější údaje. Výpověď obviněného je též jeho prostředkem vlastní obhajoby. Značně se tím liší od ostatních důkazních prostředků. Kdežto obviněný a obžalovaný mají zajisté zájem na výsledku řízení, svědek a znalec ve většině případů na něm osobní zájem nemají.

Každé vyjádření obviněného však nemá povahu důkazu, který by byl použitelný v trestním řízení. Například jestliže obviněný podá informace mimo trestní řízení v konverzaci s jinou osobou v kavárně při kávě, vyjádření v novinách, v televizi, vysvětlení před zahájením trestního stíhání, není tato informace doznáním obviněného. Takovou informaci je pak nutné procesně účinně opatřit, například právě výpovědí svědka nebo obviněného. Důkazem též není popsání skutku, které obviněný učinil před znalcem při přípravě znaleckého posudku. Nelze ho užít ani jako listinný důkaz. Tuto zásadu

---

⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Přípravné řízení trestní*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 376-378. ISBN 80-7179-741-3.

vyslovalo ve své právní větě již rozhodnutí č. 48/1968 Sb.⁵ Též vysvětlení podaná dle ustanovení § 158 odst. 3 písmene a) nejsou důkazem, který by byl použitelný před soudem. Další případ, kdy nelze považovat za důkaz výslechem obviněného dle ustanovení § 91 a následující trestního řádu, je jestliže obviněný učinil v postavení účastníka jiného řízení než trestního výpověď.⁶ Avšak naproti tomu dle usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 6. 2004, sp. zn. 2 To 49/2004 je důkazem podle ustanovení § 89 odst. 2 trestního řádu výpověď obviněného uskutečněná dle ustanovení § 69 odst. 5 před soudcem, který rozhodl o vazbě. Takovou výpověď je dle něj možné po jejím provedení v hlavním líčení zahrnout do oblasti hodnocených důkazů a v rozhodnutí k ní pak dle ustanovení § 220 odst. 2 trestního řádu přihlédnout.⁷

---

⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Praha: Leges, 2011, s. 384-386. ISBN 978-80-87212-92-9.

⁶ CÍSAŘOVÁ, Dagmar, Jaroslav FENYK a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 313. ISBN 978-80-7357-348-5.

⁷ Rozhodnutí soudů ČR - část trestní: K výslechu obhájce jako svědka. K povaze odvolání obžalovaného a výpovědi obviněného učiněné před soudcem rozhodujícím o jeho vazbě. *Soudní rozhledy*. 2004, 10., č. 9, s. 344.

2. Výpověď jako výsledek výslechu

Výpověď se získává metodou, kterou nazýváme výslech. Cílem výslechu je získat úplnou a věrohodnou výpověď v zájmu zjištění skutkového stavu věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti. V kriminalistice se výslechem míní metoda, kterou se na základě zákona formou výpovědi získávají jak kriminalisticky, tak právně významné informace obsažené v paměti vyslychané osoby, za přísného dodržení zákonem daných práv a povinností vyslychaného i vyslychajícího.⁸ Výslech je jednou z nejstarších metod, avšak velmi hojně využívanou, neboť se jedná o velmi univerzální metodu, kterou lze využít při vyšetřování každého trestného činu. Mnohdy se jedná o jediný zdroj důkazů a tím i objasnění události.⁹

Výpovědí je pak sdělení vyslychané osoby uskutečněné v průběhu výslechu a zdokumentované podle příslušných právních předpisů. Předmětem výpovědi mohou být veškeré skutečnosti, které souvisí s trestním činem nebo jinou kriminalisticky relevantní událostí. Obsah výpovědi může být jak důkazem, tak informací nedůkazního charakteru.¹⁰

2.1 Klasifikace výslechu

Výslechy lze dělit podle různých kritérií. Mezi tato kritéria mohou patřit věk vyslychaného, fyzický a psychický stav vyslychané osoby, trestní minulost vyslychaného a další. Mezi nejdůležitější se ovšem řadí procesní postavení vyslychané osoby a vztah vyslychané osoby k vlastní výpovědi. Dělení není pouze teoretické, ale je i velmi praktickým pomocníkem pro volbu taktiky výslechu.

Mezi zmiňovaná kritéria patří především procesní postavení vyslychané osoby. Dle procesního postavení rozlišujeme:

- Vyžadování potřebných vysvětlení (§ 158 odst. 3 písm. a) TrŘ),
- Výslech svědka (§ 97-104, § 55 odst. 2 TrŘ, § 209 TrŘ),
- Výslech znalce (§ 108 TrŘ),

⁸ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 327-328. ISBN 80-7179-878-9.

⁹ RYBÁŘ, Miroslav. *Základy kriminalistiky*. Dobrá voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2001, s. 140. ISBN 80-86473-03-1.

¹⁰ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 327-328. ISBN 80-7179-878-9.

- Výslech podezřelé zadržené osoby (§ 76 odst. 5 TrŘ),
- Výslech obviněného (§ 90-95 TrŘ),
- Výslech obžalovaného (§ 207-208 TrŘ).

Dalším kritériem klasifikace je bezesporu vztah vyslýchané osoby k vlastní výpovědi. Dle tohoto můžeme výslechy dělit na:

- Výslech osob, které chtějí vypovídat pravdu a jejichž úmysl se kryje s nastalým následkem,
- Výslech osob, které chtějí vypovídat pravdu, ale úmysl se s nastalým následkem nekryje,
- Výslech osob, které nechtějí vypovídat pravdu.¹¹

2.2 Příprava výslechu

Tak jako pro každou činnost, i pro výslech je velmi důležité provést jeho přípravu. O to více, když výslech představuje velmi složitou a odpovědnou činnost, která se dotýká práv a svobod občanů. Přípravu můžeme rozdělit na dvě části:

- a) přípravu obsahovou, kterou dále dělíme na fázi analytickou a syntetickou,
- b) přípravu organizační a materiální.

2.2.1 Příprava obsahová

Cílem přípravy je zjištění vyslychajícího všech okolností události, které do té doby nebyly objasněny a které jsou vyslychanému známé. Jak již bylo zmíněno výše, příprava se dále dělí na fázi analytickou a syntetickou.¹²

Analytická fáze přípravy výslechu

Analytická fáze přípravy výslechu se zakládá na analýze do této doby shromážděných důkazů a na analýze osoby a osobnosti vyslychaného před výslechem.

---

¹¹ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 327-328. ISBN 80-7179-878-9.

¹² NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: Eurounion, 2004, s. 202. ISBN 80-7317-036-1.

V této fázi je potřeba důkladně analyzovat skutkový děj a to na základě dostupného důkazního a pomocného materiálu. Mezi důkazní materiál řadíme zejména protokoly o dosud vykonaných úkonech, zajištěné stopy, věcné a listinné důkazy, znalecké posudky, odborná vyjádření a další. Mezi pomocný materiál patří různé druhy záznamů, evidenční materiály, operativně-pátrací materiály o objasňované události a poznatky získané z jiných spisů, kde vyslýchaný nějakým způsobem figuroval.¹³ Z tohoto materiálu je nezbytné zhodnotit vazby mezi všemi zúčastněnými osobami, především jejich spojitost s vyšetřovanou událostí, posoudit společenskou nebezpečnost a jednotlivé znaky skutkové podstaty trestného činu. Z tohoto pak vyslychající rozhodne o předmětu, průběhu, způsobu a znění otázek, které a v jakém sledu budou pokládány.¹⁴ Analýza tohoto materiálu probíhá souběžně s analýzou osoby a osobnosti vyslychané osoby. Cílem analýzy osobnosti vyslychané osoby je získání poznatků, dle kterých pak můžeme usoudit, jakým způsobem se vyslychaný při výslechu bude chovat, a musíme adekvátně tomuto chování zvolit i postup vyslychajícího.¹⁵ Zejména je nutné tak získat poznatky o charakteru, vlastnostech, intelektu, schopnostech a sociálním zázemí vyslychaného.¹⁶

Syntetická fáze přípravy výslechu

Dle poznatků, které vyslychající získá na základě analytické fáze přípravy, vytváří podmínky k provedení výslechu a modeluje pravděpodobný průběh výslechu. Syntetickou fázi přípravy rozdělujeme na část obecnou a zvláštní. V obecné části se rozhoduje především o formě výslechu, určení předmětu a cíle výslechu, zařazení výslechu do procesu vyšetřování trestného činu, určení místa a času výslechu, způsobu zajištění přítomnosti vyslychané osoby, způsobu utajení totožnosti svědka, možných a nutných účastníků výslechu, volbě předpokládaných taktických postupů vedení výslechu a určení prostředků dokumentace výpovědi a jejich použití.¹⁷ Místo výslechu by mělo být stanoveno tak, aby zaručovalo jeho nerušený průběh, v prostředí pro vyslychajícího známé, které mu zajistí psychickou nadvládu. Jestliže vyslychající předpokládá obsahově a organizačně náročný výslech, je vhodné využít i tzv. výslechových laboratoří, které disponují technikou k pozorování a k interní komunikaci. V případech, kdy je nutné vyslechnout dítě, je vhodné zvolit naopak prostředí jemu známé. Doba výslechu je pak odvislá od konkrétní vyšetřované věci a od časových možností a zdravotního stavu

¹³ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 108-109. ISBN 978-80-7380-095-6.

¹⁴ RYBÁŘ, Miroslav. *Základy kriminalistiky*. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2001. s. 141. ISBN 80-86473-03-1.

¹⁵ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 108-109. ISBN 978-80-7380-095-6.

¹⁶ RYBÁŘ, Miroslav. *Základy kriminalistiky*. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2001. s. 141. ISBN 80-86473-03-1.

¹⁷ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 328-330. ISBN 80-7179-878-9.

vyslýchanych osob. Zajištění přítomnosti vyslychaného se uskutečňuje předvoláním nebo předvedením (§ 90, 98 trestního řádu).¹⁸ V následující zvláštní části je vypracován plán výslechu. Tento plán může i nemusí být písemný a to dle složitosti výslechu. Pokud vyslychající bude provádět složitý výslech, určitě se neobejde bez písemného plánu, který by určoval alespoň nejzákladnější a nejdůležitější momenty výslechu, nebo bez seznamu důkazů, které chce vyslychanému předložit.¹⁹

2.2.2 Příprava organizační a materiální

Příprava organizační a materiální vychází z výsledků věcné přípravy a zahrnuje volbu výslechového prostředí, volbu a přípravu potřebných technických prostředků, určení konkrétního okruhu osob přítomných při výslechu a organizační zajištění výslechu.²⁰ Co se týká výslechového prostředí, rozeznáváme vnější a vnitřní výslechové prostředí. Vnější výslechovým prostředím je místo, kde je výslech uskutečňován. Ve většině případů je jím kancelář vyslychajícího či ve výjimečných případech výslechová místnost.²¹ Pro výslechy dětí jsou vytvořeny speciální dětské výslechové místnosti (viz. obrazová příloha obr. č. 1), které jsou vybudovány tak, aby navozovaly atmosféru domácího prostředí a děti lépe komunikovaly s vyšetřovatelem. Místnost je vybavena pohodlným nábytkem, hračkami a vymalována barvami.²² V některých důvodem podepřených případech je možné výslech provést i v bytě, na pracovišti vyslychané osoby či ve zdravotnickém zařízení a podobně. Vnitřním výslechovým prostředím je pak atmosféra ve výslechové místnosti. Ta je vytvořená souborem různorodých faktorů, mezi jež patří například to, jak je místnost zařízena, jak je rozmístěn vyslychaný, vyslychající a ostatní osoby v místnosti či jak je osvětlena a podobně. Jestliže je výslech prováděn v příznivém klimatu, působí to též kladně na psychiku vyslychaného. Je proto příhodné, aby během jeho průběhu nebyl rušen například klepáním na dveře místnosti, vstupem různých osob či vyzváněním telefonu. Určení konkrétních osob přítomných při výslechu záleží v nezbytnosti určení dalších osob mimo vyslychajícího a vyslychaného, to znamená obhájce, tlumočnick, zákonný zástupce,

¹⁸ RYBÁŘ, Miroslav. Základy kriminalistiky. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2001, s. 141. ISBN 80-86473-03-1.

¹⁹ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 328-330. ISBN 80-7179-878-9.

²⁰ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: Eurounion, 2004, s. 205. ISBN 80-7317-036-1.

²¹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 107. ISBN 978-80-7380-095-6.

²² *Speciální výslechová místnost ve Svitavách*[online]. 2013 [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/specialni-vyslechova-mistnost-ve-svitavach.aspx>.

zapisovatel a další. Organizačním zajištěním výslechu je pak zajištění přítomnosti účastníků a technických prostředků, dodržení jeho plánu.²³

2.3 Stadia výslechu

V souladu s požadavky trestního řádu kriminalistika rozlišuje tři stadia výslechu: úvodní stadium výslechu, stadium souvislého líčení neboli monolog, stadium otázek a odpovědí neboli dialog.

2.3.1 Úvodní stadium výslechu

Úvodní stadium začíná přivítáním vyslychaného, neboť od tohoto okamžiku se formuje kontakt mezi vyslychajícím a vyslychaným. Následně vyslychající ověřuje totožnost vyslychaného a poučuje ho o právech a povinnostech podle jeho procesního postavení. V tomto stádiu je vyslychaný seznámen s předmětem a důvodem výslechu a jeho procesním postavením.²⁴ Dále umožňuje vyslychajícímu především dotvoření úsudku o osobě a osobnosti vyslychaného, zjištění postoje vyslychaného k předmětnému případu, doplnění informací o vztazích vyslychaného k ostatním účastníkům objasňovaného případu a formování psychologického kontaktu s vyslychaným. Při výslechu obviněného jsou v této fázi dále zjišťovány jeho majetkové, rodinné a pracovní poměry a v neposlední řadě předcházející tresty.²⁵

2.3.2 Monolog

Z impulsu vyslychajícího úvodní stadium souvisle přechází v monolog. Jedná se o spontánní výpověď vyslychaného, kdy vyslychaný souvisle vylíčí veškeré skutečnosti, které jsou mu známé k vyšetřované věci. Jeho výpověď by neměla být bezdůvodně přerušována. Může být pouze vyslychajícím usměrňována tak, aby vyslychaný

---

²³ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 107. ISBN 978-80-7380-095-6.

²⁴ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 111. ISBN 978-80-7380-095-6.

²⁵ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 330-331. ISBN 80-7179-878-9.

neodbočoval od tématu a aby vypovídal v časovém sledu, tak jak událost probíhala anebo aby vypovídal postupně k jednotlivým osobám. Toto stádium je velmi důležité, neboť vyslychajícímu umožňuje se zorientovat v souhrnu fakt, kterými vyslychaný disponuje a zároveň vyslychajícímu umožňuje analýzou výpovědi zjistit rozpory ve výpovědi, neúplnost výpovědi a další.²⁶

2.3.3 Dialog

Stádium dialogu probíhá formou kladení otázek vyslychajícím a obdržení odpovědí od vyslychaného. Hlavním cílem je doplnit, upřesnit, konkretizovat a detailizovat výpověď vyslychaného. Otázky vyslychající klade tak, aby vyslychaný musel odpovědět určitě a jednoznačně. Vyslychající však nesmí klást otázky, které by na vyslychaného působily sugestivně, tj. které by obsahovaly část odpovědi nebo naváděly k určité odpovědi. Dále vyslychající nesmí klást otázky kapciózní (úskočné). Toto stádium je nejdůležitější, neboť umožňuje psychologickým působením zvrátit výpověď vyslychaného tak, aby bylo dosaženo pravdivé výpovědi.²⁷

2.4 Taktické postupy výslechu

Jak již bylo řečeno výše, základním cílem výslechu je získání úplných a věrohodných informací o dané události od vyslychaného. Aby tohoto cíle bylo úspěšně dosaženo, byly na základě kriminalistické praxe a poznatků z psychologie vytvořeny taktické postupy vedení výslechu.

Těmito taktickými postupy jsou:

- a) formování kontaktu vyslychajícího s vyslychaným,
- b) analýza výpovědi v průběhu výslechu,
- c) psychologická pomoc vyslychanému při vybavení si zdánlivě zapomenutého a překonání subjektivních nedostatků reprodukce,

²⁶ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 331-332. ISBN 80-7179-878-9.

²⁷ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 112. ISBN 978-80-7380-095-6.

- d) psychologické působení na vyslychaného, který vypovídá nepravdivě.²⁸

Formování kontaktu vyslychajícího s vyslychaným a analýza výpovědi v průběhu výslechu jsou obligatorními. Uvedené taktické postupy se neuplatňují izolovaně, ale vzájemně se kombinují.

2.4.1 Formování kontaktu vyslychajícího s vyslychaným

V úvodním stádiu výslechu je kontakt s vyslychaným stěžejním prvkem, který má význam jak pro získání důvěry vyslychaného, tak pro efektivitu výslechu. V případě, že se podaří navázat pozitivní kontakt s vyslychaným, je potřeba ho udržet po celou dobu výslechu, respektive usilovat o jeho posílení. Za nejdůležitější způsoby formování kontaktu mezi vyslychajícím a vyslychaným můžeme považovat zejména zvolení vhodného způsobu zajištění přítomnosti vyslychaného, vhodného výslechového prostředí, vytvoření správné výslechové situace, zvolení správného způsobu chování ze strany vyslychajícího, vhodnou formou seznámit vyslychaného s předmětem výslechu a jeho procesním postavením a zvolit vhodný psychologický přístup k vyslychanému podle jeho osobnosti. Přítomnost vyslychaného se zajišťuje předvoláním a předvedením. Předvedení by mělo být uplatňováno pouze v malé míře případů, protože velmi brání možnosti navázání patřičného psychologického kontaktu. Jak je zmíněno výše, je třeba zvolit vhodné výslechové prostředí a vytvořit správnou výslechovou situaci. Známe různé typy výslechových situací. První je bezpochyby, jestliže vyslychaný může a zároveň i chce vypovídat pravdu. Ta je ideální situací. Další, již méně ideální je, když si vyslychaný na některé okolnosti nevzpomíná, avšak chtěl by poskytnout pravdivou výpověď. V tomto případě je nezbytné, aby vyslychající pomohl například tím, že rozloží událost na časové celky, předloží fotografie, náčrtky a podobně. O třetí situaci se jedná, jestliže vyslychaný může, avšak nechce pravdivě vypovídat. Za takové situace je na něj nezbytné psychologicky působit. V praxi je pak v takových případech používána BASIC ID, která je založena na tom, že vyslychajícím je přebrána úloha vyslychaného, jenž má snahu vyjasnit motivační pochody, které měl vyslychaný v době činu. Čtvrtou, poslední situací je, jestliže vyslychaný nemůže a ani nechce podat výpověď. V tomto případě není účelná ani aplikace

---

²⁸ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: Eurounion, 2004, s. 206. ISBN 80-7317-036-1.

psychologického působení a potřebné informace je nutné získat od někoho jiného. Jak zmíněno výše, důležité je též, aby vyslychající zvolil vhodný přístup k vyslychanému, který je závislý na osobě vyslychané osoby a může tak být vlídný, přívětivý, ale i strohý. Další, co je důležité, je vhodnou formou seznámit vyslychaného s předmětem výslechu a jeho procesním postavením. Takovou formou je buď tzv. úřední, nebo občanská forma. Občanská je méně formální a je využívána zejména u nezletilých, starých osob a podobně. Úřední je pak užívána u těch, u nichž je předpoklad, že nebudou vypovídat pravdu. Nezbytné je též zvolit psychologický přístup na základě individuality osobnosti vyslychaného. Mezi způsoby, kterými je možné formovat psychologický kontakt s vyslychaným lze zejména zařadit taktní, slušné, ale zároveň i odměřené jednání, užití empatie, pohostinnost či různé psychické působení.²⁹

2.4.2 Analýza výpovědi v průběhu výslechu

Analýza výpovědi probíhá během celého výslechu a jejím cílem je zjištění, zda je výpověď pravdivá, věrohodná, vyčerpávající a jaký je postoj vyslychaného k předmětu výslechu. Vyslychající během této analýzy může i zjistit případné vnitřní rozpory ve výpovědi.³⁰ Vlastní hodnocení věrohodnosti výpovědi je možné provádět porovnáním výpovědi s ostatními důkazy, prověřením vnitřní shody údajů ve výpovědi a vyjasněním dalších okolností. Vyslychající nesmí zapomínat ani na pozorování chování vyslychaného, které mu může napovědět mnoho věcí o stavu jeho psychiky a o jeho věrohodnosti.³¹ Je nezbytné tak sledovat projevy neverbální komunikace, jako mimiku, pohledy, tělesné pohyby či tělesný postoj, ze kterých je možné určit psychický stav vyslychaného. Při analýze výpovědi hraje určitě značnou roli i to, jak je vyslychající zkušený a jakou má intuici.³²

²⁹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 110-114. ISBN 978-80-7380-095-6.

³⁰ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 117. ISBN 978-80-7380-095-6.

³¹ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: Eurounion, 2004, s. 208-209. ISBN 80-7317-036-1.

³² STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 114-115. ISBN 978-80-7380-095-6.

2.4.3 Psychologická pomoc vyslychanému

Psychologická pomoc je poskytována vyslychaným, kteří chtějí vypovídat, avšak nemůžou si vzpomenout na některé skutečnosti, mají je zkrácené a podobně. Z tohoto důvodu je pomoc poskytována zpravidla svědkům, neboť pachatelé trestných činů si je většinou pamatují velmi dobře. Kriminalistika vypracovala řadu taktických postupů pomoci vyslychajícímu, do kterých se řadí zejména:

- rada vyslychanému, aby vypovídal v chronologickém sledu, maximálně detailně a aby uvedl, z jakého pramene mu informace byly poskytnuty,
- rada, aby si vyslychaný vzpomněl na významnou událost nebo mezní detaily,
- doporučit vyslychanému, aby událost chápal jako příčinu určitého následku,
- k oživení lze použít různé plánky, nákresy, schémata, fotografie a další,
- neuspěchat výpověď vyslychaného.³³

2.4.4 Psychologické působení na vyslychaného, který vypovídá nepravdivě

Tento postup se využívá u svědků i obviněných, kteří mluví z jakýchkoliv příčin nepravdivě. Mezi takovéto příčiny se řadí např. ochrana jiných osob, různé psychické poruchy, silné city, omyl a další. Jediná zákonná forma, jak zapůsobit na takovouto osobu je přesvědčování. Kriminalistická taktika k psychologickému působení na vyslychaného využívá zejména následně zmíněných dílčích postupů:

- využití pořadí výslechů několika svědků a spoluobviněných,
- využití emocionálního napětí vyslychaného,
- využití rozporů výpovědi s ostatními důkazy, využití vnitřních rozporů ve výpovědi,
- stimulace kladných vlastností vyslychaného,
- využití reflexních úvah vyslychaného.³⁴

---

³³ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: Eurounion, 2004, s. 208-210. ISBN 80-7317-036-1.

Stav emocionálního napětí vyslychané osoby je možné využít k tomu, aby vypovídala pravdivě. Může být zesíleno například tím, že jí jsou ve trefném okamžiku připomenuty právní následky křivé výpovědi. Během výslechu je žádoucí, aby se vyslychající orientoval na skutečnosti, které má podložené jinými důkazy. Je nutné, aby vyslychaný pochopil, že lživá výpověď se mu nevyplatí. Při rozporech výpovědi s ostatními důkazy kriminalistka radí, aby důkazy byly předkládány, tak jak jdou logicky po sobě, jak roste jejich důkazní hodnota, tak jak jsou důležité pro rozhodnutí a předkládání vcelku. Co se týká stimulace dobrých vlastností vyslychané osoby, lze poukazovat na to, jaký vedla doposud příkladný život, jaké má kladné vlastnosti a podobně. To je nejvíce efektivní v případech, kdy se jedná o pachatele, který čin spáchal v afektu či z nedbalosti. Reflexivní úvahy vyslychaného jsou využívány nejvíce, jestliže osoba, jež vypovídá nepravdivě, je intenzivně zainteresována na tom, jaký výsledek bude mít vyšetřování. Základem toho je, že jsou vytvořeny myšlenkové úlohy, jež vyslychaný může a nemusí luštit.³⁵

2.5 Dokumentace průběhu a výsledků výslechu

Dokumentace výslechu je velmi důležitá, neboť jsou trvale uchovány získané informace, které pak mohou být nadále využívány. Povinným prostředkem dokumentace výslechu je protokol. K doplnění protokolu je pak možné využít zvukový záznam nebo videozáznam. Vzhledem k významu protokolu o výslechu zde nemohou být nějaké nepřesnosti, nedostatky či chyby. Protokol tak musí obsahovat výstižné, přesné a jednoznačné informace, které byly získány od vyslychaného při konkrétním výslechu. V co největší míře mají být upotřebeny identické výrazy, kterých vyslychaný při výslechu použil.³⁶

Trestní řád v ustanovení § 55 a následující uvádí obecné náležitosti protokolu, které jsou pak s ohledem na postavení vyslychaného v trestním řízení modifikovány ustanovením §90 až §95 u obviněného a § 97 až § 104 u svědka. Dle ustanovení § 55 odst. 1 trestního řádu se protokol sepíše o každém úkonu trestního řízení, nestanoví-li zákon jinak, a to z pravidla při úkonu nebo bezprostředně po něm. Protokol musí dle tohoto ustanovení obsahovat pojmenování soudu, státního zástupce nebo jiného orgánu

³⁴ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 120-123. ISBN 978-80-7380-095-6.

³⁵ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 117-120. ISBN 978-80-7380-095-6.

³⁶ RYBÁŘ, Miroslav. *Základy kriminalistiky*. Dobrá voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2001, s. 146. ISBN 80-86473-03-1.

provádějícího úkon; místo, čas a předmět úkonu; jméno a příjmení úředních osob a jejich funkce, jméno a příjmení přítomných stran, jméno, příjmení a adresu zákonných zástupců, obhájců a zmocněnců, kteří se úkonu zúčastnili, a u obviněného a poškozeného též adresu, kterou uvede pro účely doručování, a další údaje nutné k zjištění nebo ověření totožnosti, včetně data narození nebo rodného čísla. V protokolu musí být stručně a výstižně vylíčen průběh úkonu, z něhož má být patrné i zachování zákonných ustanovení upravujících provádění úkonu, dále podstatný obsah rozhodnutí při úkonu vyhlášených a byl-li hned při úkonu doručen opis rozhodnutí, osvědčení o jeho doručení. Doslovná protokolace musí být označena tak, aby bylo možné jasně určit její počátek a konec. V protokolu musí být zaznamenány i návrhy, které strany učinily, poučení, které jim bylo uděleno, popřípadě jejich vyjádření k němu. V protokolu se musí též registrovat námitky stran nebo vyslýchaných osob proti obsahu protokolu nebo úkonu.³⁷

---

³⁷ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 55, § 90 a 95, § 97 až 104.

3. Výpověď obviněného

Jak již bylo řečeno výše, výpověď je jedním z nejdůležitějších důkazních prostředků. Zároveň hraje velkou roli i pro obviněného, neboť je prostředkem jeho vlastní obhajoby. Trestní řád ji upravuje v ustanoveních § 90 a následujících.

K výpovědi však obviněný nesmí být nijak donucován a má právo ji i odmítnout. Jestliže by obviněný byl ke své výpovědi donucován, jednalo by se o důkaz absolutně neúčinný, což znamená takový, jehož vadu není možné odstranit a jehož není možné použít v řízení.³⁸ Dle rozhodnutí č. 38/1968-I. a 49/1968 – II. Sb. rozhod. tr. není možné obviněného donucovat k výpovědi ani neustálým opakováním jeho výsledku za účelem dosažení jeho doznání.³⁹ Dalším zajímavým rozhodnutím, které řeší, kdy může být výpověď získaná výsledkem absolutně neúčinná, je 25/90 – III., které nám říká: *„Provádění výsledku obviněného za záměrně vytvořených okolností, výrazně nepříznivě ovlivňujících jeho psychický stav, jako např. výslech bezprostředně následující po dlouhodobé eskortě obviněného, uskutečňovaný po dlouhou dobu i v nočních hodinách za aktivní účasti většího počtu vyslýchaných, je nedovoleným nátlakem na obviněného, a může být tak podstatnou vadou takového výsledku, že půjde o důkaz absolutně neúčinný.“*⁴⁰ Ve své výpovědi může uvádět i lživé informace, aniž by byl za to trestně odpovědný. Trestně odpovědným by byl pouze v případě, že by se vůči jinému dopustil trestného činu křivého obvinění dle § 345 trestního zákoníku, trestného činu pomluvy dle § 184 trestního zákoníku nebo trestného činu poškození cizích práv dle § 181 trestního zákoníku. I v případě, že se obviněný ke spáchanému trestnému činu dozná, musí orgány činné v trestním řízení přezkoumat všechny okolnosti dané věci.⁴¹

3.1 Pojem obviněného

Obviněný je ústřední postavou trestního řízení. Na úvod si objasníme, od jaké doby můžeme mluvit o člověku jako o obviněném. Pojem obviněného je vysvětlen v ustanovení

³⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. Praha: Leges, 2011, s. 360. ISBN 978-80-87212-92-9.

³⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. Praha: Leges, 2011, s. 387. ISBN 978-80-87212-92-9.

⁴⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Leges, 2012. s. 684. ISBN 987-80-87576-29-8.

⁴¹ ŠÁMAL, Pavel. *Přípravné řízení trestní*. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 378-379. ISBN 80-7179-741-3.

§ 32 trestního řádu, který uvádí, že podezřelého ze spáchání trestného činu lze považovat za obviněného teprve tehdy, bylo-li proti němu zahájeno trestní stíhání dle ustanovení § 160 trestního řádu.⁴² K zahájení trestního stíhání dochází doručením usnesení o zahájení trestního stíhání, přičemž ustanovení § 160 odst. 2 trestního řádu stanoví, že se tak musí stát nejpozději na počátku prvního výslechu.⁴³ Pojem obviněného se tedy užívá pro označení osoby, proti které se vede trestní řízení od zahájení trestního stíhání dle § 160, a to až do nařízení hlavního líčení dle § 198. Před zahájením trestního stíhání dle § 160 se ten, proti kterému se vede trestní řízení, označuje jako podezřelý. Po nařízení hlavního líčení dle § 198 až do nabytí právní moci odsuzujícího rozsudku se označuje jako obžalovaný.

3.1.1 Práva obviněného

Základní práva obviněného nalezneme v ustanovení § 33 trestního řádu. Dle tohoto ustanovení má obviněný v první řadě právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které jsou mu kladeny za vinu a k důkazům o nich. Obviněný není však povinen vypovídat.⁴⁴ Dále dle ustanovení § 2 odst. 14 trestního řádu jestliže obviněný prohlásí, že neovládá český jazyk, může použít svého mateřského jazyka, nebo jazyka, o kterém uvede, že ho ovládá. V tomto případě má pak dle § 28 trestního řádu právo na tlumočníka.⁴⁵ Mezi další práva obviněného patří právo uvádět okolnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě.⁴⁶ Toto právo je pak dále zdůrazněno v ustanovení § 92 odst. 2, které uvádí, že: „*Obviněnému musí být dána možnost se k obvinění podrobně vyjádřit, zejména souvisle vylíčit skutečnosti, které jsou předmětem obvinění, uvést okolnosti, které obvinění zeslabují nebo vyvracejí, a nabídnout o nich důkazy.*“⁴⁷ Toto právo může obviněný uskutečnit již v přípravném řízení, ale i kdykoli později. Obviněný tak může uvádět okolnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě až v hlavním líčení, případně až v odvolacím řízení a jeho obhajoba nemůže být odmítnuta jako opožděně užitá. Ke své obhajobě může obviněný uvádět nové okolnosti a důkazy i mimo jednání orgánů činných v trestním řízení, např. písemným podáním. Na právo obviněného uvádět okolnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě musí orgány

⁴² O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 32.

⁴³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 244. ISBN 978-80-7400-043-0.

⁴⁴ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 33.

⁴⁵ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 2 odst. 14, § 28.

⁴⁶ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 33.

⁴⁷ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 92 odst. 2.

činné v trestním řízení obviněného upozornit. Mezi další práva obviněného se řadí možnost činit návrhy a podávat žádosti. Mezi návrhy patří zejména návrh na provedení důkazu, návrh na způsob rozhodnutí nebo návrhy a žádosti, které se týkají postupu řízení.

Právem obviněného je též podávat opravné prostředky. Obviněný tak může podat stížnost proti usnesení každého policejního orgánu a proti usnesení státního zástupce a soudu, pokud zákon stížnost připouští a pokud se usnesení přímo dotýká obviněného nebo k němu dal svým návrhem, k němuž ho zákon opravňuje, iniciativu. Obviněný pak může také podat odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně a odpor proti trestnímu příkazu. Mezi další opravné prostředky, které může obviněný využít, se řadí dovolání proti rozhodnutím vyjmenovaným v § 265 a trestního řádu, dále návrh na povolení obnovy řízení za podmínek uvedených v § 278 trestního řádu a podnět ke stížnosti pro porušení zákona. Obviněný musí být o možnosti podat opravný prostředek poučen v každém rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení.⁴⁸

Obviněný má taktéž právo zvolit si obhájce. Obviněný se s obhájcem může radit i během úkonů prováděných orgánem činným v trestním řízení. Avšak v průběhu výslechu se nesmí radit, jak odpovědět na již položenou otázku. Obviněný na ni musí odpovědět a teprve pak mu obhájcem může být poskytnuta rada. Obviněný může taktéž žádat, aby byl vyslýchán za účasti svého obhájce a aby se obhájce účastnil i jiných úkonů přípravného řízení. Jestliže je obviněný vzat do vazby, může s obhájcem mluvit bez přítomnosti třetí osoby. Uvedená práva má obviněný, i pokud byl zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo mu byla omezena.⁴⁹

Mezi práva obviněného můžeme zařadit i právo na bezplatnou obhajobu, popřípadě na obhajobu za sníženou odměnu. Tohoto práva může využít pouze nemajetný obviněný, který osvědčí, že nemá dostatek prostředků, aby si mohl hradit náklady obhajoby. K tomuto je potřeba návrhu obviněného. Následně pak předseda senátu a v přípravném řízení soudce rozhodne o tom, zda má obviněný nárok na bezplatnou obhajobu nebo na obhajobu za sníženou odměnu. Rozhodnout o tom, že má obviněný právo na bezplatnou obhajobu nebo za sníženou odměnu může předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce i bez návrhu obviněného, a to pokud vyplývá ze shromážděných důkazů, že obviněný nemá dostatek prostředků na náhradu nákladů

⁴⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 246-249. ISBN 978-80-7400-043-0.

⁴⁹ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 33 odst. 1.

obhajoby a je to třeba k ochraně jeho práv. V těchto situacích pak náklady obhajoby hradí stát.⁵⁰ Návrh na rozhodnutí o bezplatné obhajobě nebo obhajobě za sníženou odměnu mohou kromě obviněného a obhájce podat i zákonný obhájce obviněného, jeho příbuzný v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel, druh a zúčastněná osoba. Návrh se podává v přípravném řízení prostřednictvím státního zástupce a v řízení před soudem soudu, který koná řízení v prvním stupni. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, která má odkladný účinek.⁵¹ V případě, že bylo kladně rozhodnuto o bezplatné obhajobě nebo o obhajobě za sníženou odměnou, může si obviněný zvolit obhájce. Pokud si však obhájce nezvolí, může také požádat soud, který mu obhájce ustanoví. Obhájce je mu pak ustanoven dle pořadníku advokátů, které vede projednávající soud. Pakliže pominou důvody pro poskytování bezplatné obhajoby nebo obhajoby za sníženou odměnu, ustanovení v přípravném řízení soudce a v řízení před soudem předseda senátu zruší. Zrušení pak provede opatřením, proti kterému nenáleží opravný prostředek.⁵²

3.1.2 Zákonné zastoupení obviněného

Obviněný, jež je zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo jehož způsobilost byla omezena, musí mít zákonného zástupce. Ten je oprávněn obviněného zastupovat. Zvláště mu zvolit obhájce, činit za něj návrhy a podávat za něho žádosti nebo opravné prostředky. Zákonný zástupce je oprávněn se též zúčastňovat úkonů, kterých se může dle zákona zúčastnit obviněný. Tyto práva může vykonávat i proti vůli obviněného, jestliže je to pro něj prospěšné. Pro případ, že zákonný zástupce nemůže vykonávat tato práva a je nebezpečí z prodlení, je možné, aby předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce, ustanovil obviněnému opatrovníka.⁵³

⁵⁰ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 33 odst. 2.

⁵¹ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, §33 odst. 3.

⁵² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 255-256. ISBN 978-80-7400-043-0.

⁵³ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 34.

3.2 Zajištění přítomnosti obviněného při výslechu

Přítomnost obviněného při výslechu lze zajistit různými způsoby. Mezi nejdůležitější patří předvolání. V případě, že se obviněný na řádné předvolání bez dostatečné omluvy nedostaví, může být předveden. Na možnost předvedení a jiné následky nedostavení musí být obviněný v předvolání upozorněn.⁵⁴ Předvolání bývá ve většině případů písemné. Pokud to však okolnosti nepřipouštějí, může být učiněno i telefonicky, faxem, elektronickou poštou a podobně. Aby bylo předvolání považováno za řádné, musí být obviněnému doručeno do vlastních rukou nebo s ním musí být obviněný důvěryhodně seznámen. V případě nezastižení obviněného, je možné uskutečnit doručení uložením zásilky dle podmínek ustanovení § 64 odst. 2 trestního řádu.

Bez předchozího předvolání může být obviněný předveden pouze v případě, že je to nezbytné k úspěšnému provedení trestního řízení, zvláště když se obviněný skrývá nebo nemá stálé bydliště. V případě, že se obviněný omluví, rozhoduje o dostatečnosti omluvy orgán, který obviněného předvolal. Pokud se obviněný nedostaví na předvolání ani se dostatečně neomluví, může být jeho účast na výslechu zajištěna taktéž uložením pořádkové pokuty dle ustanovení § 66 odst. 1 trestního řádu. Pořádkovou pokutu je možné uložit zároveň s předvedením.⁵⁵ O samotné provedení předvedení musí orgán činný v trestním řízení zajišťující přítomnost obviněného požádat příslušný policejní orgán. Realizaci ve většině případů pak provádí základní útvar policie, v jehož obvodě se obviněný vyskytuje nebo se naposledy vyskytoval. Při předvedení musí provádějící policejní orgán dbát dodržování ustanovení § 52 trestního řádu, tj. vždy je nutné šetřit osobnost obviněného a jeho ústavou zaručená práva. Za situace, kdy má být předveden příslušník ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru v činné službě, je nezbytné požádat o předvedení jeho velitele nebo náčelníka.⁵⁶

Osoby nacházející se ve výkonu vazby, ve výkonu trestu odnětí svobody nebo ve zdravotnickém zařízení vyžadují zvláštní postup při předvádění. Jestliže se obviněný nalézá ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, předvolává se zprostředkovaně přes vazební věznicí nebo věznicí, ke které se rovnou připojí i žádost o jeho předvedení. V případě, že se obviněný nalézá ve vazbě v jiné trestní věci, je nutné k žádosti přidat

⁵⁴ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 90 odst. 1.

⁵⁵ STRÍŽ, Igor. *Trestní zákoník a trestní řád: Průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha: Linde Praha, 2010, s. 326-327. ISBN 978-80-7201-803-1.

⁵⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 820-825. ISBN 978-80-7400-043-0.

souhlas s předvedením příslušného orgánu činného v trestním řízení. Mimo areálu věznice se obviněný předá jen na základě odůvodněné žádosti a to jen na dobu nezbytnou k provedení úkonu. Jestliže se jedná o předání na dobu kratší než 24 hodin, je nutné odsouhlasení žádosti vedoucím příslušného útvaru Policie ČR provádějícího vyšetřování, jehož policista provádějící vyšetřování je v dané věci činný. V případě předání na dobu delší než 24 hodin žádost schvaluje dozor vykonávající státní zástupce. Dalším případem je provádění úkonu mimo území obce, kde se nachází věznice, ve které je obviněný umístěn na dobu delší než 24 hodin. Pro tento se pak obviněný umisťuje do věznice, která je nejbližší místu, kde je úkon prováděn, a musí k tomu být dán písemný příkaz státního zástupce vykonávajícího dozor v přípravném řízení. Ostrahu obviněného v době, kdy se nenachází v žádné věznici, zajišťuje policejní orgán, který si obviněného k provedení úkonu vyžádal. Osoba, která se nachází ve zdravotnickém zařízení, se předvolává taktéž prostřednictvím tohoto zařízení. Zdravotnické zařízení pak obstarává i předvedení této osoby.⁵⁷

Zajistit osobu obviněného lze dále dle trestního řádu i jeho zadržením dle ustanovení § 75, zatčením dle § 69, vzetím do vazby dle § 68 nebo omezením ve výkonu trestu odnětí svobody dle § 74a.⁵⁸

3.3 Postup při výslechu obviněného

Jak již bylo zmíněno výše, výslech je procesní úkon, který se zaměřuje na to, aby z výpovědi vyslychaného byly získány co nejpřesnější a nejkompletnější poznatky o vyšetřované věci, tj. výpověď jako vlastní důkazní prostředek. Tak jako v každém důkazu, tak i u výslechu je nutné dodržovat trestně procesní a kriminalistické zásady a v případě výslechu obviněného i ustanovení specifická pro tento výslech.⁵⁹

Aby mohla být výpověď obviněného použita jako důkaz, musí být učiněna dle podmínek, které uvádí ustanovení § 91 až § 95 trestního řádu. Zmíněná ustanovení tak obsahují obecná pravidla pro provádění výslechu obviněného, která jsou užívána ve všech stádiích trestního řízení. Přiměřeně se těchto pravidel užívá i na výslech osoby zadržené

⁵⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 379-381. ISBN 978-80-7400-043-0.

⁵⁸ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 68, § 69, § 74a, § 75.

⁵⁹ CÍSAŘOVÁ, Dagmar. *Trestní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 327. ISBN 80-7201-594-X.

(§76 odst. 5 trestního řádu), pokud proti ní nebylo ještě zahájeno trestní stíhání dle ustanovení § 160 trestního řádu, nebo na výslech podezřelého, který se provádí ve zkráceném přípravném řízení (§179b odst. 3 trestního řádu).⁶⁰ Pokud je vyslýchán mladistvý obviněný, je třeba navíc dodržovat ustanovení § 57 zákona o soudnictví ve věcech mládeže, dle kterého je nutné při výslechu postupovat ohleduplně a šetřit jeho osobnost.⁶¹

Před prvním výslechem⁶² je dle zmiňovaného ustanovení § 91 odst. 1 trestního řádu třeba zjistit totožnost⁶³ obviněného, dotázat se jej na jeho rodinné, majetkové a výdělkové poměry a předchozí tresty, objasnit mu podstatu sděleného obvinění. Totožnost obviněného je zpravidla zjišťována z jeho občanského nebo jiného průkazu totožnosti. Pro případ, že nelze totožnost obviněného okamžitě zjistit, je nezbytné k protokolu o jeho výslechu připojit alespoň důkazy takové, aby tato osoba nemohla být zaměněna s jinou.⁶⁴ Obviněný je dle ustanovení § 93 odst. 2 povinen strpět tyto úkony potřebné ke zjišťování jeho totožnosti. Takovými úkony je například snímání daktyloskopických otisků, pořízení obrazových záznamů či vnější měření těla a další.⁶⁵ Co se rodinných, majetkových a výdělkových poměrů obviněného týká, tak ty nám velmi dobře ukazují v jaké osobní a sociální situaci se obviněný nachází. Jejich zjištění hraje důležitou roli pro rozhodnutí a opatření uskutečňovaná v průběhu trestního stíhání. Dotaz na předešlé tresty obviněného hraje důležitou roli pro potencionální posouzení recidivy nebo uložení souhrnného trestu dle ustanovení § 43 trestního zákona nebo společného trestu za pokračování v trestném činu dle ustanovení § 45 trestního zákona. Obviněnému musí být také sdělena podstata obvinění, kdy je mu přesně vymezeno, jaké jednání se mu klade za vinu, kdy a kde se ho měl dopustit, jakým způsobem tak měl učinit, jaký trestný čin je v jeho jednání viděn a jaké důvody vedou k tomu, že právě on je pachatelem. V případě, že by během trestního stíhání mělo dojít ke změně právního posouzení skutku, musí být na to obviněný upozorněn.⁶⁶

⁶⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 827. ISBN 978-80-7400-043-0.

⁶¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Praha: Leges, 2011, s. 386. ISBN 978-80-87212-92-9.

⁶² Prvním výslechem bude zpravidla výslech bezprostředně po zahájení trestního stíhání dle § 160 odst.1.

⁶³ Zjištění totožnosti obviněného se míní získání údajů o jeho jménu, příjmení, datu a místě narození, rodném čísle, stavu, bydlišti, zaměstnání a dalších údajů, tak aby nemohlo dojít k záměně s jinou osobou.

⁶⁴ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 91 odst.1

⁶⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Praha: Leges, 2011, s. 388. ISBN 978-80-87212-92-9.

⁶⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 828-829. ISBN 978-80-7400-043-0.

Obviněného je dále nezbytné poučit o jeho právech. Novela trestního řádu účinná od 1. 9. 2012, která nám zavádí dohodu o vině a trestu, se promítla i do ustanovení § 91 odst. 1. Po této novele přibyla povinnost dalšího upozornění v rámci poučení v případě, je-li vedeno řízení pro trestný čin, u kterého lze sjednat dohodu o vině a trestu. Obviněný musí být v tomto případě v rámci poučení upozorněn, že v přípravném řízení může se státním zástupcem za přítomnosti obhájce sjednat dohodu o vině a trestu, kterou poté schvaluje soud. Obviněného je také nezbytné poučit o podstatě dohody o vině a trestu a důsledcích jejího sjednání, o tom, že se vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení a práva podat odvolání proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, s výjimkou případu, kdy takový rozsudek není v souladu s dohodou o vině a trestu, s níž souhlasil (§245 odst. 1 věta druhá trestního řádu), a o podmínkách, za nichž může soud rozhodnout o řádně uplatněném nároku poškozeného (§314r odst. 4 trestního řádu). Obsah poučení musí být zaznamenán též v protokole.⁶⁷ Obviněný musí být poučen při každém jeho konaném výslechu. Stejně tak musí být i obsah poučení vždy v protokolu o daném výslechu a to v plném rozsahu. Je nedostačující, aby bylo v protokolu pouze poučení v zestručněné podobě či dokonce pouze informace o tom, že obviněný byl poučen. V protokolu je též nutné zaznamenat, zda obviněný porozuměl obsahu poučení.

Velkou výhodou disponuje obviněný, který má již před výslechem obhájce, jež ho už obeznámil o svých právech příslušejících mu dle ustanovení § 33 odst. 1 trestního řádu. Obviněnému to zajisté pomůže k tomu, aby se důkladně na výslech připravil a ujasnil si, čeho chce během výslechu docílit. Ten, kdo obhájce ještě nemá, nachází se pak v podstatně složitější situaci, neboť si nemusí svá práva ani cíl své obhajoby dostatečně uvědomit a jsou mu tak sdělena až při poučení před prvním výslechem, což mu může zajisté přivodit řadu problémů.⁶⁸ V četných případech obviněný, jež má obhájce, po tom co bylo zahájeno usnesením trestní stíhání a sděleno obvinění, přijde s novou verzí, jak došlo ke spáchání trestného činu, či přestane úplně vypovídat. Též je možné, že vyrukuje s přijatelnějším způsobem spáchání. Tato situace je dobře ukázána na příkladu „C) Úkladné vraždy zlého manžela“ v přílohové části této práce.

V případě, že v jedné věci je více obviněných, je nutné jejich výslechy provádět odděleně. Smyslem tohoto je, aby výpověď obviněného, který ještě nebyl vyslechnut,

⁶⁷ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 91 odst. 1.

⁶⁸ VANTUCH, Pavel. Výpověď obviněného, jeho vyjádření k obvinění a přerušování výslechu. *Bulletin advokacie*. 2004, 11-12, s. 31-32. ISSN 1210-6348.

nebyla ovlivňována. Ovšem to se neuplatní v případě, že je prováděna konfrontace dle ustanovení § 104 a trestního řádu (podrobněji viz. kapitola 7.1).⁶⁹

Samotný výslech má být poté dle zákonodárce prováděn tak, aby poskytl pokud možno úplný a jasný obraz o skutečnostech podstatných pro trestní řízení. Obviněný však nesmí být ke své výpovědi nebo doznání donucován.⁷⁰ Tento fakt navazuje na ustanovení § 33 odst. 1 trestního řádu, dle kterého obviněný není povinen vypovídat.⁷¹ Ústavní soud konstatoval ve svém usnesení z 15. září 2005 sp. Zn. III. ÚS 424/05, uveřejněného pod č. 21, ve sv. 38 Sb. nál. a usn. ÚS ČR, že v právu obviněného odepřít výpověď, obsažené v článku 40 odst. 3 Listiny a v § 92 odst. 1, spatřuje významnou garanci spravedlivého procesu. V tomto usnesení dále konstatoval, že toto právo musí orgány činné v trestním řízení bezpodmínečně respektovat, avšak toto právo nikterak neomezuje orgány činné v trestním řízení ve využití všech zákonných postupů, kterými má být dosaženo účelu trestního řízení jak při dokazování, tak při aplikaci zajišťovacích opatření.⁷²

V případě, že obviněný odmítne vypovídat nebo odpovědět na nějakou z otázek mu položených, nelze to brát k jeho tíži. Ani není možné zmiňovanou skutečnost brát za důkaz jeho viny nebo jako jeho doznání.⁷³ Tento fakt byl konstatován již v rozhodnutí Nejvyššího soudu z roku 1968 (R 38/1968-II), které přesně uvádí: „*Vina obviněného musí být prokázána na základě důkazů, provedených v souladu s trestním řádem. Nelze usuzovat na vinu obviněného ze způsobu obhajoby, např. z toho, že záměrně vypovídal nepravdu, popíral určité skutečnosti nebo snažil svést vyslychající orgány na falešnou stopu apod.; takový postup soudu by znamenal potlačování práva na obhajobu, byl by v rozporu s presumcí neviny a s vyhledávací zásadou v § 2 odst. 5.*“⁷⁴ V tomto rozhodnutí bylo dále řečeno, že obsah doznání je možné považovat za věrohodný pouze v případě, že jeho věrohodnost byla prokázána dalšími věrohodnými důkazy.⁷⁵ Dalším případem je, jestliže se obviněný v průběhu řízení rozhodne vypovídat, přestože v předcházejícím stádiu řízení výpověď odepřel. Tuto otázku řešil Nejvyšší soud ČR a stanovil ve svém rozhodnutí 3 Tdo 87/2012, že: „*Pokud se obviněný kdykoli v průběhu trestního stíhání rozhodne k věci*

⁶⁹ CÍSAŘOVÁ, Dagmar. *Trestní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 332. ISBN 80-7201-594-X.

⁷⁰ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 92 odst.1.

⁷¹ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 33 odst. 1.

⁷² *Usnesení ústavního soudu III. ÚS 424/05* [online]. 2012 [cit. 2012-10-18]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=50105&pos=1&cnt=1&typ=result>.

⁷³ VANTUCH, Pavel. Výpověď obviněného, jeho vyjádření k obvinění a přerušování výslechu. *Bulletin advokacie*. 2004, 11-12, s. 33. ISSN 1210-6348.

⁷⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 837. ISBN 978-80-7400-043-0.

⁷⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 838. ISBN 978-80-7400-043-0.

vypovídat, nelze jej tohoto práva zbavit s poukazem na skutečnost, že v předcházejícím stadiu řízení výpověď odepřel, anebo má-li soud za to, že výslech obviněného by byl nadbytečný vzhledem k tomu, že ostatní důkazy k závěru o jeho vině postačují.“⁷⁶

V opačném případě, i když obviněný vypovídal, má právo výpověď následně kdykoliv odepřít. I během výslechu může odmítnout část výpovědi.

Neexistuje všeobecně platný a ve všech případech využitelný návod na provádění. Existují však taktické metody, které umožňují úspěšné provedení výslechu tak, aby byla získána co nejúplnější a nepravdivější výpověď. Tyto metody jsou předmětem kriminalistiky a forenzní psychologie.

Policejní orgán při provádění výslechu musí minimálně respektovat požadavky, které klade trestní řád. Zároveň by měl respektovat kriminalistické zásady a na výslech být dostatečným způsobem připraven a to jak po obsahové, tak organizační stránce. V případě složitějších věcí je vhodné, aby si policejní orgán vypracoval plán výslechu. Výslech obviněného musí směřovat k co nejkompletnějšímu zjištění skutkového stavu. Jeho jediným cílem však nesmí být získání doznání obviněného. U některých složitějších trestních věcí je nezbytné obviněného vyslýchat opakovaně. Tato situace je přípustná, avšak nesmí být nástrojem k vynucení doznání obviněného. Je též policejnímu orgánu zapovězeno, aby na obviněného vyvíjel psychický či fyzický nátlak. Jde především o nátlak opakováním výslechů nebo vytváření okolností, které by měly nepříznivý vliv na osobu obviněného a to za účelem donucení obviněného vypovídat. Policejní orgán nesmí obviněného ani nutit, aby napsal potřebný počet slov, jestliže je to nezbytné k zjištění pravosti rukopisu. Naopak, jak již je uvedeno výše, obviněný se musí podrobit úkonům nezbytným ke zjištění jeho totožnosti. V případě, že by policejní orgán užil k získání výpovědi obviněného nezákonného donucení nebo hrozby takového donucení, není možné poté získanou informaci použít v řízení, ledaže by se použila v řízení proti tomu, kdo takového donucení nebo hrozby užil.⁷⁷ Při výslechu musí být též šetřena osobnost obviněného. Povinnost šetřit osobnost obviněného je obecnou zásadou, dle které musí orgány činné v trestním řízení během vykonávání veškerých úkonů trestního řízení šetřit osobnost a práva zaručená ústavou. To se v případě výslechu obviněného ukáže

⁷⁶ Rozhodnutí nejvyššího soudu 3 Tdo 87/2012 [online]. 2012 [cit. 2012-10-16]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/CD83A9AD93AB86BBC1257A4E0065C93C?openDocument&Highlight=0.

⁷⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Přípravné řízení trestní*. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 382. ISBN 80-7179-741-3.

v povinnosti poučit ho o jeho právech, dát mu možnost je plně uplatnit, nedonucovat ho k výpovědi či dát mu dostatečné místo pro to, aby mohl vypovědět vše o skutečnostech, které pokládá za nezbytné pro svoji obhajobu.⁷⁸

Výslechu obviněného se mohou účastnit též jiné osoby. V první řadě může být přítomen obhájce obviněného. Z ustanovení § 165 odst. 2 nám plyne, že obhájce může být přítomen při výslechu obviněného, jestliže výpověď obviněného by mohla být použita jako důkaz v řízení před soudem, ledaže není možné provedení výslechu odložit a vyrozumění o něm zajistit. V případech, které jsou uvedeny v ustanovení § 28 trestního řádu, je nutné též při výslechu zajistit přítomnost tlumočníka. Jestliže by nebylo umožněno obhájci účastnit se výslechu obviněného nebo nebyla by zajištěna přítomnost tlumočníka, jestliže by ho bylo třeba, jednalo by se o porušení práva obviněného na obhajobu. O to by se jednalo i v případě, že by obhájce nebyl vyrozuměn o provádění výslechu a pokud by obhájce dle ustanovení § 165 odst. 2 trestního řádu oznámil, že mu chce být přítomen, aniž by šlo o úkon, jehož provedení nebylo možné odložit a jeho vyrozumění zajistit. Byla by to též vada řízení ve smyslu ustanovení § 188 odst. 1 písm. e) a § 258 odst. 1 písm. a). Výslechu obviněného se může účastnit též konzultant nebo znalec.⁷⁹ Odbornou pomoc konzultanta, který má znalosti ve speciálním oboru, může dle ustanovení § 157 odst. 3, státní zástupce nebo policejní orgán využít v závažných a skutkově složitých věcech. O návrh na výběr konzultanta může požádat také správní úřad, jiný orgán, vědeckou nebo výzkumnou instituci. O přibrání konzultanta sepíše státní zástupce nebo policejní orgán úřední záznam.⁸⁰ V řízení před soudem ho může pak přibrat předseda senátu a to v závažných a skutkově složitých věcech, které vyžadují znalost speciálního oboru.⁸¹ Výslechu obviněného může být též přítomen znalec, jemuž může být dovoleno, aby obviněnému kladl otázky, které se vztahují na předmět znaleckého vyšetřování.⁸² Dalšími osobami, které mohou být přítomny výslechu obviněného, jsou dle ustanovení § 443 odst. 3 pracovníci příslušných orgánů cizího státu vyslaní do společného vyšetřovacího týmu v rámci právního styku s cizinou. Ti mohou položit doplňující otázku, avšak jen se souhlasem orgánu činného v trestním řízení, který provádí výslech. Otázku pak položí

⁷⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 834. ISBN 978-80-7400-043-0.

⁷⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 833. ISBN 978-80-7400-043-0.

⁸⁰ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 157 odst. 3.

⁸¹ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 183 odst. 2.

⁸² O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 107 odst. 1, věta čtvrtá.

orgán činný v trestním řízení provádějící výslech a to pouze v případě, že je v souladu s naším právním řádem.⁸³

Policejní orgán musí na počátku výslechu dát obviněnému možnost, aby se k obvinění podrobně vyjádřil, souvisle vylíčil skutečnosti, které jsou předmětem obvinění, uvedl okolnosti, které obvinění zeslabují nebo vyvracejí a nabídnul o nich důkazy.⁸⁴ Zmíněná monologická část výslechu tak zaručuje obviněnému vlastní stanovisko k dané věci bez toho, aniž by byl ovlivněn otázkami policejního orgánu. Na druhé straně to policejnímu orgánu umožňuje posoudit, jakou má obviněný schopnost reprodukovat uplynulé události, jak argumentuje či jaký má postoj k danému skutku a další. Na základě zjištěných skutečností si následně může rozmyslet, jak dále výslech zaměří a jaké otázky bude pokládat. Přerušit souvislé vylíčení obviněného může policejní orgán pouze v případě, že se obviněný očividně odchyluje od předmětu výslechu.⁸⁵

Výpověď je významným právem obviněného na jeho obhajobu, tudíž obviněný může uvést veškeré skutečnosti, které dle jeho mínění obvinění zeslabují nebo jej vyvracejí, též může o nich nabídnout důkazy. Uvedené skutečnosti jsou pak povinny prověřit orgány činné v trestním řízení.⁸⁶ Dle ustanovení § 2 odst. 5 trestního řádu: „Orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v trestním řádu a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí.“⁸⁷ To, že se obviněný dozná, nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny důležité okolnosti případu. Orgány činné v trestním řízení objasňují v přípravném řízení i bez návrhu stran stejně důkladně okolnosti svědčící ve prospěch i neprospěch osoby, proti které je řízení vedeno.⁸⁸ Další ustanovení, které se k tomuto zmiňuje, je § 164 odst. 3 trestního řádu, kde je uvedeno, že policejní orgán vyhledává i provádí důkazy (za stanovených podmínek), a to bez ohledu na to, zda nasvědčují ve prospěch či neprospěch obviněného. Dále dle tohoto ustanovení obhajoba obviněného a důkazy navrhované obviněným, jestliže nejsou zcela bezvýznamné, musí být důkladně přezkoumány.⁸⁹ S tím, co je obviněným tvrzeno a jaké důkazy navrhl,

⁸³ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 443 odst. 3.

⁸⁴ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 92 odst. 2.

⁸⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Přípravné řízení trestní*. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 383. ISBN 80-7179-741-3.

⁸⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 836. ISBN 978-80-7400-043-0.

⁸⁷ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 2 odst. 5.

⁸⁸ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 2 odst. 5.

⁸⁹ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 164 odst. 3.

se musí policejní orgán vypořádat tak, že je buď akceptuje, nebo uvede z jakého důvodu tak neuskutečnil.⁹⁰

Teprve poté, co byla obviněnému dána dostatečná možnost vylíčit všechny skutečnosti, které pokládal za nutné ke své obhajobě, může policejní orgán přistoupit ke kladení otázek. Tato část výslechu se nazývá dialogová. Může se stát, že obviněný odmítne sám i po náležitém objasnění obvinění vypovídat. V tomto případě nelze obviněného donucovat a je možné, aby policejní orgán od počátku výslechu kladl otázky. Takto může postupovat pouze v případě, že obviněný neodmítl poskytnout výpověď úplně. Otázky kladené obviněnému mají sloužit k tomu, aby byly odstraněny neúplnosti, nejasnosti nebo případné rozpory ve výpovědi obviněného. Otázky musí být kladeny jasně a srozumitelně, tak aby byly pochopitelné pro vyslychajícího obviněného dle jeho rozumové a psychické úrovně a vyspělosti.⁹¹ Naproti tomu je zakázáno pokládat takzvané otázky kapciózní a sugestivní. O kapciózní otázku se jedná, jestliže obviněný je otázkou sváděn vyslychajícím k tomu, aby odpověděl tak, jak si vyslychající přeje, a to prostřednictvím otázek předstírajících klamavou, lživou nebo předpokládanou skutečnost, kterou obviněný do této doby nepotvrdil. V sugestivních otázkách se pak obviněnému uvádějí skutečnosti, které mají být zjištěny až v jeho výpovědi, a tím je obviněnému nastíněno, jak má odpovědět. Oba typy otázek mají záporný vliv na důkazní hodnotu výpovědi obviněného. Mohou být až nepřímým donucením k takové výpovědi. Jak již bylo řečeno, kapciózní i sugestivní otázky jsou zákonem zakázány. Jejich použití může vést k naprosté neúčinnosti důkazu opatřeného takovým výslechem.⁹² Dle ustanovení § 165 odst. 2 trestního řádu může obviněnému klást otázky i jeho obhájce, avšak až v případě, kdy orgán výslech skončí a udělí mu k tomu slovo.⁹³ I pro obhájce platí zákaz klást kapciózní a sugestivní otázky. Doplnující otázky obviněnému při výslechu je dovoleno klást i pracovníkům příslušných orgánů cizího státu vyslaným do společného vyšetřovacího týmu v rámci právního styku s cizinou, a to pouze se souhlasem orgánu činného v trestním řízení provádějícím výslech. Orgán činný v trestním řízení pak otázku položí jen za předpokladu, že je v souladu s právním řádem České republiky.⁹⁴

⁹⁰ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 166 odst. 1.

⁹¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 837. ISBN 978-80-7400-043-0.

⁹² JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Praha: Leges, 2011, s. 388. ISBN 978-80-87212-92-9.

⁹³ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 165 odst. 2.

⁹⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 837. ISBN 978-80-7400-043-0.

Další osobou, které je dovoleno klást otázky obviněnému, je znalec. Otázky se však musí vztahovat na předmět znaleckého vyšetřování.⁹⁵

Otázkou je, zda tento postup dle ustanovení § 92 odst. 2 trestního řádu všichni vyslyšající respektují, zda je obviněnému skutečně dána možnost, aby se k obvinění podrobně vyjádřil, souvisle vylíčil skutečnosti, které jsou předmětem obvinění, uvedl okolnosti zeslabující nebo vyvracející obvinění. Doc. JUDr. Pavel Vantuch, CSc. má takový názor: „*Nemálo se stává, že policejní orgán provádějící výslech obviněného vyzve, aby v úvodu výslechu uvedl, jestli se ve smyslu obvinění cítí být vinen. Na tuto otázku pak obviněný, který se na výslech nepřipravil, odpoví bez zaváhání, že se necítí být vinen. Ovšem obviněnému, který se na výslech důkladně připravil a ví, že mu zákon stanoví možnost se k obvinění podrobně vyjádřit, může tato otázka způsobit dezorientaci, protože takovouto otázku v úvodu výslechu neočekával. Může se tak stát, že obviněného to natolik zaskočí, že na tuto otázku neodpovídá, a vyslyšající stále čeká na jeho odpověď. Obviněný však stále přemýšlí, zda musí na takovouto otázku odpovědět. Důsledkem toho se atmosféra výslechu změnit na velmi napjatou.*“⁹⁶ Jak již bylo řečeno výše, ustanovení § 92 odst. 2 trestního řádu nám říká: „*Obviněnému musí být dána možnost se k obvinění podrobně vyjádřit, zejména souvisle vylíčit skutečnosti, které jsou předmětem obvinění, uvést okolnosti, které obvinění zeslabují nebo vyvracejí a nabídnout o nich důkazy.*“⁹⁷ Z tohoto ustanovení nám rozhodně neplyne, že by vyslyšající měl povinnost se obviněného na počátku výslechu tázat, zda se cítí vinen ve smyslu obvinění. Z uvedeného ustanovení nám ani nevyplývá, že by obviněný měl povinnost na počátku výslechu sdělit, že se cítí být vinen, či že se doznává k činu, z kterého je obviněn. Jak pak dále vyplývá z ustanovení § 92 odst. 3, obviněnému můžou být pokládány otázky, které mají sloužit k tomu, aby byla výpověď doplněna nebo odstraněny neúplnosti, nejasnosti a rozpory dané výpovědi. Z těchto ustanovení pro vyslyšajícího plyne, že tzv. monologová část výslechu má být zahájena slovy, že se může vyjádřit k obvinění a uvést okolnosti, které zeslabují nebo vyvracejí obvinění.⁹⁸

Obviněný si v rámci přípravy na nastávající výslech může sepsat poznámky, jaké skutečnosti chce vyslyšajícímu při výslechu sdělit. Do těchto poznámek může obviněný

⁹⁵ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 107 odst. 1.

⁹⁶ VANTUCH, Pavel. Výpověď obviněného, jeho vyjádření k obvinění a přerušování výslechu. *Bulletin advokacie*. 2004, 11-12, s. 35. ISSN 1210-6348.

⁹⁷ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 92 odst. 2.

⁹⁸ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 92.

na základě dovolení ze strany vyslychajícího nahlédnout před podáním odpovědi. Avšak požádá-li o to vyslychající, musí mu obviněný tyto poznámky ukázat. To se obligatorně poznamenává do protokolu o výslechu.⁹⁹ Písemné vysvětlení obviněného však nemůže nahradit výslech. Taktéž není přípustné, aby celou svou výpověď přečetl.¹⁰⁰ K tomu se vyjádřil Nejvyšší soud ČR v rozhodnutí R 40/1968-II, kde je mimo jiné výslovně řečeno: „obviněný nesmí svou výpověď přečíst, smí pouze nahlédnout do písemných poznámek, které však musí na požádání předložit vyslychajícímu (§93 odst. 1).“¹⁰¹

Jak již bylo zmíněno, je-li při výslechu třeba zjistit pravost rukopisu, může být obviněný vyzván k napsání potřebného počtu slov, avšak k tomu nesmí být žádným způsobem donucován. Obviněný je pak při výslechu dále povinen strpět úkony potřebné ke zjištění jeho totožnosti.¹⁰² Ke splnění této povinnosti může být obviněný donucován postupem dle ustanovení § 66 trestního řádu, tj. pořádkovou pokutou nebo postupem dle ustanovení § 90, tj. předvedením.¹⁰³

3.4 Protokol o výslechu

Obecnou úpravu o protokolaci obsaženou v ustanovení § 55 až v § 57 trestního řádu nám doplňuje úprava v ustanovení § 95 trestního řádu. Obecná ustanovení o protokolaci jsou již podrobněji rozebrána v kapitole 2.5. V této kapitole se proto budeme zabývat ustanovením § 95 trestního řádu, které upravuje výslovně protokol o výslechu. Protokol o výslechu je nezbytný pro správné vyhodnocení důkazu provedeného takovým výslechem, jak po stránce jeho důkazní hodnoty, tak po stránce zákonnosti jeho opatření a provedení. Důležitou roli hraje také proto, že dle ustanovení § 207 odst. 2 a § 211 trestního řádu, může být za určitých podmínek přečten v hlavním líčení a ve veřejném zasedání konaném o odvolání. Protokol o výpovědi tak může být přečten jen za podmínek daných v těchto ustanoveních, avšak nejedná se o listinný důkaz dle ustanovení § 213 trestního řádu.¹⁰⁴

⁹⁹ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 93 odst. 1.

¹⁰⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 840. ISBN 978-80-7400-043-0.

¹⁰¹ STRÍŽ, Igor. *Trestní zákoník a trestní řád: Průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha: Linde Praha, 2010, s. 736. ISBN 978-80-7201-803-1.

¹⁰² O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, §93 odst. 2.

¹⁰³ CÍSAŘOVÁ, Dagmar. *Trestní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006, s. 330. ISBN 80-7201-594-X.

¹⁰⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 843. ISBN 978-80-7400-043-0.

Výpověď obviněného se do protokolu zapisuje v přímé řeči, pokud možno doslova, a to většinou z jeho diktátu. V případě, že je výslech zachycen pouze na magnetofonový záznam nebo videozáznam, je nezbytné ihned po úkonu vytvořit jeho doslovný přepis do protokolu. Z uvedeného je patrné, že je kladen důraz na to, aby byl obsah výpovědi zachycen objektivně a nezkresleně.¹⁰⁵ Protokol by měl poskytovat jasný obraz o tom, co bylo obsahem výpovědi. Též by z něj mělo být zřejmé, že při výslechu byl dodržen postup pro provádění důkazu výslechem obviněného. Kromě obsahu výpovědi by v protokolu měl být zanesen obsah poučení, které bylo dáno obviněnému před výslechem. Kromě základních náležitostí, které jsou v ustanovení § 55 odst. 1 trestního řádu, by v protokolu o výslechu obviněného mělo být jasné, co uváděl v rámci monologické části výpovědi a co obviněný sdělil v rámci dialogické části výpovědi.¹⁰⁶

Protokol se vždy vypracovává v českém jazyce i v případě, že vyslychaná osoba vypovídá v jiném jazyce. V případě, že záleží na doslovném znění výpovědi, zapíše se do protokolu příslušná část výpovědi současně v jazyce, kterým obviněný vypovídá.¹⁰⁷

Při protokolaci výpovědi obviněného, zejména v přípravném řízení nebo v jiných případech mimo hlavní líčení a veřejné zasedání soudu, se protokol po skončení výslechu obligatorně předkládá obviněnému k přečtení. Pokud o to požádá, musí mu být přečten. Jestliže je výslech obviněného prováděn prostřednictvím videokonferenčního zařízení, obviněnému se na jeho žádost protokol též přečte. Obviněný má právo, na které musí být vyslychajícím upozorněn, žádat o doplnění protokolu nebo o provedení jeho oprav, tak aby byl v souladu s jeho výpovědí.¹⁰⁸

V případě, že byl výslech prováděn bez přibrání zapisovatele, což se užíje zejména v přípravném řízení, je nutné protokol o výslechu před jeho podpisem přečíst nebo k přečtení předložit a to v přítomnosti nezúčastněné¹⁰⁹ osoby. Tímto postupem ovšem není možné nahradit nepřítomnost zapisovatele, kdy to zákon výslovně ukládá, tj. u hlavního líčení a u veřejného zasedání. Jestliže má obviněný námitky k obsahu protokolu, je nutné je projednat v přítomnosti přibrané osoby a výsledek musí být

¹⁰⁵ STŘÍŽ, Igor. *Trestní zákoník a trestní řád: Průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha: Linde Praha, 2010, s. 332. ISBN 978-80-7201-803-1.

¹⁰⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 844. ISBN 978-80-7400-043-0.

¹⁰⁷ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 55 odst. 4.

¹⁰⁸ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, 95 odst. 2.

¹⁰⁹ Nezúčastněná osoba je taková osoba, která se výslechu neúčastnila, ani ho neprováděla a nemá poměr k projednávané věci.

zaprotokolován. Námitkami se obviněný může domáhat, aby byl doplněn nebo opraven obsah protokolu.¹¹⁰

---

¹¹⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 845. ISBN 978-80-7400-043-0.

4. Výpověď obžalovaného

4.1 Pojem obžalovaného

Jak již bylo řečeno výše, za obžalovaného označujeme obviněného po tom, co bylo nařízeno hlavní líčení dle §198 až do nabytí právní moci odsuzujícího rozsudku.

4.2 Výslech obžalovaného

Výslech obžalovaného je upraven v ustanovení § 207 trestního řádu, některá specifická pravidla obsahuje též ustanovení § 214 a § 215 trestního řádu. Ustanovení § 207 odst. 1 trestního řádu nám udává, že výslech obviněného se koná po tom, co byla přednesena obžaloba a vyjádřil se poškozený. Výslechem obžalovaného se tedy začíná proces dokazování. Jeho výslech provádí předseda senátu a to k obsahu obžaloby, a jestliže poškozený uplatnil nárok na náhradu škody, nemajetkové újmy či na vydání bezdůvodného obohacení, je vyslechnut též k tomuto. Obžalovaný zde má možnost opětovně popsat skutek, pro který je obžalován a to bez zřetele k tomu, co je uvedeno v protokolu o jeho výslechu učiněného během přípravného řízení.¹¹¹ Soudem mu tak musí být nejprve dána příležitost vyjádření k obsahu obžaloby. Obžalovaný tak zvláště uvede okolnosti vyvracející nebo zeslabující jeho vinu a nabídne o nich důkazy. Poté soud může přistoupit ke kladení otázek, které mají již jen odstranit a doplnit neúplnost výpovědi, či odstranit případné rozpory. I zde platí zákaz kladení otázek kapciózních a sugestivních. Platnosti nepozbývá ani pravidlo, podle něž, i když se obžalovaný ke své vině dozná již v přípravném řízení nebo v hlavním líčení, soudu není odejmuta povinnost všechny okolnosti řešené věci přezkoumat. Jak výše zmíněno, obžalovaný je také vyslechnut k nároku poškozeného na náhradu škody, nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení. K tomu je soudem zjišťován hlavně jaký postoj obžalovaný k důvodnosti nároku a jeho výši zaujímá, zda je ochoten škodu nahradit a jakým způsobem by tak učinil. I v hlavním líčení se jedná pouze o právo vypovídat, nikoli o povinnost a k výpovědi ani k doznání nesmí být donucován.¹¹²

¹¹¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Praha: Leges, 2011, s. 551. ISBN 978-80-87212-92-9.

¹¹² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 1654. ISBN 978-80-7400-043-0.

Též v hlavním líčení je soud vázán ustanoveními, která obecně upravují výslech obviněného (§ 90 až 95 trestního řádu). Tak jako musí být obviněný před výslechem poučen o svých právech, je nutné poučit před výslechem i obžalovaného. Je možné, že se mezi dříve učiněnou výpovědí a výpovědí, kterou obžalovaný učinil v hlavním líčení, ukážou rozpory. V tom případě je soud povinen na tyto fakta upozornit a na příčiny změny výpovědi se dotázat.¹¹³ Ke způsobu provedení výslechu obžalovaného byl vydán již judikát 49/68, který říká, že: „*Důkaz výslechem obžalovaného v hlavním líčení musí být proveden způsobem, který stanoví trestní řád v § 91 a násl. a v § 207, popř. 208. Za takový důkaz však nemůže být považováno vyličení skutku obviněným před znalci při přípravě znaleckého posudku.*“¹¹⁴

Je nezbytné též zmínit, že výpověď obžalovaného musí být také zaprotokolována. Z protokolu musí jasně vyplývat obsah výpovědi, a jestliže se výpověď v hlavním líčení v určitých bodech odlišuje od výpovědi učiněné v přípravném řízení, též tyto odchylky. Je nezbytné, aby z jeho obsahu také vyplývalo to, že při výslechu byl dodržen zákonem předepsaný postup, včetně poučení obžalovaného.

V případě, že hlavní líčení koná samosoudce, užije se též ustanovení § 207 odst. 1 trestního řádu. Jestliže je po zkráceném přípravném řízení konáno zjednodušené řízení před soudem, samosoudce je povinen vyslechnout obviněného k tomu, co obsahuje návrh na potrestání.

Co se týká výslechu obžalovaného mladistvého v hlavním líčení, tam je důležité, aby byl zvolen takový postup, jenž by byl ohleduplný a šetřil jeho osobnost. Významné je také to, aby nebyla narušena psychická a sociální rovnováha mladistvého.¹¹⁵

Ustanovení § 207 odst. 2 obsahuje výjimku ze zásady ústnosti a uvádí nám tak, v jakých případech je možné přečíst protokol o dřívější výpovědi obžalovaného. Za takový protokol však není považován úřední záznam o vysvětlení dle ustanovení § 158 odst. 3, 5 trestního řádu, podaném pozdějším obviněným před tím, než bylo zahájeno trestní stíhání, dále protokol o výpovědi osoby zadržené dle ustanovení § 76 odst. 3 a 5 trestního řádu,

¹¹³ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Praha: Leges, 2011, s. 551. ISBN 978-80-87212-92-9.

¹¹⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 845. ISBN 987-80-87576-29-8.

¹¹⁵ ŠÁMAL, Pavel et al. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 1654-1655. ISBN 978-80-7400-043-0.

jestliže dosud nebylo proti ní zahájeno trestní stíhání.¹¹⁶ Protokolem není též zachycení vyjádření obviněného u znalce při přípravě znaleckého posudku. To vychází již z rozhodnutí R 49/1968-I.¹¹⁷ Není jím ani protokol o výpovědi, jenž učinil jako účastník v občanskoprávním řízení o rozvod manželství (z rozhodnutí R 53/1992-II).¹¹⁸

Protokol je možné přečíst jen v ustanovení § 207 odst. 2 vyjmenovaných případech, a sice jestliže se jedná v nepřítomnosti obžalovaného, jestliže obžalovaný odepře podat výpověď, anebo jestliže se ukážou významné rozpory mezi tím, co uvedl v dříve učiněné výpovědi, a tím, co uvedl při hlavním líčení, a zároveň výslech byl proveden po sdělení obvinění způsobem, který odpovídá ustanovení trestního řádu. Na rozpory v těchto výpovědích je nezbytné obžalovaného upozornit a zeptat se na jejich příčinu.¹¹⁹ Jak z uvedeného vyplývá, protokol může být přečten, jestliže je v hlavním líčení jednáno v nepřítomnosti obžalovaného, podmínky, kdy je možné ho takto konat, jsou uvedeny v ustanovení § 202 odst. 2 až 5 trestního řádu. Uvedené však není možné aplikovat v řízení proti mladistvému, jelikož ten musí být vždy dle ustanovení § 64 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, při hlavním líčení a veřejném zasedání, pokud se nejedná o řízení proti uprchlému, přítomen.¹²⁰ Jako druhou možnost, kdy je možné přečíst předchozí výpověď, trestní řád uvádí, když se obžalovaný rozhodne ji v hlavním líčení odepřít. Tohoto práva může využít kdykoli a to i přesto, že v dřívějších stádiích vypovídal. Avšak naopak možnost podat výpověď je nutné mu poskytnout vždy, tedy i tehdy, když ji v dřívějších stádiích řízení odepřel. Posledním případem je, jestliže se objeví rozpory mezi dříve učiněnou výpovědí obžalovaného a tím, co uvedl při konání hlavního líčení. Takové rozpory musí být však podstatné, jako například když si uvedené skutkové okolnosti navzájem rozporují či se vylučují. Jak již uvedeno výše, před tím než je přečtena dřívější výpověď obžalovaného, musí na ně být upozorněn a zároveň dotázán na jejich příčinu. Podmínkou všech uvedených případů je, že výslech byl uskutečněn po sdělení obvinění a to způsobem, který odpovídá ustanovení trestního řádu. Tohoto ustanovení se použije

¹¹⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 1655. ISBN 978-80-7400-043-0.

¹¹⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 688. ISBN 987-80-87576-29-8.

¹¹⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 689. ISBN 978-80-7400-043-0.

¹¹⁹ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 207 odst. 2.

¹²⁰ o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: 218/2003 Sb., § 64 odst. 1.

i v případě řízení před samosoudcem konajícím hlavní líčení a v řízení vedenému proti mladistvému.¹²¹

Jestliže je konáno hlavní líčení o věci, kde je více obžalovaných, je možné, aby předseda senátu uskutečnil taková opatření, aby se konal výslech obžalovaného bez přítomnosti spoluobžalovaných. Obžalovaný však musí být pokaždé ještě v průběhu dokazování seznámen s tím, co obsahovala výpověď spoluobviněných vyslychaných v jeho nepřítomnosti.¹²² Předseda senátu má právo řídit hlavní líčení, do toho se tak řadí i právo zvolit i pořadí výslechů individuálních obžalovaných. Postup dle uvedeného ustanovení § 208 trestního řádu se použije též v řízení před samosoudcem konajícím hlavní líčení a i v řízení proti mladistvému.¹²³ Výše uvedený postup je zajisté vhodné učinit v případě, že by mohlo dojít k vzájemnému ovlivňování nebo přizpůsobování výpovědí spoluobžalovaných.

4.3 Použitelnost výsledku spoluobžalovaného z přípravného řízení u hlavního líčení

Výpověď spoluobžalovaného učiněná v přípravném řízení je použitelná ve dvou případech. Prvním z nich je možnost přečtení protokolu o dřívější výpovědi. V druhém případě se pak jedná pouze o předstření k vysvětlení rozporů mezi dřívější výpovědí a tou, která byla učiněna v hlavním líčení.

To, kdy je možné přečíst protokol o výpovědi spoluobžalovaného, nám určuje ustanovení § 211 odst. 2 trestního řádu. To říká, že protokol o výpovědi spoluobžalovaného je možné přečíst, pokud byl jeho výslech proveden způsobem, který odpovídá ustanovení trestního řádu a spoluobžalovaný zemřel nebo se stal nezvěstným, nedosažitelným z důvodu dlouhodobého setrvání v cizině či onemocněl nemocí znemožňující dlouhodobě nebo natrvalo jeho výslech.¹²⁴ Existenci překážky znemožňující výslech spoluobžalovaného je nutné, aby soud spolehlivě zjistil. Ustanovení § 211 odst. 2

¹²¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 689. ISBN 978-80-7400-043-0.

¹²² O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 208.

¹²³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 1659-1660. ISBN 978-80-7400-043-0.

¹²⁴ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 211 odst. 2.

trestního řádu dále stanoví, že protokol o výslechu je možné přečíst též, jestliže šlo o neodkladný nebo neopakovatelný úkon provedený dle ustanovení § 158a trestního řádu. To je možné však uplatnit pouze v případě výslechu svědka, neboť v rámci neodkladného nebo neopakovatelného úkonu je možné vyslechnout jen jeho. Takto nelze postupovat v případě výpovědi spoluobžalovaného.¹²⁵

Předestření předchozí výpovědi spoluobviněného je možné pouze za podmínek uvedených v ustanovení § 212 trestního řádu. Podle něj je možné protokol předestřít pouze v případě, že se ukáží rozpory mezi jeho dřívější výpovědí a tou, která byla učiněna v hlavním líčení. Musí se však jednat o protokol pořizovaný o výslechu provedeném v přípravném řízení a u nějž nebyla poskytnuta obhájci možnost být ho přítomen.¹²⁶ Jestliže mu však byla taková možnost dána, jsou rozpory ve výpovědi řešeny způsobem uvedeným v ustanovení § 207 odst. 2 trestního řádu. Jsou však případy, kdy obviněný obhájce mít nemusí, v takovém případě musí být taková možnost dána jemu samotnému.¹²⁷ Předestření může provést buď předseda senátu, nebo některá ze stran řízení. Cílem tohoto postupu je, aby spoluobviněný vysvětlil rozpory a soud tak mohl, v rámci volného hodnocení důkazů, posoudit nakolik je výpověď učiněná v hlavním líčení pravdivá a věrohodná. V odstavci 2 ustanovení § 212 trestního řádu je pak uveden postup předestření. Ten se zakládá na tom, že jsou reprodukovány ty úseky protokolu, ke kterým se má vyslychaná osoba vyjádřit a vysvětlit rozpory. Protokol o výpovědi obviněného, který byl takto předestřen, však nemůže být užit jako podklad pro výrok o vině obviněného. Nemůže jím být ani ve spojení s jinými důkazy, které byly provedeny ve věci.¹²⁸ Uvedené ustanovení bylo do trestního řádu zavedeno novelou provedenou zákonem č. 265/2001 Sb. a z judikatury vyplývá, že ho soudy pokládají za problematické, a tak v praxi k jeho použití přistupují velmi zřídka.

¹²⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 848-849. ISBN 978-80-87576-29-8.

¹²⁶ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 212 odst. 1.

¹²⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 1707-1708. ISBN 978-80-7400-043-0.

¹²⁸ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 212.

5. Výpověď svědka

Svědecká výpověď je společně s výpovědí obviněného, znalce a zadrženého dalším důkazním prostředkem, jejímž základem je výpověď osoby. Zajisté se jedná o zásadní a rozhodující důkazní prostředky v trestním řízení a hraje velký význam pro rozhodování ve věci. V některých případech lze pouze pomocí výpovědi svědka objasnit některé důležité okolnosti nezbytné pro rozhodnutí. Výpověď svědka je pak upravena v ustanovení § 97 až § 104 trestního řádu.

5.1 Pojem svědka, způsobilost být svědkem

Svědkem se rozumí: „*Fyzická osoba rozdílná od obviněného, která byla vyzvána (předvolána) orgánem činným v trestním řízení, aby jako svědek vypovídala o skutečnostech důležitých pro trestní řízení, které sama vnímala (poznala) svými smysly, tedy viděla, slyšela.*“¹²⁹ Z uvedeného nám vyplývá, že postavení svědka je vytvořeno vnímanou situací a tudíž není možné, aby byl zastoupen jinou osobou. Proto, aby se někdo mohl stát svědkem, je nezbytné splnit určité podmínky. Mezi ty lze bezpochyby zařadit, že výpověď svědka musí být uskutečněna před příslušným orgánem činným v trestním řízení za splnění dalších procesních předpisů. Svědek musí též být schopný správně vnímat a následně vypovídat o daném případě. V žádném případě to nemůže být obviněný, podezřelý, ani obžalovaný. Co se týká osob spoluobviněných, tyto taktéž nemohou být svědky. Existuje ovšem výjimka, kdy dřívějšího spoluobviněného je možné v poměru k ostatním spoluobviněným vyslechnout v postavení svědka. Může se tak stát pouze pod podmínkou, že jeho trestní stíhání bylo pravomocně skončeno, zastaveno nebo vyloučeno ze společného řízení. Za svědka nemůže být pokládána ani osoba, která není dle trestního řádu podezřelými nebo obviněným, avšak ji měl za ni pokládat orgán činný v trestním řízení.¹³⁰ Do té doby, co je vedeno společné trestní stíhání, nemůže být spoluobviněný vyslechnut jako svědek ve vztahu k dalšímu obviněnému ani v případě, že má vypovídat o trestném činu, pro který není sám trestně stíhán. Spoluobviněný pak

¹²⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Přípravné řízení trestní*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 384. ISBN 80-7179-741-3.

¹³⁰ CÍSAŘOVÁ, Dagmar, Jaroslav FENYK a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 317. ISBN 978-80-7357-348-5.

může vypovídat pouze ve formě výpovědi spoluobviněného.¹³¹ Svědek nesmí být zároveň v téže věci orgánem činným v trestním řízení. Důležité je také zmínit, že svědek je osoba odlišná od znalce. Znalec při opatřování skutečností disponuje odbornými znalostmi, na základě kterých pak vypracuje znalecký posudek. Znalec tyto znalosti skutečností nabývá až v průběhu trestního řízení, kdežto svědek je získává mimo trestní řízení. Ovšem kdyby osoba, která disponuje odbornými znalostmi, byla očitým svědkem události, vypovídala by jako svědek. Jako znalec by pak byla přizvána jiná osoba. Co se osob poškozených trestným činem týká, ty svědkem být mohou. Děje se tomu tak v mnoha případech. Výslech osoby poškozené je nutné této skutečnosti přizpůsobit a brát v úvahu, že se jedná o osobu, která buď vypovídá jako svědek, má většinou osobní zájem na výsledku řízení. Jeho výpověď pak může být tímto zkreslena.¹³² Další otázkou je, zda může být svědek v téže věci i tlumočnickem. K této problematice se ve svém rozhodnutí R 36/1999 vyjádřil Vrchní soud v Praze takto: „Osoba v procesním postavení svědka nemůže být v téže věci přibrána za tlumočnicka k přetlumočení obsahu výpovědi jiného svědka. Procesní postavení svědka je v téže věci neslučitelné s výkonem funkce tlumočnicka.“¹³³

Okruh možných svědků trestní řád nijak neomezuje. Zároveň ani nestanoví podmínky pro způsobilost být svědkem. Jak již bylo zmíněno výše, svědecká výpověď je nezastupitelná, tudíž je tak možné, aby svědkem byly i osoby mladistvé, děti, osoby s duševními a fyzickými vadami. Svědkem může být i osoba příbuzná a poškozený, jak již bylo uvedeno výše. Vůči svědkům, kteří nedosáhli 15 let věku, není možné uplatňovat některé sankce určené k vynucení svědecké výpovědi. Při výslechu osob mladších 15 let se uplatňují pravidla obsažená v ustanovení § 102 trestního řádu.¹³⁴ Ten nám stanoví, že je třeba výslech provádět zvlášť šetrně a po obsahové stránce tak, aby výslech v dalším řízení nebylo už třeba opakovat. Dále se k výslechu přibere pedagog nebo jiná osoba, která má zkušenosti s výchovou mládeže, která by přispěla ke správnému vedení výslechu. Jestliže to přispěje ke správnému vedení výslechu, je možné přibrat i rodiče. Osoby takto přibrané mohou navrhnout odložení úkonu na pozdější dobu nebo v průběhu provádění úkonu navrhnout jeho přerušování nebo ukončení, a to jestliže by provedení nebo pokračování

¹³¹ ŠÁMAL, Pavel. *Přípravné řízení trestní*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 384. ISBN 80-7179-741-3.

¹³² CÍSAŘOVÁ, Dagmar, Jaroslav FENYK a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008, s. 317. ISBN 978-80-7357-348-5.

¹³³ STRÍŽ, Igor. *Trestní zákoník a trestní řád: Průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha: Linde Praha, 2010, s. 334. ISBN 978-80-7201-803-1.

¹³⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Přípravné řízení trestní*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 385. ISBN 80-7179-741-3.

v něm mělo nepříznivý vliv na psychický stav mladistvého. Orgán činný v trestním řízení pak takovému návrhu vyhoví, jestliže nehrozí nebezpečí z prodlení.¹³⁵

Svědék vždy vypovídá o tom, co svými smysly vnímal. Z toho důvodu nemá smysl, aby byly vyslýchány osoby, které jsou nezpůsobilé vnímat nebo vypovídat o tom, co vnímaly. Jestliže má policejní orgán u důležitého svědka závažné pochybnosti o tom, zda u něj není podstatně snížena schopnost správně vnímat nebo vypovídat, je možné u něj vyšetřit duševní stav. Pozorování jeho duševního stavu ve zdravotnickém zařízení, jak je tomu možné u obviněného, není u svědka přípustné.¹³⁶

Postavení svědka chápe teorie a praxe trestního práva v materiálním smyslu a ve formálním smyslu. V materiálním smyslu se za svědka považuje: „Fyzická osoba, která vnímala skutečnosti, jež mohou být podkladem pro rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení, a která o nich může vypovídat, bez ohledu na to, zda již byla orgány činnými v trestním řízení nebo některou ze stran vyzvána k výpovědi či se sama za tímto účelem přihlásila.“¹³⁷ Ve formálním smyslu se pak svědkem rozumí fyzická osoba, jež je svědkem dle trestního řádu. To znamená, že byla již k výsledku předvolána, nebo se sama k podání výpovědi již dostavila.¹³⁸

5.2 Práva a povinnosti svědka

Svědkovi, tak jako obviněnému či obžalovanému, přísluší určitá práva a povinnosti. Hlavní povinností je svědčit. Naproti tomu svědek za určitých okolností má i právo odepřít výpověď a někdy je výslech svědka dokonce zakázán. Podrobněji bude o těchto právech a povinnostech pojednáno v následujících kapitolách.

¹³⁵ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 102.

¹³⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Přípravné řízení trestní*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 385. ISBN 80-7179-741-3.

¹³⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 846. ISBN 978-80-7400-043-0.

¹³⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 846. ISBN 978-80-7400-043-0.

5.2.1 Povinnost svědčit

Povinnost svědčit je stanovena v § 97 trestního řádu, který říká: „Každý je povinen na předvolání se dostavit a vypovídat jako svědek o tom, co je mu známo o trestném činu a pachateli nebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení.“¹³⁹ Z uvedeného vyplývá, že svědek musí být nejdříve řádně předvolán. Způsob a forma předvolání svědka se nějak podstatně neodlišuje od předvolání obviněného (viz. kapitola 4.2). Odlišně je pouze upraveno doručení písemného předvolání. Zde není předepsáno doručení do vlastních rukou a postačuje způsob uvedený v ustanovení § 62 a § 63 trestního řádu a to včetně případného uložení doručované zásilky a možnosti vzniku fikce doručení. V případě, že to orgán činný v trestním řízení nařídí a jsou k tomu důležité důvody, může být předvolání doručováno i do vlastních rukou a to eventuálně i bez možnosti uložení doručované zásilky. I předvolání, kdy svědek bez důvodu odmítne přijmout zásilku s předvoláním, je považováno za řádně doručené. Z písemného předvolání musí být jednoznačné, jaká konkrétní osoba se má dostavit.¹⁴⁰

V případě nedostavení, může být zmíněná povinnost vynucována uložením pořádkové pokuty nebo předvedením. Na následky nedostavení musí být svědek v předvolání upozorněn. Jestliže se na předvolání nedostaví příslušník ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru v činné službě, je nezbytné požádat jeho velitele nebo náčelníka o sdělení důvodu nedostavení. Velitel či náčelník může být též požádán o předvedení příslušníka daného sboru.¹⁴¹ Trestní řád výslovně nestanoví, kdo má realizovat samotné předvedení. Analogicky se proto užije ustanovení § 90 odst. 3 trestního řádu, které se týká předvedení obviněného (viz. kapitola 4.2).¹⁴²

Na předvolání jsou povinni se dostavit všichni, včetně osob, jejichž výslech je zakázán (§99 trestního řádu) a osob, které mají právo odepřít výpověď (§ 100 trestního řádu). Výjimku tvoří určité osoby, které požívají výsad a imunit dle zákona nebo mezinárodního práva. Ti se dostavit nemusí, avšak mohou vypovídat dobrovolně.¹⁴³ Dle čl. 28 a 86 Ústavy mohou svědectví odepřít i poslanci, senátoři a soudci Ústavního soudu, a to o skutečnostech, jež se dozvěděli s výkonem mandátu a své funkce.

¹³⁹ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 97.

¹⁴⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 858. ISBN 978-80-7400-043-0.

¹⁴¹ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 98.

¹⁴² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 860. ISBN 978-80-7400-043-0.

¹⁴³ CÍSAŘOVÁ, Dagmar. *Trestní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 335. ISBN 80-7201-594-X.

Takto mohou učinit i poté, co skončil jejich mandát, nebo přestali být soudci Ústavního soudu. Jde však o jejich právo, které nemusí využít.¹⁴⁴

Jak již zmíněno výše, osoba svědka je nezastupitelnou, tudíž se i na předvolání musí dostavit osobně. Není možné zastoupení.

Jestliže svědek odepře vypovídat v hlavním líčení, aniž by k tomu měl důvod, může soud postupovat dle ustanovení § 211 odst. 3 trestního řádu. Dle tohoto ustanovení může být přečten protokol o dřívější výpovědi svědka a to tehdy, když byl předchozí výslech způsobem odpovídajícím ustanovení trestního řádu.¹⁴⁵ K této problematice se vyjádřil i Vrchní soud v Olomouci ve svém rozhodnutí 6 To 72/2009 takto: „*Jestliže v opakovaném hlavním líčení obviněný či svědek odepře vypovídat, případně odchyluje-li se v podstatných bodech od své dřívější výpovědi (včetně výpovědi v hlavním líčení), lze tyto dřívější výpovědi z protokolu o hlavním líčení při splnění podmínek § 207 odst. 2 tr. ř., resp. § 211 odst. 3, 4 tr. ř., přečíst a vycházet z nich při rozhodování věci. Pokud státní zástupce či obviněný nedali souhlas k přečtení podstatného obsahu protokolu o hlavním líčení, včetně v něm provedených důkazů (§ 219 odst. 3 tr. ř.), neznamená to, že za důkaz nemůže sloužit výpověď obviněného či svědka, kterou učinili v předchozím hlavním líčení.*“¹⁴⁶

Svědka se však může dostavit k orgánu činnému v trestním řízení i bez předvolání. Tak může učinit naprosto dobrovolně z vlastního podnětu, z iniciativy některé ze stran v rámci oprávnění uvedených v ustanovení § 89 odst. 2 trestního řádu. Mnohdy tak může učinit na základě výzvy uveřejněné ve sdělovacích prostředcích a podobně.

Povinností vypovídat jako svědek se rozumí uvádět pravdivě všechno, co o skutečnostech nezbytných pro trestní řízení ví. Zejména co je mu známo o trestném činu, pro který je trestní řízení vedeno, o jeho pachateli či jiných okolnostech důležitých pro objasnění.¹⁴⁷ Pokud svědek nebude vypovídat pravdu, uvede lživé okolnosti či je zamlčí a tyto budou mít důležitý význam pro rozhodnutí, dopustí se trestného činu krivé

¹⁴⁴ CÍSAŘOVÁ, Dagmar. *Trestní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 338. ISBN 80-7201-594-X.

¹⁴⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 848. ISBN 978-80-87576-29-8.

¹⁴⁶ *Rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci 6 To 72/2009*[online]. 2012 [cit. 2012-11-14]. Dostupné z: [http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%206%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DTo%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D72%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2009&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=10](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%206%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DTo%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D72%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2009&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=10).

¹⁴⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 846. ISBN 978-80-7400-043-0.

výpovědi dle ustanovení § 346 odst. 2 písm. a), b) trestního zákona.¹⁴⁸ Není důležité, jestli svědek skutečnosti osobně vnímal nebo se o nich dozvěděl od někoho jiného. V případě, že svědek své poznatky získal od někoho jiného, mohou mít důkazní hodnotu, pouze jestliže může označit pramen vědomosti. Nestačí tedy jen ničím neověřené pověsti.¹⁴⁹ Důkazní význam mají pouze skutečnosti svědkem sdělené. Naproti tomu svědkova hodnocení skutečnosti, úsudky či dohady nemají žádnou důkazní hodnotu. To bylo řečeno v rozhodnutí Vrchního soudu v Praze R 18/1996.¹⁵⁰ Svědek by měl hlavně vypovídat o skutkových okolnostech, jež jsou právně závazné z pohledu dosažení účelu trestního řízení. Svědkovi v žádném případě nepřísluší hodnocení těchto skutečností a to ani v případě, že je oznamovatelem trestného činu či má odborné znalosti.¹⁵¹

5.2.2 Případy, kdy je výslech svědka zakázán

Okolnosti, za kterých svědek nesmí být vyslechnut, jsou uvedeny v ustanovení § 99 trestního řádu. To představuje výjimku z obecné povinnosti svědčit uvedené v ustanovení § 97 trestního řádu. Orgán činný v trestním řízení k tomu musí přihlížet z úřední povinnosti. Svědka nesmí vyslechnout, jestliže nebyl zproštěn povinnosti zachovat v tajnosti okolnosti týkající se utajovaných informací chráněných zvláštním zákonem. Dále nesmí být vyslechnut svědek, který nebyl zproštěn státem uloženou nebo uznanou povinností mlčenlivosti. To se však netýká svědecké výpovědi o trestném činu, kde má svědek oznamovací povinnost podle trestního zákona a svědecké výpovědi o utajovaných informacích klasifikovaných jako „důvěrné“ nebo „vyhrazené“ ve zvláštním zákoně.¹⁵² Tento zákaz výslechu svědka se vztahuje i na zvláštní případy výslechu (konfrontace dle § 104a trestního řádu, rekognice dle § 104b trestního řádu, vyšetřovací pokus dle § 104c trestního řádu nebo rekonstrukce dle § 104d trestního řádu), jestliže je v jejich rámci prováděn výslech.¹⁵³

Okolnosti týkající se utajovaných informací chráněných zvláštním zákonem, jež svědek musí zachovávat v tajnosti, jsou uvedeny v zákoně č. 412/2005 Sb., o ochraně

¹⁴⁸ STŘÍŽ, Igor. *Trestní zákoník a trestní řád: Průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha: Linde Praha, 2010, s. 333. ISBN 978-80-7201-803-1.

¹⁴⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 847. ISBN 978-80-7400-043-0.

¹⁵⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2012, s. 684. ISBN 978-80-87576-29-8.

¹⁵¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 847. ISBN 978-80-7400-043-0.

¹⁵² O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 99.

¹⁵³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 862. ISBN 978-80-7400-043-0.

utajovaných informací a bezpečností způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů. Dle ustanovení § 2 zmíněného zákona se utajovanou informací rozumí: „*informace v jakékoliv podobě zaznamenaná na jakémkoliv nosiči označená v souladu s tímto zákonem, jejíž vyzrazení nebo zneužití může způsobit újmu zájmu České republiky nebo může být pro tento zájem nevýhodné, a která je uvedena v seznamu utajovaných informací (§ 139)*“¹⁵⁴. V ustanovení § 139 je pak uvedeno, že seznam utajovaných informací vydává vláda svým nařízením. Ten klasifikuje jednotlivou utajovanou informaci do jednoho či více stupňů utajení dle ustanovení § 4 zákona č. 412/2005 Sb.¹⁵⁵ Ustanovení § 4 zmíněného zákona je dělí na přísně tajné, tajné, důvěrné a vyhrazené. Stupně jsou stanoveny dle významu škody, kterou by mohly způsobit jejich vyzrazením. O stupeň utajení „přísně tajné“ se jedná, jestliže by její vyzrazení neoprávněné osobě nebo zneužití mohlo způsobit mimořádně vážnou újmu zájmům České republiky. O stupeň utajení „tajné“ se jedná, jestliže by její vyzrazení neoprávněné osobě nebo zneužití mohlo způsobit vážnou újmu zájmům České republiky. O stupeň utajení „důvěrné“ se pak jedná, když by vyzrazení utajované informace neoprávněné osobě nebo zneužití mohlo způsobit prostou újmu zájmům České republiky. O poslední stupeň utajení „vyhrazené“ se jedná tehdy, když by vyzrazení utajované informace neoprávněné osobě nebo zneužití mohlo být nevýhodné pro zájmy České republiky.¹⁵⁶ Ochrana těchto utajovaných informací je pak dle ustanovení § 5 zákona č. 412/2005 Sb. zajišťována bezpečností personální, průmyslovou, administrativní, fyzickou a bezpečností informačních nebo komunikačních systémů a kryptografickou ochranou.¹⁵⁷ Jak již zmíněno výše, zákaz výslechu se nevztahuje na svědeckou výpověď o utajovaných informacích klasifikovaných v zákoně č. 412/2005 Sb. stupněm utajení „důvěrné“ nebo „vyhrazené“.¹⁵⁸ Z uvedeného vyplývá, že zákaz výslechu svědka se vztahuje pouze na informace klasifikované dle zákona č. 412/2005 Sb. stupněm „přísně tajné“ a „tajné“. Dle ustanovení § 65 odst. 2 zmíněného zákona pak každý, kdo měl nebo má přístup k utajované informaci, je povinen zachovávat o ní mlčenlivost a nesmí k ní umožnit přístup neoprávněné osobě.¹⁵⁹ Ustanovení § 63 zákona č. 412/2005 Sb. uvádí podmínky zproštění mlčenlivosti. Dle tohoto ustanovení může fyzickou osobu zprostit povinnosti zachovávat mlčenlivost v řízení před orgánem státu,

¹⁵⁴ O ochraně utajovaných informací a bezpečností způsobilosti. In: 412/2005 Sb. 2012, § 2.

¹⁵⁵ O ochraně utajovaných informací a bezpečností způsobilosti. In: 412/2005 Sb. 2012, § 139.

¹⁵⁶ O ochraně utajovaných informací a bezpečností způsobilosti. In: 412/2005 Sb. 2012, § 4.

¹⁵⁷ O ochraně utajovaných informací a bezpečností způsobilosti. In: 412/2005 Sb. 2012, § 5.

¹⁵⁸ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 99 odst. 3.

¹⁵⁹ O ochraně utajovaných informací a bezpečností způsobilosti. In: 412/2005 Sb. 2012, § 65 odst. 2.

na žádost tohoto orgánu, odpovědná osoba orgánu státu, do jehož oblasti věcné působnosti utajovaná informace náleží. V následujících odstavcích zmíněného § 63 jsou pak uvedeny osoby, které zproštění mlčenlivosti dále provádí.¹⁶⁰ Z ustanovení § 99 odst. 1, kde je stanoveno, že zproštění lze odepřít jen, pokud by výpověď způsobila státu závažnou újmu, je možné dovodit, že příslušná odpovědná osoba orgánu státu je zásadně povinna zprostit svědka povinnosti zachovávat mlčenlivost.¹⁶¹ Dále pak podle ustanovení § 63 odst. 8 zákona č. 412/2005 Sb. je možné zproštění mlčenlivosti odepřít, kdyby tím mohlo dojít k mimořádně vážné nebo vážné újmě zájmů České republiky nebo k ohrožení života a zdraví osob.¹⁶²

Jak již bylo zmíněno výše, zákaz výslechu svědka platí také tehdy, když by svou výpovědí porušil státem uznanou nebo uloženou povinnost mlčenlivosti. Takovouto povinnost mlčenlivosti má rozsáhlý okruh osob a stanoví ho mnoho zvláštních právních předpisů. Mezi tyto zvláštní předpisy se řadí zejména zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, zákon č. 21/1992 Sb. o bankách, zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance nebo zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a další. Zmíněné předpisy uvádějí konkrétní tajemství, jako obchodní tajemství, bankovní tajemství či poštovní tajemství. Povinnost zachovávat mlčenlivost je však stanovena i v jiných předpisech, které nestanovují výslovně zvláštní druh tajemství. K těm se řadí zejména zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění a velká řada dalších zákonů. Právní úprava mlčenlivosti v jednotlivých zákonech je značně nejednotná, nesystematická a velmi roztržitá. Mnoho z těchto předpisů stanovuje povinnost dodržování mlčenlivosti jen velmi obecně, naproti v jiných je i vymezena sféra skutečností týkajících se mlčenlivosti, vymezen okruh osob, jež jsou mlčenlivostí zavázány i důvody jejího zproštění. Z důvodu takto roztržitěné mimotrestní úpravy povinnosti mlčenlivosti bylo do trestního řádu zakomponováno ustanovení § 8 odst. 5, které uvedenou situaci řeší.¹⁶³ Ustanovení § 8 odst. 5 ji řeší tak, že jestliže zvláštní zákon nestanoví podmínky, za nichž je možné pro účely trestního řízení sdělovat informace, jež jsou dle takového zákona utajovány, nebo na které se vztahuje povinnost mlčenlivosti, je možné tyto informace požadovat po předchozím souhlasu soudce.¹⁶⁴ Dle názoru JUDr. Pravoslava Poláka publikovaného v *Trestněprávním revue* by tento

¹⁶⁰ O ochraně utajovaných informací a bezpečností způsobilosti. In: 412/2005 Sb. 2012, § 63.

¹⁶¹ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 99 odst. 1.

¹⁶² O ochraně utajovaných informací a bezpečností způsobilosti. In: 412/2005 Sb. 2012, § 63 odst. 8.

¹⁶³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 867-874. ISBN 978-80-7400-043-0.

¹⁶⁴ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 8 odst. 5.

postup měl být užíván velmi výjimečně a to jen v případě, že je to nezbytné pro splnění účelu trestního řízení a jestliže není možné požadované informace zjistit jinak (například nahlédnutím do spisu). Dále podle něj není možné ustanovení § 8 odst. 5 trestního řádu aplikovat v řízení před soudem na výslech svědka, u nějž bylo příslušným orgánem nevyhověno žádosti o zproštění mlčenlivosti.¹⁶⁵ Uvedené ustanovení § 8 odst. 5 trestního řádu se však nikterak netýká povinnosti mlčenlivosti advokáta dle zákona o advokacii.¹⁶⁶ Dle toho musí advokát zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se v souvislosti s poskytováním právních služeb dozvěděl. Uvedené povinnosti může advokáta zprostit pouze klient a po jeho smrti či zániku pak jeho právní nástupce. Jestliže má klient více právních nástupců je ke zproštění povinnosti mlčenlivosti nezbytný souhlas všech. Zbavení povinnosti mlčenlivosti musí být uskutečněno písemnou formou a je nutné ho adresovat přímo advokátovi. V případě, že je vedeno řízení před soudem, je možné tak učinit i ústně do protokolu.¹⁶⁷

Zajímavé rozhodnutí týkající se mlčenlivosti policisty vydal Nejvyšší soud pod č. 7 Tdo 1429/2010, které říká: „*Příslušník Policie České republiky je povinen vypovídat jako svědek v trestním řízení i o skutečnostech, ohledně nichž je jinak podle § 115 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, povinen zachovávat mlčenlivost, tj. o skutečnostech, s nimiž se seznámil při plnění úkolů policie nebo v souvislosti s nimi a které v zájmu zabezpečení úkolů policie nebo v zájmu jiných osob vyžadují, aby zůstaly utajeny před nepovolanými osobami. Podle § 115 odst. 3 citovaného zákona se totiž policista nemůže dovolávat povinnosti mlčenlivosti mimo jiné vůči orgánům činným v trestním řízení, takže před svým výslechem nemusí být zproštěn této povinnosti podle § 115 odst. 4 citovaného zákona a neplatí u něj ani zákaz výslechu podle § 99 odst. 2 tr. ř.*“.¹⁶⁸

Povinnost mlčenlivosti dále stanovují i některé mezinárodní smlouvy. Jedná se o mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána. Ty jsou součástí právního řádu České republiky ve smyslu čl. 10 ústavy a v případě, že stanoví něco jiného než zákon, mají přednost.¹⁶⁹ Tudíž jestliže stanoví

¹⁶⁵ POLÁK, Pravoslav. Vztahuje se prolomení mlčenlivosti postupem dle § 8 odst. 5 TrŘ i na výslech svědka, u něhož jsou dány podmínky zákazu výslechu dle § 99 odst. 2 TrŘ. *Trestněprávní revue*. 2005, č. 4, s. 98-102.

¹⁶⁶ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 8 odst. 5.

¹⁶⁷ O advokacii. In: 85/1996 Sb. 2012, § 21 odst. 1,2.

¹⁶⁸ *Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 7 Tdo 1429/2010*[online]. 2012 [cit. 2012-11-16]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/801F0E4A5F4D1348C1257A4E0066C649?openDocument&Highlight=0,0.

¹⁶⁹ Ústava České republiky. In: 1/1993 Sb. 2012. čl. 10.

povinnost mlčenlivosti, je nutné ji respektovat dle ustanovení § 99 odst. 2 při výslechu svědka. Jako příklad lze jmenovat čl. 13 Evropské úmluvy o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

Mnohé podzákonné právní předpisy nebo interní předpisy vydané na základě zákona obsahují taktéž povinnost mlčenlivosti. Jako příklad lze uvést § 3 vyhlášky č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli. V těchto případech je však nezbytné prozkoumat, jestli prováděcí předpis stanovující povinnost mlčenlivosti respektuje požadavky uvedené v ustanovení čl. 79 odst. 3 ústavy, který uvádí, že ministerstva a jiné správní úřady mohou vydávat právní předpisy na základě zmocnění zákonem a v jeho mezích a čl. 4 ústavy. Dle uvedeného čl. 4 ústavy je možné ukládat povinnost pouze na základě zákona a v jeho mezích.

Povinnost mlčenlivosti a tím i zákaz výslechu svědka přetrvává i po skončení služebního, pracovního či jiného poměru nebo funkce, za jejichž trvání vznikla. V některých právních předpisech může být doba trvání této povinnosti limitována. O tom, zda zprostit určitou osobu povinnosti mlčenlivosti státem uloženou, rozhoduje příslušný orgán. Tím bude v konkrétním případě vedoucí úřadu, státního orgánu, instituce nebo právnické osoby, u které je svědek ve služebním, zaměstnaneckém nebo jiném poměru. V případě, že by však nebylo možné zprostit povinnosti mlčenlivosti tímto způsobem, bylo by nezbytné užít též ustanovení § 8 odst. 5 trestního řádu (viz. výše).¹⁷⁰

Jak již bylo uvedeno výše, zákaz výslechu se nevztahuje na svědeckou výpověď o trestném činu, kde má svědek oznamovací povinnost dle trestního zákoníku. Trestní zákoník uvádí tuto povinnost v ustanovení § 368. To obsahuje výčet trestných činů, které je nutné oznámit pod hrozbou trestného činu neoznámení trestného činu. Oznamovací povinnost však nemá advokát nebo jeho zaměstnanec, který se dozvěděl o spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem advokacie nebo právní praxe. Oznamovací povinnost též nepřísluší duchovnímu registrované církve a náboženské společnosti s oprávněním k výkonu zvláštních práv, jestliže se dozví o spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem práva obdobnému zpovědnímu tajemství. Oznamovací povinnost trestného činu dle ustanovení § 168 odst. 2 (obchodování s lidmi) a dle ustanovení § 170 (zbavení osobní svobody) nemá též osoba poskytující pomoc obětem trestných činů.¹⁷¹

¹⁷⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 874-876. ISBN 978-80-7400-043-0.

¹⁷¹ Trestní zákoník. In: 40/2009 Sb. 2012. § 368.

5.2.3 Právo odepřít výpověď

Právo odepřít výpověď je uvedeno v ustanovení § 100 trestního řádu. Jedná se o další výjimku z obecné povinnosti svědčit, obsažené v ustanovení § 97 trestního řádu. Ustanovení § 100 trestního řádu nám říká, že: „Právo odepřít výpověď jako svědek má příbuzný obviněného v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel, partner a druh.“¹⁷² V případě, že je více obviněných a svědek by byl v uvedeném poměru jen k některému z nich, má právo odepřít výpověď vůči jiným obviněným, jen jestliže není možné od nich odloučit výpověď vůči obviněnému, který je k němu v uvedeném poměru.¹⁷³ Jak z uvedeného vyplývá, jedná se pouze o právo, nikoli povinnost odepřít výpověď, a tudíž je k tomu orgán provádějící výslech povinen přihlížet pouze tehdy, když oprávněný svého práva využije a vyslychajícím orgánu to výslovně sdělí. Jak již bylo uvedeno, svědek musí být řádně poučen, a jestliže se i po něm rozhodne vypovídat, vztahují se na jeho výslech veškerá ustanovení trestního řádu pro výslech svědka. Jeho poučení se musí uskutečnit před každým výslechem a svědek se musí vyjádřit jednoznačně, jestli svého práva využívá či nikoliv.¹⁷⁴ Jestliže byl svědek vyslechnut v přípravném řízení a nebyl řádně poučen o svém právu odepřít výpověď, jde o absolutně neúčinný důkaz. To vyplývá z rozhodnutí PR 10/1996. V tomto rozhodnutí je dále stanoveno: „Vadný postup orgánů přípravného řízení, které svědka nepoučily, a jeho důsledky pro použitelnost takového důkazu v trestním řízení nelze obcházet tak, že soud v hlavním líčení přečte z protokolu o výpovědi svědka pouze ty vybrané části, z nichž není možné dovodit, že by jimi svědek vystavil nebezpečí trestního stíhání, a jiné části nepřečte. Svědeckou výpověď je nutné z hlediska uvedeného pochybení považovat za jediný celek a nelze některou její část oddělovat od ostatních.“¹⁷⁵ I přesto, že svědek má právo odepřít výpověď, na předvolání se musí vždy osobně dostavit. Prohlášení o tom, že odepírá výpověď, se zpravidla uskuteční před počátkem samotného výslechu a po poučení. Vyjádření o tom, zda svého práva využívá či ne včetně obsahu poučení je nutné zaznamenat do protokolu o výslechu. Jestliže svědek využil při dřívějším výslechu (např. v přípravném řízení) svého práva odepřít výpověď, může i dodatečně prohlásit, že chce svědčit (např. v hlavním líčení). V tomto případě pak může být vyslechnut.¹⁷⁶ Zajímavé

¹⁷² O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 100 odst. 1.

¹⁷³ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 100 odst. 1.

¹⁷⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 881-882. ISBN 978-80-7400-043-0.

¹⁷⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 5. vyd. Praha: C.H.Beck, 2005, s. 822. ISBN 80-7179-405-8.

¹⁷⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 881-882. ISBN 978-80-7400-043-0.

rozhodnutí, které se týká problematiky odepření výpovědi svědkem dle ustanovení § 100 trestního řádu a opětovného navržení výslechu tohoto svědka vydal Nejvyšší soud ČR pod č.j. 11 Tdo 380/2008 a říká: „*Nejde-li o důkaz zjevně nadbytečný, nelze v řízení před soudem odmítnout provést navržený výslech svědka, byť dříve tento svědek využil práva odepřít výpověď podle § 100 odst. 1 tr. ř., jestliže je možné důvodně předpokládat, že svědek změní svůj postoj. Případnou nevěrohodnost této výpovědi nelze ani za takových okolností dovést před tím, než je učiněna.*“¹⁷⁷ Naopak i svědek, který při dřívější výpovědi (např. v přípravném řízení) nevyužil svého práva, může tak uskutečnit při dalším výslechu (např. v hlavním líčení). V případě, že svědek svého práva na odepření výpovědi využil až při výslechu v hlavním líčení a při předchozím výslechu vypovídal, je možné přečíst protokol o jeho výpovědi z dřívějšího řízení za podmínek uvedených v ustanovení § 211 odst. 3 (neoprávněné odepření výpovědi) nebo v ustanovení § 211 odst. 4 (oprávněné odepření výpovědi). To je podrobněji rozebráno v kapitole 6.4.

Ustanovení § 100 odst. 2 trestního řádu nám stanovuje další případ, kdy svědek může odepřít výpověď: „*Svědka je oprávněn odepřít vypovídat, jestliže by výpověď způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolením přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu, partneru nebo druhu anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pociťoval jako újmu vlastní.*“¹⁷⁸ Tento případ nastává pouze v případě, když tyto osoby nejsou obviněnými ve věci, ve které je svědek vyslýchán. Jestliže by výše uvedená osoba byla v této věci obviněnou, bylo by možné odepřít výpověď dle ustanovení § 100 odst. 1 trestního řádu.

Ustanovení § 100 odst. 3 trestního řádu právo odepřít vypovídat omezuje, když říká, že: „*Odepřít výpověď jako svědek nemůže však ten, kdo má stran trestného činu, jehož se svědecká výpověď týká, oznamovací povinnost podle trestního zákona.*“¹⁷⁹ Oznamovací povinnost je pak uvedena v ustanovení § 368 trestního zákoníku, který obsahuje jmenovitě trestné činy, na které se povinnost oznámit vztahuje.¹⁸⁰ Ustanovení § 368 trestního zákoníku více již rozebráno v kapitole 6.2.2.

¹⁷⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 11 Tdo 380/2008[online]. 2012 [cit. 2012-12-29]. Dostupné z: [http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2011%20AND%20%5Bspzn2%5D%3D%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D%2008&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2011%20AND%20%5Bspzn2%5D%3D%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D%2008&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1).

¹⁷⁸ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 100 odst. 2.

¹⁷⁹ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 100 odst. 3.

¹⁸⁰ Trestní zákoník. In: 40/2009 Sb. 2012. § 368.

5.3 Výslech svědka

Hlavní směrnice provádění výslechu svědka jsou uvedeny v ustanovení § 101 až § 103 trestního řádu. V ustanovení § 103 je pak uvedeno, že na výslech svědka se užije přiměřeně ustanovení § 93 odst. 1 a § 95 trestního řádu.

Povšechně platný úplný návod, jak provádět výslech nelze vzhledem k různorodosti a komplikovanosti svědeckého důkazu poskytnout. Je možné však určit taktické postupy, které povedou k jeho úspěšnému provedení. Ty jsou rozebrány podrobněji již v kapitole 3.4.

Jak již bylo uvedeno v kapitole 3.2, je pro úspěšné provedení výslechu nezbytné provést si jeho přípravu (podrobněji ve zmíněné kapitole 3.2). V rámci přípravy je v mnohých případech nezbytné zajistit i přítomnost tlumočnicka. Tyto případy jsou stanoveny v ustanovení § 28 trestního řádu. Někdy bude nutné též umožnit účastnit se výslechu svědka i obhájci. Dle ustanovení § 165 odst. 2 trestního řádu je obhájce oprávněn již od zahájení trestního stíhání být přítomen při vyšetřovacích úkonech, jejichž výsledek může být použit jako důkaz v řízení před soudem, ledaže nelze provedení úkonu odložit a vyrozumění o něm zajistit. Ze zmiňovaného ustanovení dále vyplývá, že může svědkovi klást i otázky, avšak až když orgán výslech skončí a udělí mu k tomu slovo. Obhájce může proti způsobu průběhu výslechu vznášet kdykoliv námítky. Jestliže se obhájce účastní výslechu utajeného svědka, musí policejní orgán přijmout taková opatření, která znemožňují obhájci zjistit pravou totožnost daného svědka. Jsou-li splněny podmínky v ustanovení § 165 odst. 3 trestního řádu, bude nezbytné umožnit účast obhájce na výslechu pokaždé. O tento případ se jedná, jestliže obhájce policejnímu orgánu oznámil, že se chce účastnit vyšetřovacího úkonu uvedeného výše nebo jestliže se jedná o výslechu svědka, který má právo odepřít vypovídat. Policejní orgán je pak v tomto případě povinen zavčas oznámit obhájci o jaký druh úkonu se jedná, dobu a místo konání. To policejní orgán nemusí, jestliže není možné provedení úkonu odložit a vyrozumění obhájce nelze zajistit. Jedná-li se o výslech osoby, policejní orgán sdělí též údaje, dle kterých je možné danou osobu ztotožnit. Jestliže však tyto údaje není možné předem stanovit, musí být ze sdělení jasné, k jaké věci má daná osoba poskytnout výpověď. Někdy je žádoucí, aby se výslechu svědka účastnil i obviněný.¹⁸¹ V usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne

---

¹⁸¹ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 165.

27. 9. 2012, sp. Zn. 2 To 75/2012 bylo ohledně práva obviněného účastnit se výslechu svědka řečeno toto: „Podle čl. 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy Rady Evropy o ochraně lidských práv a základních svobod má každý, kdo je obviněn z trestného činu, právo vyslyšet nebo dát vyslyšet svědky proti sobě a dosáhnout předvolání a výslech svědků ve svůj prospěch za stejných podmínek jako svědků proti sobě.“ Dále toto rozhodnutí uvádí, že konstantní judikatura Evropského soudu pro lidská práva, Ústavní soud i obecné soudy ČR právo obviněného zúčastnit se výslechu takového svědka vykládají tak, že obviněnému musí být dána minimálně jednou možnost tohoto práva použít.¹⁸² U některých výslechů je také třeba zajistit účast konzultanta nebo znalce.

Před samotným výslechem svědka je nutné pokaždé zjistit jeho totožnost, tj. získat informace o jménu a příjmení, datu a místě narození, bydlišti a zaměstnání, rodinném stavu. Ve většině případů se tak děje z občanského průkazu. Totožnost musí být zjištěna i u utajovaného svědka. Dále je nezbytné zjistit jeho poměr k obviněnému a to z důvodu, zda má právo odepřít výpověď (viz kapitola 5.2.3). Vyslýchající orgán je následně povinen poučit jej o tomto právu, a jestliže je to třeba, také o zákazu výslechu nebo o možnosti postupu dle ustanovení § 55 odst. 2 (tj. utajení totožnosti), jakož o tom, že je povinen vypovídat úplnou pravdu a nic nezamlčovat. Taktéž mu musí být dáno poučení o smyslu výpovědi svědka z pohledu obecného zájmu a tom, jaké následky bude mít křivá výpověď.¹⁸³ Trestními následky křivé výpovědi je pak míněna eventualita trestní odpovědnosti za trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku dle ustanovení § 346 trestního zákoníku, v případě, že uvede nepravdu o okolnostech majících zásadní význam pro rozhodnutí nebo takovou okolnost zamlčí.¹⁸⁴ Skutkovou podstatu trestného činu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku se však nedopustí osoba, která spáchala trestný čin, ohledně kterého podává svědectví i v případě, že je slyšena jako svědek. Toto vychází u usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 7. 2004, sp. Zn. 11 Tcu 130/2004.¹⁸⁵ Svědek musí být poučen před veškerými výslechy, a to i v případě opakovaného, i před výslechem učiněným v rámci rekognice nebo konfrontace. Poučení je povinen zaznamenat vyslýchající do protokolu.

¹⁸² Vrchní soud v Praze: K právu obviněného účastnit se výslechu svědka. K provedení důkazu přečtením svědecké výpovědi osoby mladší než patnáct let. *Trestněprávní revue*. 2013, roč. 12, č. 1, s. 21.

¹⁸³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 5. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006, s. 825-826. ISBN 80-7179-405-8.

¹⁸⁴ Trestní zákoník. In: *40/2009 Sb. 2012. § 346*.

¹⁸⁵ K tomu, zda pachatel trestného činu vypovídající o něm v procesním postavení svědka se může touto svou výpovědí dopustit křivého svědectví. *Trestněprávní revue*. 2005, č. 4, s. 102-104.

Hned na počátku výslechu je nezbytné zjistit od svědka poměr k projednávané věci a ke stranám řízení a na jiné okolnosti důležité pro jeho hodnověrnost. Zjištění uvedeného poměru pak může mít význam pro hodnocení věrohodnosti výpovědi i zaměření postupu při jeho výslechu.¹⁸⁶ Co se samotné svědecké výpovědi týká, musí mu být nejprve poskytnuta možnost souvisle vypovědět vše, co sám o dané věci ví a odkud se tyto okolnosti dozvěděl.¹⁸⁷ Jak plyne z rozhodnutí R 18/1996, je důkazem dle trestního řádu výpověď svědka o okolnostech, které je třeba v řízení zjistit a které byly jeho smysly vnímány. Z výpovědi jsou pak důležité pouze informace o skutečnostech. Jejich hodnocení svědkem je bezvýznamné.¹⁸⁸ Poté co svědkovi byla dána příležitost vylíčit souvisle vše, co o věci ví, může být teprve přistoupeno ke kladení otázek. Jsou nepřípustné otázky kapciózní a sugestivní. Tuto část výslechu je nezbytné přizpůsobit též individuálním rysům vyslychaného. Otázky, jež jsou vyslychanému kladeny, musí být jasné, stručné, prosté, určité a přímé. Měly by být pokládány v logickém kontextu, tak aby vedly k tomu, že svědek vypoví pravdu a aby vedly k odstranění rozporů a neúplnosti. Co se týká jejich formulace, ta by měla být zvolena tak, aby vedla k vylíčení události.¹⁸⁹ Jak již bylo uvedeno výše, přiměřeně se na výslech svědka užijí i ustanovení § 93 odst. 1, tudíž je svědkovi dovoleno, aby před tím, než poskytne odpověď, nahlédl do písemných poznámek.¹⁹⁰ Právě stádium výslechu, ve kterém jsou kladeny otázky, je tím nejdůležitějším, neboť dojde k upřesnění výpovědi, odstranění jejich rozporů či naopak nepřipraveností svědka na pokládané otázky mohou vyvstat rozpory a může tak dojít ke snížení její věrohodnosti.

Svědkovi může být též nakázáno napsat potřebný počet slov, aby byla zjištěna pravost rukopisu. K tomu může být donucen i pořádkovou pokutou nebo předvedením.¹⁹¹

Z rozhodnutí R 52/1977-I nám vyplývá, že výslech svědka není možné uskutečnit tak, že orgán činný v trestním řízení poskytne svědkovi přečíst protokol o tom, jak vypovídal jiný svědek, a vyslychaný poté do protokolu prohlásí, že tato výpověď má

---

¹⁸⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 5. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006, s. 827. ISBN 80-7179-405-8.

¹⁸⁷ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 101 odst. 2.

¹⁸⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 684. ISBN 978-80-87576-29-8.

¹⁸⁹ CÍSAŘOVÁ, Dagmar. *Trestní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 342. ISBN 80-7201-594-X.

¹⁹⁰ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 101 odst. 3, § 103, § 93 odst. 1.

¹⁹¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 5. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006, s. 830. ISBN 80-7179-405-8.

být považována za jeho vlastní výpověď. Takové prohlášení pak není možné brát za důkaz výsledkem svědka a nesmí být k němu při rozhodování brán zřetel.¹⁹²

V určitých případech je nutné provést výslech svědka mladšího patnácti let. Tento výslech se vede s určitými odchylkami vzhledem k jeho rozumové, duševní a mravní úrovni. Jinak se na jejich výslech aplikují obecná ustanovení platná pro výslech svědka. Odchytky upravuje ustanovení § 102 trestního řádu. Jak již bylo stanoveno v rozhodnutí B 3/1976-30-II., svědka mladšího patnácti let v době výslechu nelze před jeho počátkem poučit o trestních následcích křivé výpovědi. Ovšem je nezbytné poučit ho o právu odepřít výpověď dle ustanovení § 100 odst. 1,2. Jestliže je tento svědek vyslýchán o okolnostech, jejichž oživování v paměti by s ohledem na věk mohlo mít za důsledek neblahé působení na jeho duševní a mravní vývoj, musí být výslech prováděn mimořádně šetrně a z hlediska obsahové stránky takovým způsobem, aby nebylo nutné ho v dalším řízení už opakovat. To, zda se jedná o tuto situaci, zhodnotí orgán, který má v úmyslu provést výslech. V některých komplikovanějších situacích to bude třeba předběžně konzultovat s pedagogem, dětským psychologem, dětským psychiatrem či jiným odborníkem. Jestliže je však jasné, že je třeba vyslechnout o uvedených okolnostech, přibere se pedagog nebo jiná osoba se zkušenostmi s výchovou mládeže obligatorně a to za účelem správného vedení výslechu. Taková osoba se musí účastnit celého výslechu. Dalšími příbranými osobami mohou být rodiče svědka. Jejich příbrání není obligatorní a je tak uskutečněno pouze za podmínky, jestliže to může přispět ke správnému provedení výslechu. Úsudek o tom, zda mohou přispět ke správnému provedení, učiní orgán činný v trestním řízení. Rodiče však nemají právo účastnit se výslechu svého dítěte, ani když o to požádají. Osoby takto příbrané hrají ve výslechu roli též v tom, že mohou navrhnout odložení výslechu na pozdější dobu anebo v jeho průběhu navrhnout jeho přerušování nebo ukončení. Mohou tak učinit za podmínky, jestliže by jeho provedení nebo pokračování v něm mělo nepříznivý vliv na psychiku vyslýchávaného. Orgán činný v trestním řízení tomuto návrhu vyhovějí za podmínky, že nehrozí nebezpečí z prodlení. Výslech svědka mladšího patnácti let je výjimkou ze zásady ústnosti a jeho výslech se bude ve většině případů provádět už v přípravném řízení. V případě nutnosti může být vyslechnut v pozdějším řízení opětovně. Co se týká řízení před soudem, tam je možné přečíst protokol nebo přehrát záznam o výslechu i bez podmínek stanovených v ustanovení § 211 odst. 1 a 2 trestního řádu

---

¹⁹² JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 696. ISBN 978-80-87576-29-8.

a to na základě rozhodnutí soudu.¹⁹³ Vrchní soud v Praze pak k tomuto dále ve svém rozhodnutí ze dne 27.9.2012, sp. Zn. 2 To 75/2012 stanovil: „Přečtení protokolu o svědeckém výslechu osoby mladší než patnáct let o okolnostech, jejichž ožívání v paměti by vzhledem k věku mohlo nepříznivě ovlivňovat její duševní a mravní vývoj, je možné jen v případě, že v době, kdy se má takový výslech před soudem konat, je tato osoba skutečně mladší než patnáct let. Není-li tomu tak, je přečtení protokolu o výslechu takového svědka možné jen za splnění některé z alternativ § 211 odst. 1-4 TrŘ.“¹⁹⁴ Osoba přibrána k výslechu mladšího patnácti let může být též vyslechnuta, ovšem pouze ke způsobu provedení výslechu a ke způsobu, kterým vyslýchaný vypovídal, jakož i k bezchybnosti a úplnosti jeho zápisu.¹⁹⁵

Dle ustanovení § 102a je-li nezbytné vyslechnout jako svědka osobu, jež je služebně činná u policejního orgánu nebo je policistou jiného státu (použitá v trestním řízení jako agent nebo prováděla předstíraný převod, nebo se přímo podílela na užití agenta nebo uskutečnění fingovaného převodu), je pak vyslechnuta jako utajený svědek. Bez utajení jeho totožnosti je možné výslech uskutečnit pouze v ojedinělých případech a to tehdy, jestliže v důsledku výslechu není hrozba újmy na životě, zdraví či další služební činnosti nebo újmy na životě, zdraví osoby jí blízké. Takto lze výslech provést jen na návrh státního zástupce na základě vyjádření příslušného ředitele bezpečnostního sboru. Účelem tohoto je ochrana policistů, policejních agentů a informátorů před případným mstěním ze strany zločince a možnost jejich použití při příštích policejních úkonech.¹⁹⁶

Výslech svědka je nezbytné provést co nejdříve, neboť když k němu dojde až v delším časovém úseku po vyšetřované události, nevzpomenou si s na její detaily, které jsou pro vyšetření činu velmi důležité. Avšak někdy i včasný výslech svědků bezprostředně po nastalém činu nemůže zabránit tomu, že si určité detaily nevybaví. Domnívám se, že tomu je tak zejména v případech násilné trestné činnosti, kde se událost odehraje ve velmi krátkém čase a svědci si určité detaily nezapamatují, zejména pokud se jedná o vzhled pachatele, toho co měl na sobě či jakým stylem chůze šel. To velmi dobře dokazuje případ A) loupežného předení, který se nachází v přílohové části práce.

¹⁹³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 5. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006, s. 837-839. ISBN 80-7179-405-8.

¹⁹⁴ Vrchní soud v Praze: K právu obviněného účastnit se výslechu svědka. K provedení důkazu přečtením svědecké výpovědi osoby mladší než patnáct let. *Trestněprávní revue*. 2013, roč. 12, č. 1, s. 21.

¹⁹⁵ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 102 odst. 2.

¹⁹⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Leges, 2012. s. 699. ISBN 987-80-87576-29-8.

5.4 Výslech svědka v hlavním líčení

Při provádění výslechu svědka v hlavním líčení se soud řídí obecnými ustanoveními § 89 až §104 trestního řádu, které upravují dokazování. Jestliže je vedeno společné řízení jak proti právnické, tak proti fyzické osobě, je třeba v hlavním líčení a ve veřejném zasedání nejdříve vyslechnout fyzickou osobu a až poté zástupce právnické osoby. Dle ustanovení § 209 trestního řádu nemá být svědek, který ještě nebyl vyslechnut, přítomen při provádění výslechu obžalovaného a jiných svědků. Cílem toho je, aby nedocházelo k ovlivňování jeho výpovědi již učiněnými výpověďmi obžalovaného a ostatních svědků. Jiná situace však nastává, jestliže je třeba vyslechnout poškozeného jako svědka. Poškozenému musí být dána možnost uplatňovat svá práva, mezi jež právě patří i právo přítomnosti při hlavním líčení.¹⁹⁷ Řešení této situace bylo vysloveno v rozhodnutí III/67 Sb. rozh. tr., kde byl vyjádřen názor, že je účelné vyslechnout v hlavním líčení poškozeného hned po vyslechnutí obžalovaného. Když soud provádí hodnocení jeho výpovědi, přihlédne též k tomu, jestli vědomosti získané při výkonu práv poškozeného neovlivnily jeho výpověď.¹⁹⁸

V praxi existují mnohé případy, kdy bylo svědkům vyhrožováno, nebo byly různým případem zastrašovány. Z toho důvodu je v § 209 trestního řádu ustanoveno, že jestliže existuje obava, že svědek za současné přítomnosti obžalovaného nevypraví pravdu, eventuálně se jedná o svědka, kterému nebo osobě jemu blízké z poskytnutého svědectví hrozí újma na zdraví, smrt či jiné vážné nebezpečí, uskuteční předseda senátu opatření k zajištění bezpečnosti nebo utajení svědka, eventuálně po čas jeho výslechu vykáže obžalovaného z jednací síně. Jakmile se však obžalovaný vrátí do jednací síně, je nutné obžalovaného seznámit s obsahem výpovědi svědka a může se k ní vyjádřit. Je mu též umožněno klást svědkovi otázky bez jejich setkání a to prostřednictvím předsedy senátu. V případě, kdy se jedná o svědka, jehož totožnost má zůstat skryta, je předseda senátu povinen učinit též opatření k zabránění zjištění jeho pravé totožnosti. Soud musí i u takového svědka uskutečnit veškeré úkony potřebné ke zjištění jeho věrohodnosti.¹⁹⁹

¹⁹⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Leges, 2012. s. 846. ISBN 987-80-87576-29-8.

¹⁹⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Leges, 2012. s. 847. ISBN 987-80-87576-29-8.

¹⁹⁹ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 209.

V hlavním líčení je v určitých případech (z důvodu nedosažitelnosti či procesní ekonomie) umožněno namísto výslechu svědka přečíst pouze protokol o jeho dřívější výpovědi. To je řešeno v ustanovení § 211 trestního řádu, které představuje výjimku ze zásady ústnosti. V prvním případě je možné přečíst protokol o výpovědi svědka namísto jeho výslechu, tehdy když soud nepovažuje osobní výslech za nezbytný. Předpokladem k tomu je pak souhlas státního zástupce i obžalovaného. Když však byl obžalovaný řádně předvolán, avšak bez omluvy se nedostavil, nebo se bezdůvodně vzdalil ze soudní síně, postačuje souhlas státního zástupce. Na toto musí být obviněný v předvolání k hlavnímu líčení upozorněn.²⁰⁰ Souhlas obžalovaného musí však být dán pouze osobně a výslovně. Není možné, aby za něj takto učinil jeho obhájce. Jestliže se výpověď svědka týká více spoluobžalovaných, je nutné, aby souhlas byl dán všemi.²⁰¹

Dalším případem, kdy lze přečíst protokol o výpovědi svědka je, když byl výslech svědka proveden způsobem, který odpovídá ustanovení trestního řádu a svědek zemřel nebo se stal nezvěstným, nedosažitelným z důvodu dlouhodobého setrvání v cizině či onemocněl nemocí znemožňující dlouhodobě nebo natrvalo jeho výslech nebo jestliže se jednalo o neodkladný nebo o neopakovatelný²⁰² úkon dle ustanovení § 158a. Co se týká překážky, která znemožňuje výslech spoluobžalovaného nebo svědka, je nutné, aby byla spolehlivě soudem zjištěna. Zajímavé rozhodnutí, které se týká toho, zda svědek, který je cizím státním občanem a má trvalý pobyt v cizině, může být brán jako ten, jehož výslech je dlouhodobě znemožněn, je R 47/1987-II. To výslovně říká, že: „*Skutečnost, že svědek je cizím státním občanem a má trvalý pobyt v cizině, sama o sobě nemůže vést k závěru, že svědek nemůže být vyslechnut osobně před českým soudem pro nedosažitelnost a že jsou proto splněny podmínky pro přečtení jeho výpovědi podle § 211 odst. 2 písm. a) TrŘ.*“²⁰³ Dále k tomuto existuje rozhodnutí 50/95, které říká, že výslech svědka, který je cizím státním občanem, jež opustil území České republiky před tím, než mohlo být sděleno obvinění pachateli trestného činu a zároveň prohlásil, že se nedostaví na předvolání doručené mu na základě mezinárodní smlouvy o právní pomoci, je neodkladným a neopakovatelným úkonem, které je možné provést před tím, než bylo zahájeno trestní stíhání ve smyslu ustanovení § 160 odst. 2 trestního řádu. Dále zmíněné rozhodnutí říká,

²⁰⁰ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 211 odst. 1.

²⁰¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 1681. ISBN 978-80-7400-043-0.

²⁰² O neodkladný úkon se jedná, jestliže vzhledem k hrozícímu nebezpečí jeho zmaření, zničení nebo ztráty důkazu nesnese z hlediska účelu trestního řízení odkladu do doby, než bude zahájeno trestní stíhání.

Neopakovatelný je pak úkon, který nebude možné provést před soudem.

²⁰³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 1697. ISBN 978-80-7400-043-0.

že v hlavním líčení lze dle § 211 odst. 2 písm. a) takovou svědeckou výpověď přečíst, neboť takový svědek je nedosažitelný pro jeho trvalý pobyt v cizině.²⁰⁴ Jak shora uvedeno, protokol o výsledku se přečte též, jestliže se jednalo o neodkladný nebo neopakovatelný úkon podle § 158a trestního řádu (tj. musí být proveden před zahájením trestního stíhání za účasti soudce). Takto je možné však vyslechnout pouze svědka a není nutné, aby byly splněny další podmínky uvedené v ustanovení § 211 odst. 1 až 4 trestního řádu, které jsou jinak nutné. Nezbytnou podmínkou pro to, aby mohl být přečten protokol o dřívější výpovědi jedním z uvedených způsobů je, aby předchozí výslech byl proveden způsobem odpovídajícím trestního řádu. Takové způsoby jsou podrobněji popsány v kapitole 4 a 6.²⁰⁵

O třetí případ se jedná, jestliže svědek v hlavním líčení odepřel výpověď, bez toho aniž by k tomu byl oprávněn nebo jestliže se od své předešlé výpovědi v důležitých bodech liší.²⁰⁶ Jak již je uvedeno v kapitole 6.2.3 svědek může odepřít výpověď z důvodů uvedených v ustanovení § 100 trestního řádu. Zákaz výslechu je pak stanoven v § 99 trestního řádu (blíže v kapitole 6.2.2). Jestliže neexistují některé z důvodů v těchto ustanoveních uvedených, a svědek přesto odmítá vypovídat, jedná se o odepření neoprávněné a je možné tak jeho předchozí výpověď přečíst. Dle tohoto ustanovení se protokol o dřívější výpovědi svědka přečte také v případě, že se svědek vypovídací v hlavním líčení podstatně odchyľuje od této před tím učiněné výpovědi. Jak z uvedeného vyplývá, předpokladem pro to je, že v hlavním líčení vypovídal. Po tom, co soud zjistí, že tu existuje nesoulad mezi výpověďmi, svědka na to upozorní a zeptá se ho na příčinu těchto odchylek. Dříve učiněná výpověď musí však být vždy přečtena, nepostačuje její předestření či připomenutí.²⁰⁷ Použití tohoto ustanovení je podmíněno dále tím, aby výslech byl proveden způsobem, který odpovídá ustanovení trestního řádu. Z toho plyne, že svědek musel být vyslechnut v náležitém postavení a muselo tomu odpovídat i jeho poučení. K tomu musí být splněna alespoň některá z těchto alternativně stanovených podmínek: a) obhájci nebo obviněnému byla dána možnost se tohoto předešlého výslechu účastnit a pokládat osobě vyslychané otázky, b) bylo zjištěno, že svědek byl předmětem násilí, zastrasování, podplácení nebo příslibů jiných výhod, a tak byl naváděn nevypovídat

²⁰⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Leges, 2012. s. 850. ISBN 987-80-87576-29-8.

²⁰⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 1682-1686. ISBN 978-80-7400-043-0.

²⁰⁶ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 211 odst. 3.

²⁰⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 1686-1687. ISBN 978-80-7400-043-0.

nebo vypovídat nepravdu, nebo jestliže obsah jeho výpovědi ovlivnil průběh výslechu v hlavním líčení, zvláště v důsledku toho, jak se choval obžalovaný nebo přítomností veřejnosti.²⁰⁸

Čtvrtým případem, kdy je možné přečíst protokol o výpovědi svědka je, když svědek v hlavním líčení užil své právo na odepření výpovědi dle § 100. Podmínkou pro možnost přečtení protokolu v tomto případě je, aby svědek před tímto dřívějším výslechem byl o svém právu odepření výpovědi řádně poučen a zároveň, aby výslovně učinil prohlášení o tom, že svého práva nevyužívá a současně výslech byl proveden způsobem, který odpovídá ustanovení trestního řádu. To znamená, že byla dodržena všechna ostatní ustanovení, která upravují výslech svědka dle § 97 trestního řádu a následující. K tomuto přistupuje ještě další podmínka, a to že obviněnému nebo obhájci byla poskytnuta možnost zúčastnit se tohoto výslechu.²⁰⁹ Taková podmínka bude splněna, jestliže policejní orgán nebo státní zástupce ve smyslu ustanovení § 174 odst. 2 písm. c) obhájci včas sdělil dobu a místo konání výslechu takového svědka (včetně konkretizace osoby svědka) a to i v případě, že obhájce dle ustanovení § 165 odst. 3 trestního řádu neoznámil, že se chce daného vyšetřovacího úkonu účastnit.²¹⁰ Bez splnění výše uvedených podmínek není možné protokol o výslechu svědka přečíst v hlavním líčení a ani ho užít jako důkazu. Jestliže byl pořízen zvukový nebo obrazový záznam o výslechu svědka pomocí videokonferenčního zařízení, užije se výše uvedené i na jejich přehrání.²¹¹

Jestliže se nejedná o výše uvedené případy nebo výpověď nebyla provedena jako neodkladný nebo neopakovatelný úkon a svědek nebo spoluobviněný se v základních bodech odlišuje od své dříve učiněné výpovědi, je možné mu protokol o jeho výslechu učiněném v přípravném řízení pouze předestřít k objasnění rozporů v jeho výpovědích. V tomto případě se jedná o výpověď uskutečněnou v přípravném řízení, kde nebylo umožněno obhájci se ho účastnit. Předestření dřívější výpovědi se zakládá na reprodukci úseků protokolu, které jsou v rozporu s výpovědí učiněnou v hlavním líčení. Předestřený protokol o výpovědi není možné užít jako podklad pro vyslovení výroku o vině obviněného. To není možné ani v případě, že by došlo ke spojení s jinými provedenými

²⁰⁸ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 211 odst. 3.

²⁰⁹ JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 3.vyd. Praha: Leges, 2012, s. 848. ISBN 978-80-87576-29-8.

²¹⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008, s. 1691-1692. ISBN 978-80-7400-043-0.

²¹¹ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 211.

důkazy. Účelem tohoto je dát soudu možnost v rámci volného hodnocení důkazů posouzení věrohodnosti a pravdivosti výpovědi v hlavním líčení.²¹²

5.5 Svědečné

Svědečné je upraveno v ustanovení § 104 trestního řádu a představuje právo svědka na finanční kompenzaci za to, co ve spojení se svědeckou výpovědí vynaložil, respektive ušlý výdělek. Obecně je upraveno ve vyhlášce Ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy. Za splnění stanovených podmínek je na něj nárok, který představuje jak nárok na nutné výdaje, tak prokázaný ušlý výdělek. Tento nárok zaniká, jestliže není uplatněn svědkem ve lhůtě tří dnů po výsledku nebo po tom, kdy mu bylo řečeno, že se výslech neuskuteční. Na to je orgán činný v trestním řízení povinen upozornit.²¹³ Jak z uvedeného vyplývá, musí svědek svůj nárok uplatnit do tří dnů od výsledku podáním návrhu na přiznání svědečného a to u orgánu provádějícího výslech. Tento nárok vzniká též svědkovi nebo jiné osobě, jestliže se dostaví na výzvu orgánu činného v trestním řízení k provedení jiného úkonu v rámci dokazování. Jinou osobou však nemůže být podezřelý nebo obviněný. Jiným úkonem je pak míněna zejména konfrontace, rekognice, vyšetřovací pokus, rekonstrukce či prověrka na místě a další. Co se týká výše svědečného, tak ji určuje orgán činný v trestním řízení, který předvolával, a jestliže se tak děje v řízení před soudem, učiní tak předseda senátu a to zpravidla hned po uplatnění nároku. Orgán činný v trestním řízení v tomto případě rozhoduje usnesením. Proti takovému usnesení vydanému policejním orgánem je přípustná stížnost. Naproti tomu proti usnesení předsedy senátu nebo státního zástupce přípustná není.²¹⁴

²¹² O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 212.

²¹³ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Leges, 2012. s. 699-700. ISBN 987-80-87576-29-8.

²¹⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 5. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006, s. 843-848. ISBN 80-7179-405-8.

5.6 Utajený svědek

Utajení totožnosti a podoby svědka je zaručeno v ustanovení § 55 odst. 2 trestního řádu. V trestním řádu nalezneme další ustanovení, která se týkají utajeného svědka, a sice § 101a a § 209. Poskytování zvláštní ochrany svědka a dalších osob, jestliže není možné jejich bezpečnost zajistit jinak, pak upravuje zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením.

Jak již bylo zmíněno výše, utajení totožnosti a podoby svědka upravuje ustanovení § 55 trestního řádu, které nám výslovně stanovuje: „*Nasvědčují-li zjištěné okolnosti tomu, že svědku nebo osobě jemu blízké v souvislosti s podáním svědeckví zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí porušení jejich základních práv, a nelze-li ochranu svědka spolehlivě zajistit jiným způsobem, orgán činný v trestním řízení učiní opatření k utajení totožnosti i podoby svědka.*“²¹⁵ Jak z uvedeného vyplývá, újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí porušení základních práv musí zřejmě hrozit. Co však znamená zřejmá hrozba? Zřejmá hrozba je blíže specifikována v komentáři Beck k trestnímu řádu, který za ni považuje takovou hrozbu, jež je ze zjištěných okolností, které plynou z výpovědi svědka či dalších provedených důkazů, úkonů i šetření, dostatečně očividná nebo jasná. Zároveň však dodává, že ze znění ustanovení § 55 odst. 2 vyplývá, že postačí vyšší stupeň pravděpodobnosti, který je však odůvodněn okolnostmi. Jak z výše uvedeného dále vyplývá, utajit podobu a osobní údaje svědka je možné jen tehdy, když nelze ochranu svědka zajistit jiným způsobem. Za zajištění ochrany svědka jiným způsobem komentář Beck k trestnímu řádu považuje z praxe například: zajištění jeho ochrany prostřednictvím policie, jeho přechodné umístění na neznámé místo, trvalé přestěhování do jiného vzdáleného města naší republiky nebo do zahraničí, anebo v případech mimořádně závažné organizované kriminality při využití některé z předchozích možností i změnu jeho totožnosti včetně utajeného přestěhování po pravomocném skončení věci.²¹⁶ Utajení totožnosti svědka se provádí tak, že se do protokolu o jeho výslechu nezapíše jméno, příjmení ani další osobní údaje, ale vedou se odděleně od spisu a jediným kdo se s nimi může seznámit, jsou orgány činné v trestním řízení v dané věci.²¹⁷ Podoba svědka se utajuje zejména při úkonech, ve kterých dochází ke styku s obviněným.

²¹⁵ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 55 odst. 2.

²¹⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 5. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006, s. 369. ISBN 80-7179-405-8.

²¹⁷ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 55 odst. 2.

Svědka orgán činný v trestním řízení poučí o tom, že má právo požádat o utajení své podoby a podepsat protokol vymyšleným jménem a příjmením, pod jakým je poté ve speciálním tajném spise veden. Jak z uvedeného plyne, jedná se o právo takového svědka, tudíž má i přes to, že splňuje podmínky pro utajení, právo taková opatření odmítnout.

Ustanovení § 55 odst. 2 nám dále stanovuje, že jestliže je třeba zajistit ochranu svědka nebo osobě jemu blízké, orgán činný v trestním řízení k tomu učiní bez odkladu veškerá nezbytná opatření. Zvláštní způsob ochrany svědků je pak stanoven v zákoně č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením. Opatřeními, která zajišťují zvláštní ochranu a pomoc jsou: osobní ochrana, přestěhování chráněné osoby včetně příslušníků její domácnosti a pomoc chráněné osobě za účelem jejího sociálního začlenění v novém prostředí a zastírání skutečné totožnosti chráněné osoby. To lze však poskytnout jen za předpokladu, že ohrožená osoba dá souhlas se způsobem a podmínkami poskytování zvláštní ochrany a pomoci a současně je ministrem vnitra schválen návrh policie, soudce nebo státního zástupce na poskytování takové ochrany. Výkon těchto opatření je pak poskytována Policií České republiky a Vězeňskou službou České republiky.²¹⁸

Orgány činné v trestním řízení, jakmile zjistí v průběhu prověřování nebo vyšetřování, že zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že svědkovi nebo jemu blízké osobě ve spojení s podáním svědecké výpovědi očividně hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné porušení jejich základních práv, uskuteční opatření k utajení jeho totožnosti a podoby (§ 55 odst. 2 trestního řádu) nebo v některých důvodných případech přikročí k poskytnutí zvláštní ochrany a pomoci dle zákona o zvláštní ochraně svědka. Dle ustanovení § 158 odst. 8 jestliže osobě, která podává vysvětlení, ze zjištěných okolností vše nasvědčuje tomu, že jí bude třeba jako svědkovi poskytnout ochranu, je třeba, aby policejní orgán při sepisování úředního záznamu postupoval podle ustanovení § 55 odst. 2 trestního řádu.

Dle ustanovení § 101a trestního řádu, jestliže však policejní orgán neshledá důvod k sepsání protokolu o výsledku způsobem, který je řečen v ustanovení § 55 trestního řádu, ačkoliv se toho svědek domáhá a udává skutečnosti, které dle jeho názoru takový postup odůvodňují, policejní orgán je povinen věc předložit státnímu zástupci k přezkoumání

---

²¹⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 5. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006, s. 370-373. ISBN 80-7179-405-8.

správnosti jeho postupu. V případě, že nehrozí nebezpečí z prodlení, policejní orgán výslech svědka odloží do té doby, než státní zástupce přijme potřebná opatření. Jestliže však nebezpečí z prodlení hrozí, svědka vyslechne, avšak do té doby, než státní zástupce přijme opatření, s protokolem zachází tak, aby svědkova totožnost byla dále utajena. Jestliže státní zástupce, který rozhoduje dle ustanovení § 101a trestního řádu, neshledá důvodným postup pro utajení svědka, udělí policejnímu orgánu pokyn postupovat běžným způsobem. Takové opatření je definitivní a není možné proti němu podat odvolání.

Policejní orgán neuznává za vhodný postup dle ustanovení § 55 odst. 2 trestního řádu též tehdy, jestliže je zjevné, že obviněný je schopen dle obsahu výpovědi svědka rozpoznat. V takovém případě však může, pokud jsou splněny zákonem stanovené podmínky, aplikovat institut zvláštní ochrany svědka podle zákona č. 137/2001 Sb.²¹⁹

Jestliže v přípravném řízení byla již přijata opatření k utajení svědka dle ustanovení § 55 odst. 2, k soudním úkonům ho předvolává předseda senátu a to prostřednictvím policejního orgánu, který o něm má v obálce k dispozici skutečné údaje. V případě, že má být tento svědek slyšen prvně v řízení před soudem, předvolává ho k soudním úkonům předseda senátu a to ve většině případů ústně. Je však možné, aby užil k doručení předvolání soudního doručovatele či příslušníka justiční stráže, jež jsou oprávněni seznamovat se s utajovanými informacemi, nebo policejní orgán. Osobní údaje o svědkovi jsou pak vedeny odděleně od spisu. Předseda senátu, aby nedošlo k rozpoznání svědka v jednacích sálích v průběhu hlavního líčení nebo v prostorách budovy soudu, učiní technickými prostředky opatření k zabránění jeho identifikaci nepovolaným osobám. Může při tom využít i příslušníky justiční stráže.²²⁰ Jestliže byl v hlavním líčení tento svědek slyšen, musí soud, a to i bez návrhu, uskutečnit veškeré úkony potřebné k ověření jeho věrohodnosti.²²¹

Je možné, že nastane situace, kdy důvody pro utajení podoby svědka a oddělené vedení osobních údajů pominou. Takovými situacemi je například, když se ukáže, že svědkovi nebo jemu blízké osobě již přímo nehrozí újma na zdraví či jiné vážné nebezpečí nebo jestliže byla jeho ochrana zajištěna jinak. Jestliže taková situace nastane, orgán vedoucí trestní řízení zruší stupeň utajení, připojí uvedené údaje ke spisu a podoba

²¹⁹ MARINI, Michael. *Utajený svědek a zvláštní ochrana svědka*. Praha: Linde Praha, a.s., 2008, s. 66 - 68. ISBN 978-80-7201-732-4.

²²⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 5. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006, s. 371-372. ISBN 80-7179-405-8.

²²¹ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 209 odst. 2.

ani údaje o totožnosti svědka se již dále neutajují. To však neplatí, je-li utajována totožnost a podoba osoby uvedené v ustanovení § 102a (viz. kapitola 5.3).²²²

Zajímavým rozsudkem, který řeší výslech utajovaných svědků jako klíčového důkazu, vydal Evropský soud pro lidská práva dne 28. února 2006 – *Krasniki v. Česká republika*. Jednalo se o věc, kde byl stěžovatelem Hasan Krasniki, který byl makedonským státním příslušníkem a který byl v ČR obviněn ze spáchání trestného činu nedovolené výroby a držení omamných psychotropních látek a jedů. V průběhu vyšetřování byli vyslechnuti za přítomnosti stěžovatelova advokáta dva údajní svědci, kteří chtěli zůstat v anonymitě. Následně byla podána obžaloba. Dále v hlavním líčení u Okresního soudu v T. vyslechnut jen jeden z utajovaných svědků, jež byl mimo jednací síň. Stěžovateli bylo umožněno mu pokládat otázky jen prostřednictvím předsedy senátu. Dle názoru stěžovatele byla výpověď nepravdivá. Výpověď druhého svědka byla pouze přečtena z protokolu, protože jeho pobyt nebyl znám. K této druhé výpovědi se stěžovatel vyjádřil tak, že v rozhodné době pobýval v zahraničí. Po tom co soud zvážil důkazy, rozhodl, že výpovědi anonymních svědků jsou věrohodné a že usvědčují stěžovatele. Stěžovatel byl na základě toho uznán vinným a odsouzen k trestu odnětí svobody. Dále bylo stěžovatelem podáno odvolání ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem, který ho však zamítl jako nedůvodné. Následně též podal ústavní stížnost, kde namítal porušení práva na spravedlivý proces, jelikož jeho usvědčení spočívalo pouze na základě svědectví anonymních svědků, přestože pro využití anonymní svědecké výpovědi nebyl právní základ. Ústavní soud vydal náleze, ve kterém vyslovil, že výslech pod utajením lze pokládat za ústavně souladný jednak za dodržení zásady subsidiarity, jednak při omezení práv obhajoby na nezbytné minimum. Ústavní soud ve svém nálezu tak neuznal jeho tvrzení, že institut anonymního svědectví byl zneužit k jeho škodě a stížnost zamítl jako nedůvodnou. Po tomto neúspěchu byla dále podána stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva. V ní bylo tvrzeno, že byla porušena EÚLP v článku 6 odst. 1 a 3 písm. d), zejména co se týká práva obviněného vyslyšet nebo dát vyslyšet svědky proti sobě a dosáhnout tak předvolání a výslechu svědků ve svůj prospěch za totožných podmínek jako svědků proti sobě. Dále v ní bylo podotknuto, že on ani jeho advokát nevěděl o tom, že utajovaný svědek byl ve vazbě v téže věznici jako on a že z odsuzujícího rozsudku nebylo patrné, jak soud vzhledem k tomuto posoudil hodnověrnost tohoto svědka. Dále v ní bylo též zdůrazněno, že soudce ani neuvedl, jak posoudil věrohodnost druhého svědka. Senát Evropského soudu pro lidská práva v této

²²² O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 55 odst. 2.

věci dospěl k závěru, že řízení jako celek nebylo spravedlivé a byl tak porušen čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. d) EÚLP. Dle něj z protokolů nebylo možné zjistit, jak soudce a vyšetřovatel posuzovali opodstatněnost obav svědků a ani krajský soud toto nepřezkoumal. Vzhledem k okolnostem věci EÚLP nebyl přesvědčen, že zájem svědků na tom, aby byla zachována jejich anonymita, mohl ospravedlnit tak široké omezení práv stěžovatele, obzvláště když okresním soudem byl stěžovatel usvědčen pouze či nejméně v rozhodující míře na podkladě výpovědi anonymních svědků.²²³

5.7 Hodnocení svědecké výpovědi

Jak již bylo zdůrazněno výše, svědecká výpověď je klíčovým důkazním prostředkem v trestním řízení a mnohdy pouze na jejím základě lze objasnit celou věc. Svědecké výpovědi však v četných případech trpí nepřesnostmi a rozpory. Je nutné, aby orgány činné v trestním řízení důvody nedostatků ve svědeckých výpovědích znaly a snažily se o jejich odhalení. V první řadě je nutné odhalit ty, které jsou vědomě křivé. Pravdivost svědecké výpovědi je však závislá na množství subjektivních a objektivních okolností, jež je nutné, aby orgán činný v trestním řízení vzal na vědomí při jejím posuzování. Tvoření svědecké výpovědi prochází třemi etapami: vnímání určité skutečnosti, její zapamatování a uchování v paměti a nakonec její reprodukce. To je nezbytné brát v úvahu i při jejím hodnocení, protože je možné, že v některé etapě dojde z různorodých důvodů k omylu či nesprávnosti, což může mít vliv na její bezvadnost. Je tak nezbytné, aby orgán činný v trestním řízení zhodnotil jak subjektivní okolnosti, mezi které může patřit řada okolností, z nichž můžeme jmenovat například snahu chránit blízkého člověka či naopak snahu nějaké osobě ublížit, tak objektivní okolnosti, jako například špatná viditelnost, velká vzdálenost od místa činu a podobně.²²⁴ Mezi další okolnosti, jež mohou vést k ovlivnění výpovědi svědka, patří kupříkladu strach z vyhrožování ze strany obviněného, snaha o dosažení odplaty či změna pohledu na daný trestný čin. Důkazní význam z výpovědi svědka mají pak jen ty informace o skutečnostech, jejich hodnocení je bezvýznamné. Když vyslýchaný uvádí svůj úsudek k některé skutečnosti, pro orgán činný v trestním řízení je to pak důležité pouze z hlediska, že z něho

²²³ POMAHAČ, Richard. Evropský soud pro lidská práva: Výslech utajovaných svědků jako klíčový důkazní prostředek. *Trestněprávní revue*. 2006, č. 6, s. 181-183.

²²⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Praha: Leges, 2011, s. 403-404. ISBN 978-80-87212-92-9.

vyvodí například, jaký poměr panuje mezi obviněným a poškozeným a podobně.²²⁵ Všechny zde uvedené okolnosti je nezbytné porovnat i s tím, co se v dané věci zjistilo z jiných důkazů a na základě toho určit, jak je výpověď hodnověrná.²²⁶

Z pohledu věrohodnosti výpovědi svědka v praxi orgány činné v trestním řízení rozlišují dvě skupiny svědků, a to na spolupracující a nespolupracující. Mezi nespolupracující se řadí ty osoby, které v přípravném řízení vypovídali jinak než v hlavním líčení, zapomínají podstatné skutečnosti či v hlavním líčení vypovídají nepravdivě stejně jako v průběhu přípravného řízení. Za spolupracující se pak řadí svědci vypovídající tak, jak se od nich očekává. Avšak i přes to je možné, že svědek nevypovídá srozumitelně a jasně, pak je třeba, aby orgán činný v trestním řízení svědkovi pomohl.²²⁷

Věrohodnost svědecké výpovědi musí posoudit zejména soud v rámci zásady volného hodnocení důkazů, kdy ji tak porovná s ostatními ve věci získanými důkazy. Soud tak nemá lehkou úlohu a mnohdy je k posouzení věrohodnosti nezbytné přistoupit k provedení konfrontace, prověrky výpovědi na místě či k rekonstrukci činu.

---

²²⁵ CÍSAŘOVÁ, Dagmar. *Trestní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 347-348. ISBN 80-7201-594-X.

²²⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Praha: Leges, 2011, s. 404. ISBN 978-80-87212-92-9.

²²⁷ CÍSAŘOVÁ, Dagmar. *Trestní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2006, s. 347. ISBN 80-7201-594-X.

6. Konfrontace a prověrka výpovědi na místě

Ve výpovědích svědků, obviněných i obžalovaných dochází často k rozporům, které je třeba odstranit. Právě k tomu orgánům činným v trestním řízení pomáhá i provedení konfrontace nebo prověrky výpovědi na místě, které jsou podle trestního řádu zvláštními způsoby dokazování.

6.1 Konfrontace

Konfrontace je dle ustanovení § 104 a odst. 1 trestního řádu zvláštním způsobem dokazování, který se využívá v případech, jestliže výpověď obviněného v závažných rozporech nesouhlasí s výpovědí svědka nebo spoluobviněných a při níž se obviněný postaví tváří v tvář svědkovi nebo spoluobviněnému.²²⁸ Základní princip spočívá v tom, že naproti sobě postavené osoby jsou vlivem vzniklé konfliktní situace vystaveny silnému a bezprostřednímu psychologickému působení. Tento zvláštní způsob dokazování ovšem s sebou nese i mnohá rizika. Právě vlivem psychologického působení můžou osoby, které vypovídaly pravdu, změnit svoji výpověď a vypovídat nepravdivě nebo se dvě nepravdivě vypovídající osoby mohou utvrdit ve svých lživých výpovědích.²²⁹ Je možné ji provést až po tom, co každá z osob, které mají být konfrontovány, již byla vyslechnuta a o její výpovědi byl sepsán protokol. K průběhu konfrontace trestní řád v ustanovení § 104a odst. 3 uvádí následující: „*Při konfrontaci se vyslýchaná osoba vyzve, aby druhé osobě vypověděla v přímé řeči své tvrzení o okolnostech, v nichž výpovědi konfrontovaných osob nesouhlasí, popřípadě, aby uvedla další okolnosti, které s jejím tvrzením souvisejí a o kterých dosud nevypovídala. Osoby postavené tváří v tvář mohou si klást vzájemně otázky jen se souhlasem vyslychajícího.*“²³⁰ Z uvedeného nám plyne, že konfrontace může vést jak k odstranění rozporů ve výpovědích dvou osob, tak mohou být získány i nové důkazy. Lze ji postavit téměř každou osobu. Výjimku představuje svědek, jehož totožnost se utajuje z důvodů uvedených v ustanovení § 55 odst.2. Toho nelze postavit tváří v tvář. Je to opodstatněné, neboť by byl zmařen účel jeho ochrany. Další, kde je vyloučeno její užití, je mezi obviněným a znalcem. (rozhodnutí č. 21 z Bull. NS ČSR č. 3/83).

²²⁸ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 104a odst. 1.

²²⁹ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 338. ISBN 80-7179-878-9.

²³⁰ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 104a odst. 3.

Rovněž je zcela vyloučena ve zkráceném přípravném řízení (včetně konfrontace mezi osobami v procesním postavení svědka).²³¹

Skupinu, kde je třeba provádět ji odlišně, tvoří osoby mladší patnácti let, které lze postavit tváří v tvář jen zcela výjimečně, a to v případě, že je to nezbytně nutné pro objasnění věci. V tomto případě se použije přiměřeně ustanovení § 102.²³²

Je možné ji provést pouze za určitých podmínek, které nám uvádím právní úprava v ustanovení § 104a Trestního řádu. Mezi tyto podmínky patří zejména:

- předchozí výpověď konfrontovaných osob a jejich protokolace; tyto osoby mohou být konfrontovány pouze ve stejném procesním postavení, ve kterém byly předtím vyslechnuty,
- jinak se pro ni užije ustanovení o výpovědi obviněného a svědčících.²³³
- v případě, že je třeba postavit tváří v tvář osobu mladší patnácti let, je nutné použít přiměřeně ustanovení § 102 Trestního řádu, který uvádí podmínky: „*je-li jako svědek vyslýchána osoba mladší než patnáct let o okolnostech, jejichž ožívování v paměti by vzhledem k věku mohlo nepříznivě ovlivňovat její duševní vývoj, je třeba výslech provádět zvláště šetrně a po obsahové stránce tak, aby výslech v dalším řízení zpravidla už nebylo třeba opakovat; k výslechu se přibere pedagog nebo jiná osoba mající zkušenosti s výchovou mládeže, která by se zřetelem na předmět výslechu a stupeň duševního vývoje vyslýchané osoby přispěla k správnému vedení výslechu. Může-li to přispět k správnému provedení výslechu, mohou být přibráni rodiče.*“²³⁴
- Tváří v tvář nelze postavit svědka, jehož totožnost je utajována z důvodů uvedených v ustanovení § 55 odst. 2 trestního řádu, tj: „*Nasvědčují-li zjištěné okolnosti tomu, že svědku nebo osobě jemu blízké v souvislosti s podáním svědectví zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí porušení jejich základních práv, a nelze-li ochranu svědka spolehlivě zajistit jiným způsobem než opatřením k utajení totožnosti i podoby svědka.*“²³⁵

²³¹ ŠÁMAL, Pavel. *Přípravné řízení trestní*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2003, s. 459. ISBN 80-7179-741-3.

²³² O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 104a odst. 5.

²³³ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 104a odst. 4.

²³⁴ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 102 odst. 1.

²³⁵ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.* 2012, § 55 odst. 2.

- V případě, že je potřeba po jejím ukončení opětovně vyslechnout osoby, které byly postaveny tváří v tvář, je nutné výslechy realizovat odděleně,²³⁶
- Její provedení je možné zásadně jen v řízení před soudem; před podáním obžaloby ji lze provést jen výjimečně, a to pokud lze očekávat, že její provedení výrazněji přispěje k objasnění věci a stejného cíle nelze dosáhnout jinými prostředky.²³⁷

Aby bylo dosaženo očekávaného výsledku konfrontace, je třeba dodržet určité zásady. Kriminalistika mezi ně řadí především plánovitost a organizovanost postupu, zásadu pozorování konfrontovaných osob, zásadu ostražitosti, zásadu aktivního vedení kriminalistou a zásadu využití iniciativy konfrontovaných osob.²³⁸

Stejně tak jako o výslechu, tak i o konfrontaci musí být sepsán protokol. Protokol o ní však musí být sepsán obligatorně v přímé řeči. Dále v něm musí být uvedeny i neverbální projevy konfrontovaných osob a případné pokusy o její narušení. Veškeré otázky a odpovědi na ně musí být zaznamenány doslovně.²³⁹

6.2 Prověrka výpovědi na místě

Prověrku výpovědi na místě nalezneme v ustanovení § 104e trestního řádu, kde je upravena jako zvláštní způsob dokazování. Účelem tohoto zvláštního způsobu dokazování je prověření pravdivosti podané výpovědi a získání nových důkazů. Hlavním cílem je objektivizace výpovědi.²⁴⁰ Kriminalistika nám tento způsob dokazování definuje takto: „*Prověrka výpovědi na místě je specifická metoda kriminalistické praktické činnosti spočívající v tom, že vyslechnutá osoba dobrovolně ukáže místa a objekty spojené s vyšetřovanou událostí, popíše na místě okolnosti potřebné k objasnění vztahu určitých objektů k vyšetřované události a demonstruje některé činnosti, přičemž vyšetřovatel zkoumá ukázané místo a objekty, porovnává výpověď s faktickou situací místa a dokumentuje průběh a výsledky prověrky výpovědi na místě.*“²⁴¹ Z uvedené definice nám tak plyne, že prověrka výpovědi na místě je založena především na dobrovolnosti účasti

²³⁶ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, § 104a odst. 6.

²³⁷ O trestním řízení soudním (trestní řád). In: 141/1961 Sb. 2012, §104 a.

²³⁸ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 134-135. ISBN 978-80-7380-095-6.

²³⁹ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 339. ISBN 80-7179-878-9.

²⁴⁰ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 143. ISBN 978-80-7380-095-6.

²⁴¹ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 341. ISBN 80-7179-878-9.

osoby, která ze své vůle ukáže místa a objekty, o kterých vypovídala, a na aktivním působení vyšetřovatele, který výpověď porovná s faktickou situací a vše zdokumentuje. Je třeba rozlišovat prověrku výpovědi na místě a výslech na místě činu. Výslech na místě činu se uskutečňuje na určitém místě, které se vztahuje k výpovědi a vyšetřovatel zde opětovně vyslýchá dříve vyslechnutou osobu a současně demonstruje důkazy, které na něm byly zajištěny. Vyšetřovatel vyžaduje vyjasnění nesouladů mezi dříve učiněnou výpovědí a objektivně zjištěnými skutečnostmi.²⁴²

K prověrce výpovědi na místě je nejdříve nutné získat dobrovolný souhlas dříve vyslechnuté osoby s účastí na tomto úkonu. Poté je možné přistoupit k přípravě prověrky výpovědi na místě, která začíná analýzou podané výpovědi a do této doby shromážděných materiálů. Posléze je ve většině případů nutné určit cíl prověrky, vytyčit dobu provedení, stanovit účastníky prověrky, ustanovit metody a způsob dokumentace průběhu a výsledků prověrky, rozhodnout o předběžné ohlídce místa prověrky a uskutečnit instruktáž účastníků prověrky.

Samotná taktika prověrky výpovědi na místě je pak závislá na procesním postavení osoby, jejíž výpověď je prověřována. Dalšími faktory, které mohou ovlivnit taktiku prověrky, je charakter konkrétního místa, kde má být úkon proveden, a konkrétní vyšetřovací situace.

Samotná prověrka výpovědi na místě by pak měla zpravidla začínat v úřední místnosti z důvodů splnění formálních náležitostí procesního úkonu jako např. zadokumentování dobrovolnosti přítomnosti osoby, jejíž výpověď se prověřuje, její poučení atd. Po náležitém poučení osoby by mělo následovat její vyzvání k tomu, aby sdělila od jakého konkrétního bodu je schopna se na místě orientovat a odkud by měla být započata samotná prověrka. Tímto si osoba, která je podrobena prověrce, sama určí její výchozí bod. Od určeného výchozího bodu je nutné nechat osobu, aby si samostatně určovala směr pohybu, v klidu si obhlédla místo, vytyčila změny, které na místě proběhly, svobodně vyznačila jednotlivé objekty, stopy a jiné důkazy a ukázala opěrné a orientační body. Opěrným bodem je v tomto případě rozuměno nějaké místo nebo objekt, které se vztahují k popisované události, jako např. místo kam byla odhozena vražedná zbraň. Výchozím bodem je pak nějaký objekt, který umožňuje snadnou orientaci na místě, kde je prověrka prováděna. Po tom co osoba označí jednotlivá místa a objekty a vysvětlí jejich

---

²⁴² MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 342. ISBN 80-7179-878-9.

vztah k případu, měly by jí být pokládány doplňující otázky. Osoba podrobená prověrce by také měla být vyzvána, aby demonstrovala některé činnosti k lepšímu objasnění. V jejím průběhu je nutné stále vyhodnocovat její průběh a výsledky srovnávat s dříve podanou výpovědí. V případě, že je prověrka výpovědi na místě prováděna s více osobami na stejném místě, mělo by se tak dít s každým samostatně.²⁴³

Její provedení by mělo být, tak jako každý úkon, řádně zadokumentováno. Základním dokumentem je protokol, který obsahuje obecné náležitosti obsažené v ustanovení §55 trestního řádu. Vyjma těchto obecných náležitostí protokol o prověrce výpovědi na místě obsahuje i volnou výpověď osoby, jejíž dříve učiněná výpověď se prověřuje, k místu prověrky a jeho změnám. Dále bude protokol zajisté obsahovat i popis místa konání, popis chování osoby na místě, směr jejího postupu, záznamy o označených objektech, záznamy o demonstrovaných činnostech, otázky, které vyšetřovatel kladl a jejich odpovědi. Protokol je na závěr podepsán všemi účastníky. Prověrka výpovědi na místě může být však zaznamenána i jinými metodami, jako např. videozáznam, fotodokumentace apod.²⁴⁴

Neopominutelnou činností kriminalisty v rámci zjišťování skutkového stavu dané věci je hodnocení jejích výsledků, kdy zjišťuje shodu původní výpovědi se zjištěními uskutečněnými na místě v jejím průběhu a hodnotí jejich rozdílnost. Kriminalista by měl také zhodnotit, s jakou jistotou se prověrce podrobovaná osoba na místě orientuje.²⁴⁵

Dle mého názoru je provádění prověrky výpovědi na místě velmi důležité, v některých případech by bez jejího provedení ani nemohlo dojít k objasnění trestného činu, neboť vede k prověření tvrzených skutečností například i u svědka, který na první pohled událost nemohl vnímat, jak je ukázáno na případě B) „slepý“ svědek nacházející se v přílohové části této práce.

---

²⁴³ STRAUS, Jiří a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 143-147. ISBN 978-80-7380-095-6.

²⁴⁴ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 343. ISBN 80-7179-878-9.

²⁴⁵ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 343. ISBN 80-7179-878-9.

7. Problematika výslechu na „detektoru lži“

Takzvaný „detektor lži“ již více než třicet let slouží orgánům činným v trestním řízení zejména ve fázi vyšetřování k ověřování vyšetřovacích verzí.²⁴⁶ Jako první ho sestrojil Američan J. A. Larson již v roce 1921, který upravil přístroje využívané v lékařské praxi. Navázal tak na poznatky psychologa Huga Munsterberga, W. M. Marstona, C. G. Junga a kriminologa V. Bennussiho. Jeho přístroj snímal změny tepu, dýchání a krevního tlaku a byl používán při vyšetřování osob, které byly podezřelé z podvodů.²⁴⁷ Larsonův přístroj zdokonalil v roce 1926 psycholog Leonard Keeler, který navíc snímal změny kožně galvanických reakcí.²⁴⁸

Jedná se vlastně o fyziodefekční vyšetření, jehož podstatou je snímání, registrování a zaznamenávání změn fyziologických hodnot vyšetřovaného, které vyvolaly jeho reakce na položené otázky a které na základě typických znaků, tzv. symptomů lži, umožňuje odhalit neupřímnou odpověď.²⁴⁹ To vychází z toho, že pro člověka je přirozené říkat pravdu a že u valné většiny lidí, jestliže nemluví pravdu, dojde k tomu, že se zvýší emoční napětí, které se projeví specifickými změnami. Takové změny pak mohou být snímány a zaznamenávány náležitými přístroji.²⁵⁰ Samotné vyšetření se provádí na dvou přístrojích. Prvním z nich je digitální polygraf (viz. obrazová příloha obr. č. 2), který snímá a zaznamenává čtyři fyziologické hodnoty, a sice dechové mechanismy, tlak krve, tepovou frekvenci a kožní odpor (vyšetření viz. obrazová příloha obr. č. 3). Druhým je analyzátor hlasu, který slouží k zaznamenání přítomnosti stresu v hlasu vyšetřovaného. Z přístrojů jsou získávány grafické záznamy (viz. obrazová příloha obr. č. 4), jež jsou vyhodnocovány každý samostatně. Cílem je vyhledat tzv. symptomy lži, které jsou následně přiřazovány k položeným otázkám. Výsledkem vyšetření pak je, jestli osoba jemu podrobená, odpovídala neupřímně nebo jestli k položené otázce ještě něco tají. Samotné vyšetření se pak provádí ve zvláštní odhlučněné místnosti a kromě vyšetřované osoby se

²⁴⁶ Detektor lži: 30 let slouží české policii. In: *Policie* [online]. 2011 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/detektor-lzi-30-let-slouzi-ceske-policii.aspx>.

²⁴⁷ KOHOUT, Josef a Jana VRANÁ. Detektor lži – fyziodefekční vyšetření. *Bulletin advokacie*. 1995, č. 5, S. 36.

²⁴⁸ KOHOUT, Josef a Zuzana DOHNALOVÁ. Fyziodefekční vyšetření a trocha historie. *Kriminalistický sborník*. 1999, č. 5, s. 66-69.

²⁴⁹ Detektor lži: 30 let slouží české policii. In: *Policie* [online]. 2011 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/detektor-lzi-30-let-slouzi-ceske-policii.aspx>.

²⁵⁰ KOHOUT, Josef a Zuzana DOHNALOVÁ. Fyziodefekční vyšetření – jeho vyžádání a použití. *Kriminalistický sborník*. 2000, č. 2, s. 27-28.

tam nachází specialista Kriminalistického ústavu Praha Policie ČR, který pokládá otázky.²⁵¹

Z fyziodefekčního vyšetření jsou vyloučeny osoby, které mají nějakou duševní chorobu nebo jsou nemocné jinak fyzicky. Před tím, než dojde k samotnému úkonu, ani během jeho průběhu nesmí být na vyšetřovanou osobu činěn nátlak, ani nesmí být využito její únavy nebo jiné indispozice během po delší dobu trvajících vyšetření.²⁵²

Aby mohlo být fyziodefekční vyšetření provedeno, musí být Kriminalistickému ústavu Praha zaslána písemná žádost. Podmínkou pro jeho provedení je též dobrovolně učiněný písemný souhlas vyšetřovaného. Bez souhlasu není možné vyšetření provést. Dobrovolnost souhlasu je zde velmi důležitá, neboť vyšetření spočívá v přiložení snímačů na hrudník a ruce, jež musí vyšetřovaný strpět, dále musí odpovídat na položené otázky a sedět v klidu. Samotné vyšetření probíhá v několika fázích. Před výše uvedenou písemnou žádostí je nejprve domluven termín konzultace a následně provedení samotného vyšetření. První fází je tak konzultace, kdy se ve shromážděných datech nalézají fakta, jež je možné, aby znal pouze pachatel trestného činu. Na ni navazuje vlastní příprava vyšetření a otázkových sérií. Poté je prováděno samotné fyziodefekční vyšetření, v jehož úvodu se vyšetřovaná osoba seznámí s tím, jak bude probíhat. Musí být též položen dotaz na její nynější zdravotní stav nebo na další skutečnosti, které mohou mít neblahý vliv na uskutečněné vyšetření. Následně je opětovně dotázána, zda se ho účastní dobrovolně. Je nezbytné, aby byl ověřen i podpis na jejím souhlasu. Poté jsou již přiloženy snímače na hrudník a ruce a přechází se k samotnému vyšetření. To spočívá v tom, že jsou kladeny otázky, na které lze odpovědět pouze „ano“ nebo „ne“. Každá série otázek je položena dvakrát. Poprvé jsou otázky dávány pouze pro seznámení se s nimi a podruhé je již zapnut přístroj. Celková doba trvání vyšetření je od 120 do 150 minut. Po tom, co bylo skončeno, dochází k další fázi, kdy se grafické záznamy změn hodnot fyziologických reakcí komparují a vyhodnocují. Nakonec je vyhotovena „Zpráva o výsledku fyziodefekčního vyšetření“.²⁵³

²⁵¹ Detektor lži: 30 let slouží české policii. In: *Policie* [online]. 2011 [cit. 2013-02-16]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/detektor-lzi-30-let-slouzi-ceske-policii.aspx>.

²⁵² RYBÁŘ, Miroslav. *Základy kriminalistiky*. Dobrá Voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2001, s. 148. ISBN 80-86473-03-1.

²⁵³ KOHOUT, Josef a Zuzana DOHNALOVÁ. Fyziodefekční vyšetření – jeho vyžádání a použití. *Kriminalistický sborník*. 2000, č. 2, s. 28-29.

Co se týká výsledků získaných z polygrafu, na úvod je třeba zmínit, že neslouží ke konstatování toho, kdo je vinný a kdo nevinný, jak se laická veřejnost často domnívá. V závěru o vyšetření na „detektoru lži“ jsou pouze uvedeny takové skutečnosti, které jím byly získány. Následně je závislé na orgánech činných v trestním řízení, aby o tom, kdo je vinný a kdo nevinný, rozhodly samy.²⁵⁴ Z práva o provedení fyziodekčního vyšetření má ve stádiu objasňování trestní věci povahu operativního a pomocného materiálu. Žádosti o jeho provedení též přicházejí i po tom, co bylo trestní stíhání zahájeno a výsledky z něj získané se tak nalézají ve vyšetřovacích spisech, jsou prokonzultovány se státními zástupci a ty je pak hodnotí při přípravě obžaloby. Ve velmi výjimečných případech se požadavek na provedení vyšetření objeví i během soudního projednávání věci. S jeho výsledky se tak seznamují i soudci v průběhu hlavního líčení. Od druhé poloviny 90. let dvacátého století se v rozsudcích soudů začala o nich objevovat zmínka.²⁵⁵ Kriminalistická praxe ukázala, že výsledky získané hodnocením informací, které byly opatřeny polygrafickým vyšetřením v konkrétních případech, mohou vést k tomu, že jsou získány takové operativněpátrací informace, u nichž je možné, že po jejich legalizování do příslušné procesní normy, budou sloužit jako důkaz. Často mohou vést též k tomu, že jsou „inspirací“ k provedení dalších operativněpátracích úkonů a opatření, které se následně stanou prostředkem, jež vede k nalezení důkazu nebo pramene. Úlohu také často hrají, když se provádí prověřování vyšetřovacích verzí a je třeba některou z nich jako nepravdivou vyloučit. Zároveň je díky získaným výsledkům možné stanovit nové vyšetřovací verze.²⁵⁶ Využití vyšetření na polygrafu je tak stále přínosné. Ovšem aby tomu tak bylo, je třeba ho z pohledu kriminalistické praxe provést v co nejkratší době po zjištění události nebo činu, popřípadě po tom, co byl zjištěn podezřelý. Důvodem k tomu je to, aby osoba podrobující se vyšetření nezískala informace o události z jiných zdrojů než z toho, co sama vnímala. Dalším důvodem je proces zapomínání. Jestliže je tak prováděno s dlouhým časovým odstupem od události, je u vyšetřovaného snížena možnost zachovat a vybavit si detaily.²⁵⁷

Dlouhou dobu se vedly polemiky o tom, zda výsledek vyšetření na polygrafu může sloužit v trestním řízení jako důkaz při rozhodování věci. Jelikož v § 89 odst. 2 trestního

²⁵⁴ KOHOUT, Josef. K otázce právní úpravy použití polygrafu. *Kriminalistický sborník*. 1991, č. 4, s. 181.

²⁵⁵ GILLERNOVÁ, Ilona. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006, s. 244. ISBN 80-246-1293-3.

²⁵⁶ KOHOUT, Josef. K otázce právní úpravy použití polygrafu. *Kriminalistický sborník*. 1991, č. 4, s. 181.

²⁵⁷ KOHOUT, Josef a Zuzana DOHNALOVÁ. Fyziodekční vyšetření – jeho vyžádání a použití. *Kriminalistický sborník*. 2000, č. 2, s. 28.

řádu je stanoveno, že za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci a následně jsou pouze uvedeny příkladně jednotlivé důkazní prostředky, mnozí se přikláněli k tomu, že výsledek vyšetření nelze vyloučit jako jeden z možných důkazů.²⁵⁸ Jednoznačně se k tomuto vyjádřil Nejvyšší soud ČR v usnesení ze dne 25. 3. 1992, sp. Zn. 6 To 12/92 takto: „Výsledky vyšetření na tzv. detektoru lži nemůže soud použít jako důkaz při rozhodování trestní věci.“²⁵⁹ Nejvyšší soud ČR dále ve svém rozhodnutí konstatoval, že sice dle ustanovení § 89 odst. 2 trestního řádu za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, avšak to neplatí bezvýhradně. A že základem vyšetření na detektoru lži je výsledek obviněného ke skutečnostem, jež se týkají trestného činu. Dále ve svém rozhodnutí vyslovil, že: „V trestním řízení lze však použít jen ty poznatky, které obviněný poskytl v souladu s ustanovením § 91 a násl. tr. řádu, což v případě vyšetření na tzv. detektoru lži splněno není.“²⁶⁰

Ze současné soudní praxe vyplývá, že zpráva o výsledcích vyšetření na detektoru lži obvykle není samostatným důkazem nebo pramenem důkazů pro potřeby trestního řízení. Avšak některé soudy tyto výsledky jako podpůrné do řetězu ostatních důkazů řadí.²⁶¹ I dle názoru majora Karla Malého z Krajského úřadu vyšetřování, psychofyziologické vyšetření by nemělo sloužit jako jediný důkaz k tomu, aby byl pachatel usvědčen, avšak je možné ho v odůvodněných případech stále podpůrně užit.²⁶² To, že je odmítána důkazní hodnota výsledků získaných z vyšetření na polygrafu, však není v rozporu s tím, že „detektor lži“ je velmi prospěšný ve fázi vyšetřování, při vyhledávání důkazů a stop a při dalších úkonech vyšetřování. Tento fakt je respektován.²⁶³

Dle mého názoru je však správné, že výsledek vyšetření na detektoru lži nemůže být použit jako důkaz při rozhodování ve věci. Domnívám se tak z toho důvodu, že řada pachatelů trestných činů, zejména pak recidivistů, jsou často natolik otrlými a dokážou ovládnout svoje pocity i psychiku i při fyziologickém vyšetření a „detektor lži“ tak obelstít. Navzdory výše řečené významnosti provádění výsledku na polygrafu

²⁵⁸ KOHOUT, Josef. K otázce právní úpravy použití polygrafu. *Kriminalistický sborník*. 1991, č. 4, s. 180-181.

²⁵⁹ *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek*. Praha: Naše vojsko, s.p., 1993, roč. 45, s. 26.

²⁶⁰ *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek*. Praha: Naše vojsko, s.p., 1993, roč. 45, s. 29.

²⁶¹ KOHOUT, Josef a Zuzana DOHNALOVÁ. Fyziologické vyšetření – jeho vyžádání a použití. *Kriminalistický sborník*. 2000, č. 2, s. 29.

²⁶² MALÝ, Karel. Využití fyziologického vyšetření jako důkazu v trestním řízení. *Kriminalistický sborník*. 1992, č. 12, s. 471.

²⁶³ GILLERNOVÁ, Ilona. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006, s. 243. ISBN 80-246-1293-3.

při objasňování trestné činnosti si dovolím říci, že dle mnou zjištěných informací se to prakticky neprovádí. Většina soudců se v praxi vůbec neseťkala s tím, že by ve fázi vyšetřování či v dalších fázích trestního řízení, byl takový výsledek prováděn.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem poskytla ucelený pohled na problematiku nejvíce využívaných důkazních prostředků, a to výpovědi obviněného, obžalovaného a svědka v trestním řízení a to zejména tak, jak ji řeší trestní řád. Problematiku výslechu jsem však v této práci pojala i z pohledu kriminalistického, jelikož ze zkušeností získaných kriminalistickou praxí vychází, jak má být výslech správně připraven a jak má probíhat.

Cílem mé práce bylo především odpovědět na otázky, jak správně výslech připravit, do jakých stádií se člení, jaké taktické postupy zvolit, tak aby byla získána pravdivá a úplná výpověď, a jaké podmínky jsou kladeny na výslech, aby splňoval požadavky našeho práva. Dále jaká práva přísluší obviněnému, obžalovanému i svědkovi, jakož i jaké povinnosti jsou jim stanoveny a jaké následky mohou nastat, jestliže nejsou dobrovolně splněny a jaké možnosti ochrany svědka jsou poskytovány naším trestním řádem. Taktéž bylo mým záměrem ukázat využití zvláštních způsobů dokazování, konfrontace a prověrky výpovědi na místě při řešení problémů s rozpory ve výpovědích různých osob a při prověřování pravdivosti výpovědi. Dále jsem poukázala na stále aktuální využitelnost výsledků získaných z výslechu na „detektoru lži“, i přestože nemůže dle judikatury Nejvyššího soudu ČR sloužit jako důkaz při rozhodování v trestní věci. Je však nezbytné zmínit, že vzhledem k rozsahu této práce mi nebylo umožněno detailním způsobem rozebrat veškeré aspekty vztahující se k uvedeným oblastem, přesto jsem udělala rozbor prvků právní úpravy, které jsou dle mého názoru nejpodstatnější.

Právní úpravu postavení obviněného, obžalovaného i svědka, jakožto jedněch z nejdůležitějších důkazních prostředků, nalezneme především v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), a to konkrétně v hlavě druhé, oddílu čtvrtém, kde nalezneme práva obviněného, dále v hlavě páté, jež obecně upravuje proces dokazování a v hlavě třinácté upravující hlavní líčení. Ve zmíněné hlavě páté je důležitý zejména oddíl první obsahující postup zajištění přítomnosti obviněného, jakož i požadavky kladené na provedení výslechu, dále pak oddíl druhý, jenž se věnuje osobě svědka, jeho právům i povinnostem a jeho výslechu. Důležitým v hlavě páté je i oddíl třetí upravující konfrontaci a prověrku výpovědi. Hlava třináctá obsahuje důležitá ustanovení týkající se výslechu obžalovaného, jakož i možnosti přečtení protokolu výpovědi svědka i spoluobžalovaného z předchozího stádia řízení v hlavním líčení.

Výpověď obviněného a svědka je již uvedena v demonstrativním výčtu v § 89 odst. 2 trestního řádu jako důkazní prostředek a spolu s výpovědí obžalovaného patří mezi stěžejní. Výpověď je získávána metodou výslechu, jež je velmi univerzální, neboť ji lze využít při vyšetřování všech trestných činů. V mnohých případech tak bývá jediným zdrojem důkazů a tím i objasněním činu. Aby však získaná výpověď mohla být použita jako důkaz v trestním řízení, musí být při provádění výslechu dodrženy zákonné postupy. Ty jsou uvedeny především v ustanovení § 91 až § 95 trestního řádu pro výslech obviněného, v ustanovení § 101 až 103 pro výslech svědka a v ustanovení § 207 pro výslech obžalovaného. Při provádění výslechu obviněného nám tak zákon poskytuje jasně stanovené záruky ve formě pravidel, mezi které se řadí zákaz jakéhokoli donucování obviněného, zákaz kladení otázek kapciózních a sugestivních a v případě, že se v jedné věci více obviněných, vyslychají se odděleně. Při provádění výslechu svědka je též nutné postupovat podle určitých zásad, mezi něž se řadí: zjištění okolnosti významné pro posouzení věrohodnosti svědka (poměr k věci, k obviněnému a dalším stranám), umožnit svědkovi souvislou výpověď, pokládat mu otázky jasné, stručné, prosté, určité a přímé a taktéž je zakázáno pokládat otázky sugestivní.

Kriminalistika nám pak stanoví, jak je třeba správně výslech připravit, jaká stádia má mít i to, jaké taktické postupy zvolit, aby bylo dosaženo cíle výslechu, tedy získání pravdivé a úplné výpovědi. Mezi takové taktické postupy kriminalistika řadí formování kontaktu vyslychajícího s vyslychaným, analýzu výpovědi v průběhu výslechu, psychologickou pomoc vyslychanému a psychologické působení na vyslychajícího vypovídajícího lživě. Výslech probíhá ve třech stádiích. V úvodním stádiu dochází k navázání psychologického kontaktu mezi vyslychajícím a vyslychaným a k poučení podle trestního řádu. Druhým stádiem je monolog, kdy vyslychaný souvisle vypovídá o konkrétní události. Třetím, posledním, je dialog, kdy jsou vyslychajícím vyslychané osobě kladeny otázky, které mají vést pouze ke konkretizování a doplnění výpovědi. Právě toto stádium je to nejpodstatnější, neboť tím, jak jsou vyslychanému postupně kladeny otázky k doplnění a zpřesnění výpovědi, dochází k psychologickému působení na něj a tím též k tomu, že je dosaženo pravdivé výpovědi. Nesmíme opomenout skutečnost, že průběh a výsledky výslechu je třeba i správně zadokumentovat.

Získané výpovědi však v četných případech trpí nepřesnostmi a rozpory. Je nutné, aby orgány činné v trestním řízení důvody nedostatků ve svědeckých výpovědích znaly a snažily se o jejich odhalení. V první řadě je nutné odhalit ty, které jsou vědomě lživé.

Na nepravdivě vypovídajícího je vhodné působit i psychologicky. Jedinou zákonnou formou, kterou lze takto na vypovídajícího působit je přesvědčování. K psychologickému působení na vyslýchaného se v praxi využívají dílčí postupy, jako využití stavu emocionálního napětí, předkládání důkazů logicky po sobě, tak jak je rostoucí jejich důkazní hodnota, stimulace jeho kladných vlastností či reflexní úvahy. Pravdivost svědecké výpovědi je však závislá na množství subjektivních a objektivních okolností, jež je třeba, aby orgány činné v trestním řízení znaly. K objasnění rozporů a k prověření pravdivosti výpovědi velmi dobře poslouží provedení konfrontace či prověrky výpovědi na místě. To zda je získaná konkrétní výpověď věrohodná, posoudí soud v rámci zásady volného hodnocení důkazů, který ji tak porovná s ostatními ve věci zjištěnými důkazy.

Na závěr je však nutné konstatovat, že je velmi těžké dát všeobecně platný a ve všech případech využitelný návod na to, jak výslech správně provést. Ve veškerých případech se však vyslychající musí řídit pravidly uvedenými v trestním řádu. Existují však též taktické metody, které umožňují úspěšné provedení výslechu tak, aby byla získána co nejúplnější a nepravdivější výpověď. Ty jsou předmětem kriminalistiky a forenzní psychologie. V každém případě je též nutné u každého výslechu přihlídnout k objektivním a subjektivním faktorům (k podmínkám, za kterých je prováděn, k osobě vyslychajícího i vyslychaného, k předmětu, na nějž se vztahuje, jakož i k podmínkám, za nichž probíhalo vnímání). Veškeré tyto uvedené faktory mohou pak mít vliv na to, jak získaná výpověď bude úplná, pravdivá a věrohodná.

Resumé

The topic of this thesis is focused on the testimony of the accused, the defendant and witness in criminal proceeding. Testimony of the accused and witness are mentioned as the evidence in demonstrative provision § 89 par.2 of penal code and together with the testimony of the defendant belong to the main evidence which are used during evidence process in criminal proceeding.

The first chapter of this work is concentrated on the process of evidence and testimony as a type of the evidence and its importance. Next there are analysed other statements of the accused, however these ones do not have the character of evidence according to penal code.

The second chapter describes testimony as a result of the method called interrogation. Firstly, there are mentioned principles for classification of interrogation, secondly, there is mentioned preparation of interrogation. In conclusion there are described tactical procedures which have been made during professional investigative experience and which must be respected for the right conduct of interrogation, and thus to gain of completed and truthful testimony.

The third chapter is concerned with testimony of the accused, his rights and procedure which is made by penal code for his interrogation. The testimony of the accused can be used as evidence if it is carried out according to specific conditions which are included in provision §91 to 95 of penal code. The above mentioned provisions contains general rules for the performance of interrogation of the accused which are used in all stages of criminal proceeding.

The fourth chapter is concerned with testimony of the accused. A person is called the accused since the time when the main trial was decreed and his interrogation is provided for provision §207 of penal code, some specific rules are contained in provision §214 and §215 of penal code.

In main trial it is also necessary to follow general rules for interrogation included in provision §90 to §95 of penal code. In the end of this chapter there are solved issues of the accused interrogation applicability carried out in preliminary proceeding in main trial.

The fifth chapter is focused on witness testimony. In introduction there are solved his rights, which are guaranteed by penal code, and obligations which must be observed. Further there is described the procedure during his interrogation in pre-trial proceedings and main trial and also possibilities of his protection if he is in danger. The conclusion of this part is dedicated to the issue of witness testimony evaluation.

The sixth chapter describes special methods of evidence, confrontation and on-site review, especially how they can help with contradictions in the testimony of one or more persons.

The seventh chapter is dedicated to the issue of a polygraph examination, especially to important facts acquired in this way. As a part of the thesis there is a casuistry, which is included in the list of annexis.

Seznam použité literatury

Odborné publikace

- [1] CÍSAŘOVÁ, Dagmar, Jaroslav FENYK a Tomáš GŘIVNA. *Trestní právo procesní*. 5. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-348-5.
- [2] CÍSAŘOVÁ, Dagmar. *Trestní právo procesní*. 4. vyd. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-594-X.
- [3] GILLERNOVÁ, Ilona. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1293-3.
- [4] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Praha: Leges, 2011. ISBN 978-80-87212-92-9.
- [5] JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 3. vyd. Praha: Leges, 2012. ISBN 987-80-87576-29-8.
- [6] MARINI, Michael. *Utajený svědek a zvláštní ochrana svědka*. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. ISBN 978-80-7201-732-4.
- [7] MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H.Beck, 2004. ISBN 80-7179-878-9.
- [8] NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: Eurounion, 2004. ISBN 80-7317-036-1.
- [9] RYBÁŘ, Miroslav. *Základy kriminalistiky*. Dobrá voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2001. ISBN 80-86473-03-1.
- [10] STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-095-6.
- [11] STRŽÍŽ, Igor. *Trestní zákoník a trestní řád: Průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha: Linde Praha, 2010. ISBN 978-80-7201-803-1.
- [12] ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-043-0.
- [13] ŠÁMAL, Pavel. *Přípravné řízení trestní*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2003. ISBN 80-7179-741-3.
- [14] ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: Komentář*. 5. vyd. Praha: C.H.Beck, 2005. ISBN 80-7179-405-8.

Odborné články

- [1] KOHOUT, Josef. K otázce právní úpravy použití polygrafu. *Kriminalistický sborník*. 1991, č. 4.
- [2] KOHOUT, Josef a Zuzana DOHNALOVÁ. Fyziodetekční vyšetření – jeho vyžádání a použití. *Kriminalistický sborník*. 2000, č. 2.
- [3] KOHOUT, Josef a Zuzana DOHNALOVÁ. Fyziodetekční vyšetření a trocha historie. *Kriminalistický sborník*. 1999, č. 5.
- [4] KOHOUT, Josef a Jana VRANÁ. Detektor lži – fyziodetekční vyšetření. *Bulletin advokacie*. 1995, č. 5.
- [5] K tomu, zda pachatel trestného činu vypovídající o něm v procesním postavení svědka se může touto svou výpovědí dopustit křivého svědectví. *Trestněprávní revue*. 2005, č. 4.
- [6] MAREŠ, Josef. „Slepý“ svědek. *Kriminalistický sborník*. 2009, č. 3.
- [7] POLÁK, Pravoslav. Vztahuje se prolomení mlčenlivosti postupem dle § 8 odst. 5 TrŘ i na výslech svědka, u něhož jsou dány podmínky zákazu výslechu dle § 99 odst. 2 TrŘ. *Trestněprávní revue*. 2005, č. 4.
- [8] POMAHAČ, Richard. Evropský soud pro lidská práva: Výslech utajovaných svědků jako klíčový důkazní prostředek. *Trestněprávní revue*. 2006, č. 6.
- [9] *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek*. Praha: Naše vojsko, s.p., 1993, roč. 45.
- [10] VANTUCH, Pavel. Výpověď obviněného, jeho vyjádření k obvinění a přerušování výslechu. *Bulletin advokacie*. 2004, 11-12. ISSN 1210-6348.
- [11] Vrchní soud v Praze: K právu obviněného účastnit se výslechu svědka. K provedení důkazu přečtením svědecké výpovědi osoby mladší než patnáct let. *Trestněprávní revue*. 2013, roč. 12, č. 1.

Právní předpisy

- [1] O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.*
- [2] O ochraně utajovaných informací a bezpečnosti způsobilosti. In: *412/2005 Sb.*
- [3] O advokacii. In: *85/1996 Sb.*

- [4] O odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: 218/2003 Sb.
- [5] Trestní zákoník. In: 40/2009 Sb.
- [6] Ústava České republiky. In: 1/1993 Sb.

Internetové zdroje

- [1] *Usnesení ústavního soudu III. ÚS 424/05* [online]. 2012 [cit. 2012-10-18].
Dostupné z:
<http://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=50105&pos=1&cnt=1&typ=result>.
- [2] *Rozhodnutí nejvyššího soudu 3 Tdo 87/2012* [online]. 2012 [cit. 2012-10-16].
Dostupné z:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/CD83A9AD93AB86BBC1257A4E0065C93C?openDocument&Highlight=0.
- [3] *Rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci 6 To 72/2009* [online]. 2012 [cit. 2012-11-14]. Dostupné z:
[http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%206%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DTo%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D72%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2009&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=10](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%206%20AND%20%5Bspzn2%5D%3DTo%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D72%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2009&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=10)
- [4] *Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 7 Tdo 1429/2010* [online]. 2012 [cit. 2012-11-16].
Dostupné z:
[http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura\\_ns.nsf/WebSearch/801F0E4A5F4D1348C1257A4E0066C649?openDocument&Highlight=0,0](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/801F0E4A5F4D1348C1257A4E0066C649?openDocument&Highlight=0,0).
- [5] *Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 11 Tdo 380/2008* [online]. 2012 [cit. 2012-12-29].
Dostupné z:
[http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura\\_ns.nsf/\\$\\$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2011%20AND%20%5Bspzn2%5D%3Ddo%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D380%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2008&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1](http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/$$WebSearch1?SearchView&Query=%5Bspzn1%5D%20%3D%2011%20AND%20%5Bspzn2%5D%3Ddo%20AND%20%5Bspzn3%5D%3D380%20AND%20%5Bspzn4%5D%3D2008&SearchMax=1000&Start=1&Count=15&pohled=1)

[6] *Speciální výslechová místnost ve Svitavách*[online]. 2013 [cit. 2013-03-16].

Dostupné z:

<http://www.policie.cz/clanek/specialni-vyslechova-mistnost-ve-svitavach.aspx>.

[7] Detektor lži: 30 let slouží české policii. In: *Policie* [online]. 2011 [cit. 2013-02-16].

Dostupné z:

<http://www.policie.cz/clanek/detektor-lzi-30-let-slouzi-ceske-policii>

Seznam příloh

I. Kazuistika

A) Případ loupežného přepadení

Tento případ je zvlášť závažným zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 trestního zákoníku, spáchaného ve formě spolupachatelství dle § 23 trestního zákoníku. Čin se stal v Plzni dne 9. 11. 2011 okolo 8:30 hod., kdy plynovou pistolí ozbrojený Pavel B. společně s druhým pachatelem (nezjištěným), který byl ozbrojen nožem, vstoupili vchodovými dveřmi do prodejny zlatnictví, prošli přes prodejnu do dílny, kde se nacházel poškozený Bohuslav Z. a poškozená Emílie Z., přičemž Pavel B. opakovaně křičel na Bohuslava Z. „Na zem!“. Přičemž mu s uvedenou pistolí mřil Pavel B. do obličeje, ve stejné chvíli přistoupil druhý pachatel k Emílii Z. a ohrožoval ji nožem, který držel v ruce, rovněž opakoval slova „K zemi!“ a poté do Emílie Z. vrazil takovou silou, že upadla na zem na svůj levý bok, přičemž Bohuslavu Z. se podařilo uchopit svoji legálně drženou zbraň a vystřelit varovný výstřel do bezpečného prostoru, načež obžalovaný se spolupachatelem začali s dílny utíkat směrem k východu z prodejny, během čehož se střetli s poškozeným Petrem Z., jenž právě přišel do prodejny a kterého Pavel B. ohrožoval plynovou pistolí. Oba pachatelé vyběhli vchodovými dveřmi na ulici a následně odjeli automobilem červené barvy značky Ford Escort. Na místě zanechali pachatelé kovový nůž, sportovní tašku a plynovou pistolí.

Dne 9. 11. 2011 byly ve věci zahájeny úkony trestního řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu. Na základě prováděného prověřování byl zjištěn jeden z pachatelů – Pavel B. Druhého pachatele se nepodařilo zjistit. Výše uvedené skutečnosti byly zjištěny z výpovědí Emílie Z., Bohuslava Z. a Petra Z., dále z protokolu o ohledání místa činu, při kterém byly zajištěny daktyloskopické a pachové stopy. Bylo zjištěno, že tyto stopy patří Pavlu B.

Podezřelý Pavel B. se svých výpovědích v úředních záznamech o podaném vysvětlení podle § 158 odst. 6 trestního řádu se k uvedenému činu nedoznal a uvedl,

že během několika posledních let v Plzni nebyl a ani neví, kde by uvedené zlatnictví hledal. V této výpovědi však nedokázal reagovat na skutečnost, že na vnitřní části madla vchodových dveří do zlatnictví byl nalezen daktyloskopický otisk shodující se s otiskem jeho prostředníku a prsteníku pravé ruky. Nereagoval ani na to, že byly na místě činu zajištěny 3 pachové stopy, které se shodují s jeho pachovým vzorkem.

Dne 2. 7. 2012 bylo tak podle § 160 odst. 1 trestního řádu trestní stíhání zahájeno na Pavla B. pro zvlášť závažný zločin loupeže podle § 173 odst. 1 trestního zákoníku, jež spáchal ve formě spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku. Obviněný byl z důvodu v § 67 písm. a) trestního řádu zadržen. Následně byl proveden jeho výslech jako obviněného, ve kterém uvedl: *„Věc, která je mi kladena za vinu, jsem nespáchal, toto místo neznám, nikdy jsem tam nebyl. Neumím si to vysvětlit. Nejsem člověk, který by někdy držel pistolí, bojím se zbraní. Na vojně mne po prvních střelbách dali do kuchyně, kde jsem byl po zbytek vojny. Proto nevím, co bych uvedl k tomu, jak se moje daktyloskopické a pachové stopy dostaly do místa činu... V Plzni jsem byl naposledy cca před dvěma lety.“*

Ve věci byla následně podána obžaloba a první hlavní líčení se konalo dne 31. 10. 2012. Ve výpovědi učiněné v tomto hlavním líčení obžalovaný Pavel B. uvedl, že od roku 2008 žije v Německu. V Německu, že pracoval v pizzerii v Regennu po dobu dvou měsíců, dále pracoval dva roky v Pizzerii, ale když tam přišel o místo, tak dělal u jeho majitele zednické práce a to po dobu 3 měsíců – září, říjen, listopad roku 2011. Ve své výpovědi opětovně uváděl, že s tímto činem nemá nic společného, že neví, kde ten obchod je a ani čtvrt' Slovany nezná. Dále uvedl, že si je na *„1000 % jistý, že tam nebyl a že nic takového neudělal“*. Též uvedl: *„Pokud bych vletěl do nějakého klenotnictví, hodinářství s nějakou zbraní, tak nevím, zda bych si to pamatoval, ale určitě asi jo, ne. Nemám problémy s pamětí.... K tomu, jak je mi zde kladena zbraň, pistol. Já mám se zbraní strach, na vojně mi bylo zakázáno střílet, protože jsem měl ze zbraní strach... Nedokázal bych něco takového v životě udělat, to by mi strach ani nedovolil.“*... *„V té době jsem dělal zrovna na té stavbě u toho majitele, u kterého jsem ubytován, který mi dal tu práci a zrovna to bylo v těch datech, 9. 11. 2011, čímž pádem jsem tento měsíc dělal celý a museli jsme tam být z toho důvodu, že jsme měli poslední měsíc, než přišel sníh a muselo vše být hotové. Každé ráno jsem tam byl, muselo to být kolem 8. hodiny...Majitel vždy o mě věděl, kde jsem se nacházel.... Nemám evidenci, kdy jsem kde byl.“* Dalším zajímavým úsekem výpovědi je: *„Nemám auto, měl jsem auto. Měl jsem Ford Escort, vybledlé červené barvy. SPZ si nepamatuji... Auto jsem na sebe přihlášené neměl... Měl jsem ho v Německu,*

jezdil jsem s ním do Nýrska... V Čechách jsem byl autem asi 2 krát. Policajty jsem znal do Nýrska, dál se s autem nedalo jezdit, protože by mi stavěli všude.... Chytili mi v Nýrsku známý policajti... Na Rudě mi chytili taky, že jsem jel rychleji, než jsem jel. Dali mi pokutu.... Pokuty mi dali v Nýrsku a v Železné Rudě. V Plzni jsem autem nebyl, to bych si netroufl, měl jsem s tím strach někam dojet.... Když jsem byl kontrolován v automobilu v Nýrsku, tak to byl pracovní den. V té době jsem pracoval pořád na stavbě kromě neděle, od těch 8 hodin jsem byl pořád na práci, a když jsem potřeboval třeba odpoledne odjet, tak mi vždycky bylo vyhověno... Když jsem někam potřeboval, dělal jsem třeba do oběda, po obědě jsem si sjel, pak jsem přijel a dělali jsme třeba do 7 do večera.“

Další hlavní líčení proběhlo dne 14. 11. 2012, kde byl vyslechnut svědek Bohuslav Z., Emílie Z., Petr Z., pprap.. Lukáš V., Vladimír Š., MUDr. Ilona M., Gabriela Š.

Svědék Bohuslav Z. ve své výpovědi vylíčil skutek, tak jak je uvedeno v úvodu. Z důležitých věcí, které uvedl, stojí za zmínku tyto pasáže: *„Ten, co na mě mířil, měl tmavý vlasy, víc se k jeho popisu vyjádřit nedokážu, ve výhledu mi vadila ta zbraň, já jsem koukal po zbrani, po ničem jiném a čekal jsem výstřel.... Nevzpomenu si, jak byli pachatelé oblečení. Pachatelé nebyli nijak maskováni. Na hlavách také nic takového jako čepici či kapucu neměli... Pokud jsem měl možnost prohlédnout si zde přítomného obžalovaného a poslechnout si jeho hlas, tak mám-li se vyjádřit k tomu, zda něco z jeho zjevu či hlasu by jej dle mého jako pachatele vylučovalo či si jen nejsem jist tím, jestli je to on, nicméně to nevyklučuji, pak uvádím, že nemůžu stoprocentně vyloučit ani stoprocentně potvrdit, jestli to byl on.“*

Z výslechu Emílie Z., která ve shodě se svým manželem Bohuslavem Z. popsala to, jak se skutek stal, stojí za povšimnutí, že po prohlédnutí obžalovaného nedokáže určit, zda ho někdy viděla a to protože má špatnou paměť na lidi. Uvedla dále, že je přepadli mladí muži bílé pleti (obžalovaný je Rom) a že rukavice neměl ani jeden z pachatelů.

Petr Z., syn Bohuslava a Emílie Z., který do obchodu svých rodičů vstoupil ve chvíli, kdy už se tam nacházeli pachatelé. Ve své výpovědi nejprve popsal, že přišel do obchodu a uviděl, jak matka leží na zemi a nad ní je muž, který s ní mlátí o zem a ohrožuje ji nožem, u stolku pak viděl otce, nad kterým byl někdo skloněný. Tento svědek dále uvedl, že po tom, co zakřičel: *„Co to má znamenat“*, oba pachatelé se na něj otočili a pachatel proti němu začal šermovat, poté instinktivně ustoupil, načež upadl a zaslechl výstřely. Dále dle jeho výpovědi jej pachatelé přeskočili a utekli. Ve výpovědi mimo jiné

také uvedl, že: „*Pokud jde o to, zda se obžalovaný zcela vymyká těm osobám, které jsem tam viděl či je eventuálně přijatelný z hlediska věku, výšky postavy, tak myslím, že pachatel, který držel pistoli, byl menší, než zde přítomný obžalovaný (svědek ukazuje do úrovně svých ramen). Já měřím 178 cm.*“ Obžalovaný na dotaz kolik měří, odpověděl, že 185 cm.

Svědék Vladimír Š. ve své výpovědi potvrdil, že obžalovaný od poloviny září 2011 do poloviny prosince roku 2011 skutečně dělal zednické práce ve Zwieslu. Dále uvedl, že obžalovaný tam nebyl zaměstnán na papír, dělal pouze pomocné práce a dělal vždy s ním. Uvedl též, že pracovali od pondělí do neděle, kdy v neděli se nepracovalo a že na pracoviště nastoupil vždy v 8 hodin ráno. Z výpovědi uvedeného svědka stojí za to zmínit: „*Kromě mě a obžalovaného tam pracoval Anton B., ten šéf, ten byl každý den přítomen... K dotazu, zda mohu s určitostí potvrdit, že obžalovaný byl na stavbě každý den, uvádím, že když chyběl, tak nám to řekl, šel si třeba jenom vyřídit papíry na pracovním úřadě v Německu, takže byl do hodinky zpátky. Na pracoviště vždy ráno nastoupil.... Pan Anton B. tam býval 4 dny v týdnu... Ty práce jsme s obžalovaným dělali vždycky spolu, takže jsme se viděli. Obžalovaného jsem v tom listopadu v práci viděl každý den. Tímto jsem si jist... Nevím, jak vysvětlím, že obžalovaný byl 14. 11. kontrolován v Železně Rudě pro překročení rychlosti, když jsem před tím uvedl, že se ode mě nehnul, já si nemůžu pamatovat každé den.*“

Svědčce MUDr. Ilona M. bydlí přes ulici zlatnictví, a když vyhlédla z okna, viděla do zlatnictví vstupovat dva mladé muže. Z její výpovědi mimo jiné vyplynulo, že když si prohlédne obžalovaného, nemůže určit, jestli to byl jeden z nich nebo ne. Z výpovědi Gabriely V., která v době loupežného přepadení stála u výlohy zlatnictví a pachatele viděla utíkat, vyplynulo naprosto to samé. Navíc uvedla, že muži měli být vysokí v rozmezí 168 – 175 cm a obžalovaný ji přijde příliš vysoký.

Ve věci se konalo dne 12. 12. 2012 třetí hlavní líčení, kdy byl za pomoci tlumočnicka vyslechnut Anton B., u kterého měl obžalovaný v rozhodné době pracovat. Ten na dotaz, zda tam obžalovaný byl od září do listopadu 2011 každý den, uvedl, že vlastně ano a pomáhal mu od rána do večera na stavbě. Na dotaz, zda tam byl i v den 9. 11., kdy se skutek stal, odpověděl: „*Je zcela jisté, že ten den jsme pracovali, ale vlastně jelikož už od té doby uplynulo více než jeden rok, tak o hodině nemůžu nic říct, nevím.*“ Na další dotaz, zda je schopen vyloučit, že zrovna 9. 11. 2011 měl nějaký termín, uvedl:

„V mé kanceláři není poznamenáno, že by ten den bylo něco mimořádného, ale jak jsem řekl, nemohu k tomu nic říct.“ V závěru tohoto hlavního líčení byly předneseny též závěrečné řeči. Následně byl tohoto dne vydán i rozsudek, ve kterém byl obžalovaný uznán vinným z výše uvedeného trestného činu a byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání čtyř roků. K výkonu trestu byl zařazen do věznice s ostrahou. Dále mu byl uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty a to plynové pistole, kovového nože a sportovní tašky. Z odůvodnění rozsudku je nezbytné zmínit: „Předně je třeba konstatovat, že obžalovaný jakoukoliv účast na souzeném jednání zcela popírá od počátku trestního řízení, přičemž argumentuje tím, že po dobu posledních dvou let v Plzni a tedy ani na místě činu nebyl, neví ani kde místo přesně leží a v kritické době se měl zdržovat v Německu ve městě Zwiesel, kde vykonával brigádnickou činnost za přítomnosti svědků Vladimíra Š. a Antona B. Po provedení dokazování dospěl soud k závěru, že obhajobu obžalovaného je třeba vnímat jako účelovou, jejímž cílem je obžalovaného vyvinít. K identifikaci obžalovaného přímo na místě je třeba říci, že nikdo ze tří poškozených (Bohuslav Z., Emílie Z., Petr Z.), ani nikdo ze svědkyň, které z venku v kritické době zjevně pachatelé vstupující, resp. vybíhající sledovali, s jistotou nebyl schopen poznat bez určitých pochybností, nicméně jej jako pachatele nevyloučili. Na druhou stranu je třeba připustit, že ani vyjádření svědků Vladimíra Š. a Antona B., kteří měli dle obžalovaného potvrdit, že se tento v kritické době nacházel v Německu a nemohl být tedy na místě činu, nejsou zdaleka jednoznačné a oba svědci nakonec připustili, že zjevně nemohou s naprostou jistotou potvrdit skutečnost, že se obžalovaný v kritické době, to je dne 9. 11. 2011 kolem 8:30 hod. vyskytoval v Německu, a to zejména poté, co jim bylo předesláno, že dne 14. 11. 2011 se v jimi uváděné „pracovní době obžalovaného na stavbě v Německu“ tento nacházel v ČR v Železně Rudě, kde byl kontrolován policejní hlídkou při spáchání přestupku v dopravě, který navíc spáchal při řízení červeného vozidla Ford Escort, tedy vozidla jehož obdobný typ a barvu byl viděn bezprostředně po spáchání činu nedaleko tohoto místa při abnormálně rychlém odjezdu. Všechny tyto uvedené důkazy by však v žádném případě nemohly vést k závěru o vině obžalovaného, pokud by soud neměl k dispozici zcela jednoznačné důkazy, které spočívají v zajištění daktyloskopických a pachových stopách, které bez jakýchkoliv pochybností vedou k jedinému závěru, a to že obžalovaný jednak v kritické době byl na místě činu, pokud na dveřích zlatnictví byly nalezeny otisky jeho prstů a dále že přišel do kontaktu jak s plastovou pistolí, která byla užita při pohrůžce vůči Bohuslavu Z., tak s taškou, kdy obě tyto věci přinesli pachatelé a při útěku je zanechali ve zlatnictví, jakož i s podlahou v místě konfliktu

mezi pachatelem držícím pistoli a Bohuslavem Z. Na těchto místech byly identifikovány celkem tři pachové stopy, které byly ztotožněny s kontrolní pachovou stopou odebranou obžalovanému.“

Následně bylo dne 15. 1. 2013 podáno odvolání. Odvolací soud odvolání zamítl.²⁶⁴

Na tomto případě je velmi dobře vidět, že výpovědi svědků a obviněného hrají při objasňování důležitou roli, avšak je třeba, aby byly v rámci volného hodnocení důkazů porovnány i s ostatními ve věci získanými důkazy. V tomto případě na základě získaných výpovědí by nebylo možné obžalovaného odsoudit. Je zde též dobře ukázáno, že obvinění v mnohých případech buď vůbec nevyprávějí, nebo vyprávějí tak, že skutek nespáchali. Zejména se tak děje v případě recidivistů, kteří jsou v tom, jak se mají při vyšetřování chovat, zběhlí. Jen malé procento obviněných se ke svému činu dozná. Další, co zde můžeme zpozorovat je, že pokud jsou svědci vyslýcháni až v průběhu hlavního líčení, velmi těžko si s určitostí vzpomenou na detaily (v tomto případě se jedná o výslech svědka Antona B.). V některých případech však ani včasný výslech svědků bezprostředně po události nemůže zabránit tomu, že si určité detaily nevybaví s přesností, zejména pokud se jedná o vzhled pachatelů a podobně, neboť především u násilné trestné činnosti se událost odehraje ve velmi krátkém časovém úseku a svědci jsou natolik překvapeni, že si to prostě nezapamatují.

B) Případ „slepý“ svědek

Tento případ je brutální dvojnásobnou vraždou pracovník advokátní kanceláře – Veroniky B. a Adély B., kde pachatelem byl jejich kolega, který chtěl k získání alibů využít svědka s těžkým zdravotním handicapem – na jedno oko byl úplně slepý a na druhé viděl pouze na 20%. Událost se stala dne 23. 7. 1999. Oznámení o tomto hrůzném činu učinil sám pachatel – JUDr. Radek V. a to v 13:24 hod. Po ohledání místa činu byla zjištěna skutečnost, že bezpečností dveře kanceláře nebyly poškozeny a že kancelář nebyla prohledávána ani rozházena. Z rozmístění obou těl bylo patrné, že obě ženy byly napadeny, aniž by to očekávali bez možnosti nějaké obrany. I po důkladném ohledání okolí se nepodařilo najít předmět, jímž by oběti byly zavražděny. Z prohlídky a pitvy obou těl bylo

---

²⁶⁴ Ze spisu Okresního soudu Plzeň-město, č. j. 6 T 102/2012

zjištěno, že obě ženy utrpěly tržně-zhmožděné rány na hlavě. V době příjezdu Policie ČR na místo činu byl oznamovatel JUDr. Radek V. velmi rozrušený a pod vlivem alkoholu. Komunikace s ním byla velmi složitá, neustále dokola opakoval pouze jednu věc a to, že Adélu B. miloval a že mu někdo zabil jeho lásku a že vrah musí být dopaden. Postupně bylo tak zjištěno, že JUDr. Radek V. a JUDr. Adéla B. žili v jedné domácnosti a plánovali společný život. V první výpovědi oznamovatel JUDr. Radek V. uvedl, že rozhodného dne do kanceláře dorazil po 6. hodině ráno, okolo 8.00 až 8:30 hod. dorazily obě kolegyně. Dále uvedl, že kolem 9. hod. k němu dorazil klient Ing. Radim N., který byl jeho dřívějším známým, a společně během dopoledne vypracovávali návrh na rozvod uvedeného klienta. Mezi tím si zašli na skleničku a prohlédnout si byt JUDr. Radka V. Následně se opět vrátili do kanceláře a pracovali dále na návrhu na rozvod. Pak společně zašli na oběd. Před tím se však s ženami rozloučil a sdělil jim, že přijde za hodinu zpátky. Dále vypověděl, že taxíkem zajeli do mexické restaurace, odkud se vrátili v 13:30 zpátky do kanceláře, kde již našel obě kolegyně mrtvé. Tyto informace vesměs ve své výpovědi potvrdil i Ing. Radim N., který trpěl vážnou oční vadou. Konkrétně svědek uvedl, že kolem 12 hod. byl JUDr. Radkem V. pozván na oběd. Následně, že se JUDr. Radek V. ve vedlejší kanceláři rozloučil s oběma ženami a slíbil, že se za chvíli vrátí. Při tom, že ho postrčil se slovy: „aby holky viděly, s kým jde“ a oba odešli. Taxíkem odjeli na oběd do mexické restaurace. Poté se vrátili a JUDr. Radek V. chtěl nahlásit příchod kolegyním, ale našel je mrtvé.

Následujícího dne 24. 7. došlo k setkání vyšetřovatele s JUDr. Radkem V. na místě činu podruhé. Dle názoru JUDr. Radka V. nic nechybělo. Zároveň vyslovil domněnku, že vražda je určitě v souvislosti s kauzou H-systém, jehož právní zástupkyní byla Adéla B. Stejněho dne byly uskutečněny i výslechy dalších dvou zaměstnanců kanceláře, kteří však v rozhodný den byli na dovolené. Nejdůležitější výpovědí byla výpověď sekretářky Emy S. Dle jejího tvrzení z trezoru musela být odcizena částka přesahující 90 000 Kč. Oba vyslechnutí zaměstnanci vyslovili domněnku, že za vraždou jejich kolegyň stojí JUDr. Radek V. Stejně tak uvedli i vyslechnutí příbuzní zavražděné Adély B. Shodně tvrdili, že zavražděná ve vztahu velmi trpěla a chtěla se rozejít a že JUDr. Radka V. rozsáhle finančně podporovala.

Z dále zjištěných skutečností vyplynulo, že Veronika B. měla v září 1999 skládat advokátské zkoušky a Adéla B. jí nabídla být její společnicí. Čímž bylo ohroženo postavení JUDr. Radka V. Dle výše uvedených zjištěných skutečností vyšetřovatelé nabyli

podezření, že za vraždami žen stojí právě on. Byl tedy vydán na návrh vyšetřovatele Obvodním soudem pro Prahu 8 příkaz k odposlechu telekomunikačního provozu podezřelého. Bylo též rozhodnuto o jeho sledování.

24. 7. 1999 byl opětovně vyslechnut i svědek Ing. Radim N. a to zejména ohledně chování JUDr. Radka V. V této výpovědi uvedl, že jeho chování bylo během dne naprosto normální. Až po návratu, že se zhroutil. Byla zjištěna i nová skutečnost a to, že když vycházel z kanceláře, nesl JUDr. Radek V. igelitový pytel s odpadky, s kterým však nastoupil i do taxíku a vyhodil ho až před restaurací.

25. 7. 1999 v 10:30 JUDr. Radek V. oznámil na Policii ČR, že byl přepaden rusky hovořícími muži, kteří ho okradli o 30 000 Kč. Dle jeho tvrzení muži požadovali dokumenty H-systému. V té době byl však již zmiňovaný sledován. Pracovníci kriminální policie provádějící sledování si nevšimli, že by do domu někdo vnikal. Z toho důvodu posoudili vyšetřovatelé výpověď jako nepravdivou.

Pátráním byl nalezen pytel před restaurací, jak tvrdil svědek. Obsahem tašky byla lešenářská trubka, na které byly zbytky krve, dále ručník se stopami krve a láhev od alkoholu. Na základě toho byl JUDr. Radek V. zadržen a obviněn z trestného činu vraždy. Byl umístěn v cele předběžného zadržení, kde se skly z rozbitých brýlí pokusil o sebevraždu. Jako obviněný odmítl vypovídat.

Byl opětovně proveden i výslech Ing. Radima N. Ten si poté, co mu byli zopakovány již sdělené informace, vzpomněl, že si JUDr. Radek V. v průběhu jeho návštěvy v kanceláři několikrát odběhl. Nějakou hádku nebo křik sice nezaregistroval, avšak prý slyšel dvě duté rány. Dále si vzpomněl, že těsně před tím, než odcházeli na oběd, JUDr. Radek V. utíral něco na podlaze v předsíni jeho kanceláře. Na základě toho proběhlo dodatečné ohledání, kterým bylo zjištěno, že se na uvedeném místě nachází biologické a chemické stopy. Biologickými stopami bylo DNA Adély B. a chemická stopa byla shodná s materiálem, ze kterého byla vyrobena lešenářská trubka. Na základě výše uvedeného byla tak naplánována prověrka výpovědi na místě a vyšetřovací pokusy. K tomuto sem byli přizváni figuranti, kteří lešenářskou trubkou a kladivem tloukli do chlazených kuřat, které měli nahradit lidskou hlavu. Kuřata byla rozmístěna po kanceláři různě. Samozřejmě i na místě, kde byly nalezeny zavražděné. Svědek Ing. Radim N. seděl v kanceláři JUDr. Radka V. společně s vyšetřovatelem a obhájcem a vyjadřoval se k jednotlivým zvukům. Spojení figurantů a vyšetřovatele probíhala pomocí

vysílačky. Při jednom úderu do chlazeného kuřete svědek prohlásil, že se jedná o totožný zvuk s tím, co slyšel ve chvíli, kdy nebyl JUDr. Radek V. přítomen ve své kanceláři. Bylo zjištěno, že se jednalo o úder, který způsobil figurant, když tloukl do kuřete na místě, kde byla nalezena hlava Adély B. Na dotaz vyšetřovatele, jak si tímto může být tak jistý svědek odpověděl: „Vy vidíte, já slyším.“ V prověrce výpovědi bylo dále pokračováno a to tak, že dle pokynů učiněných svědkem, figurant předváděl, jak JUDr. Radek V. sbíral vypité lahve od alkoholu a plnil s nimi igelitový pytel. Svědek k této části prověrky výpovědi podotkl, že v rozhodný den obviněný dával do pytle jiné lahve. Vyšetřovatel se ho tedy dotázal, jak může vědět, že se jedná o jiné lahve, když do předsíně, kde se nachází figurant, nemůže vidět. Svědek ta to opětovně odpověděl: „Vy vidíte, já slyším“. Následně byl, pro ověření svědkových schopností proveden další pokus, kdy měl poznat lahve dle jejich velikostí. Svědek určil bez chyb velikost těchto lahví.

Dále byla ve věci experty na počítače zjištěna skutečnost, že došlo k nekorektnímu vypnutí jednoho z počítačů a to v dobu 11:47 hod. Tedy v dobu, kdy se obviněný ještě nacházel na místě činu.

Důležitým výsledkem, který však byl proveden až po týdnu po vraždě, bylo zjištěno od poštovní doručovatelky, že rozhodného dne nesla do kanceláře před 12 hod. doporučenou poštu, která byla však přebrána neobvykle JUDr. Radkem V. na chodbě se slovy, že „holky jsou na dovolené“.

Vyšetřování této věci bylo skončeno dne 17. 9. 1999. Obviněný byl upozorněn na to, že dne 30. 9. 1999 bude mít možnost si prostudovat spis. K tomu však již nedošlo, neboť obviněný JUDr. Radek V. ve vazební věznici spáchal sebevraždu oběšením. Následně bylo tedy dne 22. 9. trestní stíhání zastaveno.²⁶⁵

Tímto případem jsem chtěla poukázat na důležitost provádění prověrky výpovědi na místě. V tomto případě vedla k ověření skutečností, jež uváděl svědek, který na první dojem nemohl nějak zvlášť vnímat díky těžké oční vadě nastalé skutečnosti rozhodného dne. Kdyby však nebyla provedena a došlo by pouze k běžným výsledkům v kanceláři, vyšetřovatelé by nepřišli na nové skutečnosti, které se stali usvědčujícími pro pachatele.

---

²⁶⁵ Mareš, Josef. „Slepý“ svědek. *Kriminalistický sborník*. 2009, č. 3, s. 17-25.

C) Případ úkladné vraždy zlého manžela

Událost se stala v květnu roku 2005 a byl zavražděn muž Pavel V., podnikatel ze Zlína, který svoji manželku bil. Jednoho dne ji tak došla trpělivost a zastřelila ho. O tomto činu řekla pěti osobám, které jí poskytli pomoc, aby nebyla dopadena. Oznamovatelem byl zaměstnanec podnikatele Jaroslav B. Manželka pohřešovaného Kamila V., ohledně jeho nepřítomnosti v bydlíšti uváděla pokaždé jiné důvody. Poprvé uváděla, že odjel do Německa kupovat auto. Podruhé, že se nachází v Psychiatrické léčebně na léčení. To však bylo prověřeno a tak zjištěno, že hospitalizován nikde není. Manželka, i přestože manžel byl pohřešován několik dní, nepodala oznámení na policii ČR. Bylo též zjištěno, že mezi manželi nepanovaly dobré poměry, docházelo k fyzickému napadání manželem a nyní plánovali rozvod a vedli hádky o rozdělení majetku. Podle výpovědi spolupracovníka byl Pavel V. naposledy spatřen dne 27. 5. 2005 ve 21:00 hod v místě bydlíště, kde bylo i sídlo a provozovna jeho firmy. Na základě zjištěných okolností byla Kamila V. považována za podezřelou z usmrcení svého manžela. Z toho důvodu policisté počítali s tím, že nebude vypovídat pravdu. Byly vytěženy i další osoby z okolí bydlíště manželů. Michaela I. ve svém vysvětlení uvedla, že ji paní Kamila V. rozhodného dne navštívila v 19:30 hod. a byla u ní až do 3:15 hod. následujícího dne. Dále uvedla k pohřešovanému, že odjel do Německa za účelem koupě automobilu.

Dne 7. 6. 2005 byly zahájeny úkony trestního řízení dle § 158 odst. 3 trestního řádu pro podezření ze spáchání trestného činu ublížení na zdraví podle tehdejšího ustanovení § 211 odst. 1,3 trestního zákona neznámým pachatelem. O podání vysvětlení byla požádána manželka nezvěstného Kamila V. Ta nejprve popsala soužití s manželem, kdy uvedla, že chtěla podat žádost o rozvod, protože manžel ji a dcery fyzicky napadal. Vedli spory o majetek. Dále uvedla, že se chtěla nastěhovat do domku k dceři, avšak manžel s tímto souhlasil pouze pod podmínkou, když u něj bude ještě půl roku bydlet a když mu předloží seznam věcí, které si chce odnést. Podle jejího tvrzení měla uvést do původního stavu parketovou podlahu uprostřed obývacího pokoje a rozřezaný koberec, který byl zničen, protože se jí před dvěma měsíci převrátila petrolejová lampa a koberec se začal škvařit. K rozhodnému dni uvedla, že si manžel vzal její auto a odjel na ryby, ve 20:30 hod. se vrátil a pohádali se. Dle jejího tvrzení manžel trval na tom, že musí uvést dům do původního stavu a ona mu to slíbila a nasedla do auta a odjela. Poté se vrátila k místu bydlíště a navštívila sousedku Michalu I. a byla u ní do 3:30 hod

druhého dne. Domů dle jejích slov přišla až kolem 9. hodiny a manžela nehledala, protože se domnívala, že se nachází již v práci. Poté šla spát a následně si nic nepamatuje. Dne 29. 5. za ní dle jejího tvrzení přišel soused Karel D. a ptal se na manžela, že spolu měli jet na ryby, avšak on nepřišel. O tom však nic nevěděla. K pohřšování svého manžela uvedla, že odjel pro auto do ciziny nebo jel na dovolenou se svou přítelkyní Dášou do Chorvatska. Policisté nabyli dojmu, že Kamila V. nemluví pravdu. Z toho důvodu pokládali za důležitý úkon provést domovní prohlídku. Ta byla provedena 7. 6. a byly zjištěny mnohé krevní stopy a odříznuté části koberce, z čehož došli policisté k závěru, že se zřejmě jedná o místo činu.

Kamila V. byla tedy zadržena jako podezřelá ve smyslu § 76 odst. 1 trestního řádu a byla též vyslechnuta jako podezřelá. V této verzi zopakovala některé údaje, avšak uvedla i nové informace. Dle této výpovědi manžel přijel domů okolo 20:30 hod. Dále v ní uvedla: *„bylo asi kolem 22:30 hodin nebo 23:00 hodin. Vím, že byl ještě v televizi pořad s Izerem. Chvilí jsme seděli v obývacím pokoji a potom jsem se zvedla a šla vedle do pokoje, tzv. pracovny. Manžel zůstal sedět v obývacím pokoji v křesle. Když jsem přešla do pokoje, slyšela jsem, že někdo klepe na hlavní dveře. Otevřela jsem vchodové dveře, tam stál neznámý muž. Zeptal se mě, zda je manžel doma. Řekla jsem mu: ano, je. Nechala jsem otevřené dveře a šla do obývacího pokoje. Manželovi jsem řekla, že tam někoho má, ať si to jde vyřídit, nebo co mu mám říct. Mezi tím, než jsem s manželem domluvila, se tento muž objevil za mnou na chodbě. Když jsem už ho viděla na chodbě, tak jsem mu řekla, ať jde dál, a ukázala jsem mu směrem do obývacího pokoje. Muž vešel do obývacího pokoje. V té době manžel stále seděl v křesle, které bylo otočeno zadní stěnou ke vstupním dveřím do pokoje, a měl celkem nahlas puštěnou televizi. Já jsem ihned odešla do pracovny a pustila televizi. Asi po jedné až dvou minutách přišel neznámý muž za mnou do pokoje. Já jsem po celou dobu neslyšela žádný hovor ani jiný zvuk. Když muž vešel do pokoje, myslela jsem si, že se jde se mnou rozloučit, a tak jsem se zvedla, že ho vyprovodím. Když jsem přišla do jeho blízkosti, chytil mě do kravaty a odvedl do obývacího pokoje. Přivedl mě do místa, kde manžel původně seděl. Zde jsem uviděla manžela, jak leží na pravém boku na zemi u křesla. Původně jsem se domnívala, že se poprali. Muž mě pustil a já jsem spadla vedle manžela. Řekl mně, ať nekecám, nebo skončím jako on. V tuto dobu jsem viděla v jeho ruce stříbrnou pistoli. Vůbec jsem nevěděla, co mám dělat. Muž mě řekl, že mu musím pomoci. Nato jsem se ho zeptala, kam mu s ním mám pomoci, že to snad nemyslí vážně. Pořád jsem nevěřila, že je mrtvý. Muž mě řekl, ať ho vezmu za nohy a jdu.*

Zeptala jsem se kam. Řekla jsem mu, ať ho tam nechá, že až bude dostatečně pryč, zavolám policii. On mně jen znovu řekl: „Běž!“ . Já jsem se postavila zády k mrtvému tělu manžela, uchopila jsem ho za nohavice od riflí a šla jsem směrem ke schodišti vedoucímu do garáže. Sešli jsme po schodišti a v chodbičce u počítače jsem manželovy nohy pustila.“ Dále též uvedla: *„...Když jsem seděla na schodku, tak jsem viděla, že manžel má díru v hlavě. Byl střelen do pravého spánku. To, že byl manžel zastřelen, jsem usoudila, protože jsem u muže viděla pistoli. Muž mně řekl, ať zalezu nahoru a držím hubu. Šla jsem se podívat do obývacího pokoje. Zde jsem uviděla na koberci ležet sklenici od vína. Začala jsem přemýšlet, co to všechno má znamenat. Slyšela jsem, že někdo otevírá garážová vrata. Klíče manžel nechával v zámku. Uslyšela jsem auto, odešla do pracovny a opatrně jsem vyhlídla z okna. Viděla jsem u vrat nějaký terénní vůz, protože byl vzadu kolo. Auto bylo vínově červené barvy, registrační značku jsem neviděla. Dále jsem viděla, že z vozidla vystupuje muž, kterého znám jako Milana D. Ten by měl pracovat někde ve Svitě jako údržbář. Zabývá se domácí výrobou zbraní. Vešel do garáže. Já jsem čekala v pokoji, co se bude dít. Asi za dvacet minut přišel ten první muž za mnou a řekl mně: „To uklidíš!“ . Poté se vrátil do garáže a odešel vraty. Z okna jsem se už nedívala, ale slyšela jsem odjíždět nějaké auto.“* Dále v této výpovědi uvedla, že o všem co se stalo, řekla sousedovi Karlu K. a ten jí doporučil, že má vše uklidit. S úklidem jí dle jejích slov i pomáhal tak, že vytrhal parkety a spálil část koberece. V této věci byla dále provedena i prověrka výpovědi Kamily V, na základě které bylo zjištěno, že některé uvedené skutečnosti se nezakládají na pravdě.

Dne 8. 6. 2005 byl proveden další výslech, kde podezřelá Kamila V. uvedla nové skutečnosti. V této, třetí verzi, se podezřelá doznala k tomu, že dne 27. 5. kolem 21:30 až 24:00 hodin po předcházející hádce o rozdělení majetku usmrtila svého manžela dvěma výstřely z revolveru do hlavy. Ve své výpovědi doslovně uvedla: *„...Já jsem se mu snažila vysvětlit, že si odvezu své věci do domku v ul. Na Vyhlídce. To se mu nelíbilo. Poté jsme se přesunuli do obývacího pokoje. Zde jsme měli na stole víno. Já jsem si sedla vedle něho a chtěla jsem dál rozebírat situaci. On mně řekl, že má vše zjištěné, že na holku budu dostávat 1500 Kč. Jak na mě při tom začal křičet, zavadla jsem se z křesla a šla jsem do kuchyně. On šel hned za mnou. Já jsem mu řekla, že mám taky něco na obranu. Sáhla jsem v kuchyni do šuplíku, který je vedle dřezu...Zde jsem si vzala střelnou zbraň stříbrné barvy, která neměla zásobník, ale bubínek. Kolik v ní bylo nábojů, nevím, protože mně není známo, jak bych náboje zkontrolovala. On se mě začal posmívat, že s tím neumím zacházet.“*

Šla jsem zpět do obýváku a posadila jsem se. On šel za mnou a posadil se vedle. Řekl mě – kdes to vzala? Já jsem mu na to nic neřekla. On nadával a řekl, ať to tedy zkusím. Já jsem vstala, stála jsem nad ním, on seděl v pravém křesle s nohama na taburetu. Zbraň jsem mu dala k pravému spánku, on se jí držel za hlaveň a já jsem vystřelila. Bylo to z blízkosti. On padnul na levou stranu křesla. Nábojnice žádná ze zbraně nevyletěla. Vystřelila jsem asi dvakrát, ale já jsem si toho nebyla vědoma, to jsem zjistila až později... Zbraň jsem získala tak, že mně ji přinesla sousedka Hana K. z vedlejšího rodinného domu od pana Milana D.“ Ve výpovědi uvedla i další okolnosti k vraždě. K podání vysvětlení byli požádáni i Karel K. a Hana K., kteří výpověď Kamily V. potvrdili. Na základě těchto výpovědí bylo dále zjištěno, že po vraždě ještě v noci odešla Kamila V. k sousedům a Karlu K. řekla, že svého manžela zastřelila. Dále bylo zjištěno, že Karel K. pomáhal s odklizením mrtvolky a následujícího dne spálil i koberec a parkety. Své manželce vše řekl a byla přítomná a společně naložili mrtvolu do auta. Mrtvolu následně předali bezdomovci, aby ji zlikvidoval. Mrtvola byla dne 8. 6. 2005 skutečně nalezena na místě, kde mělo dojít k předání bezdomovci. Z výpovědi Kamily V. též vyplynulo, že vraždu spáchala vypůjčeným revolverem, který ji přinesla na požádání sousedka Hana K. od známého Milana D.

Následně bylo tedy zahájeno trestní stíhání podle § 160 odst. 1 trestního řádu a bylo sděleno obvinění ze spáchání trestného činu vraždy podle tehdejšího § 219 odst. 1 trestního zákona a trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 trestního zákona Kamile V., trestného činu nadřizování dle tehdejšího § 166 odst. 1 trestního zákona Karlu K., trestných činů nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 trestního zákona a nadřizování podle § 166 odst. 1 trestního zákona Haně K. a trestných činů nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 trestního zákona a neoznámení trestného činu podle § 168 odst. 1 trestního zákona Milanu D.

Při svém výslechu, jako obviněné, Kamila V. přišla s další verzí, jak došlo k předmětné události. Změna oproti dřívější výpovědi se vázala k okamžiku střelby, ke kterému uvedla: *„Šli jsme zpátky do obýváku, vrátili jsme se k té zbraní, on mě říkal, že bych byla určitě šťastná, kdyby se odpravil, anebo jestli má odpravit mě. Vzal si tu zbraň pravou rukou ze stolku, on je pravák. Začal se na ni dívat a prostě říkal, už zbraň u spánku měl. Já jsem říkala, že stejně nemá odvahy. Jak tu zbraň držel u hlavy, tak jsem po ní chňapla a zbraň vystřelila. On zbraň nedržel za kohoutek, a jak jsem po ní chňapla,*

tak jsem zřejmě zmáčkla spoušť. Jak seděl v křesle, tak spadl nebo se svezl na bok křesla po jeho levém boku.“

Kamila V. byla následně usnesením vzata do vazby podle § 76 písm. a) trestního řádu. Ostatní byli stíháni na svobodě.

Dne 16. 6. byla provedena prověrka na místě činu dle § 104 písm. e) trestního řádu, kde Kamila V. ukázala za pomoci figuranta, jak manžel držel revolver v ruce a mířil si na spánek a v momentě, kdy mu ho chtěla vzít, jak zmáčkla spoušť a došlo tak k výstřelu.

Následně byla Krajským státním zástupcem vypracována obžaloba na výše uvedené obviněné. Kamila V. dne 5. 5. 2006 Krajský soud v Brně uznal všech šest obžalovaných vinným. Kamila V. byla uznána vinnou z trestného činu vraždy dle tehdejšího § 219 odst. 1 trestního zákona a nedovoleného ozbrojení § 185 odst. 1 trestního zákona a byl jí uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání 8 let nepodmíněně ve věznici s ostrahou. Kamila V. poté podala odvolání, kde Vrchní soud v Olomouci zpřísnil její trest na odnětí svobody v trvání 10 let nepodmíněně.²⁶⁶

Tímto příkladem jsem chtěla ukázat, jak je vysoce důležité se již od počátku vyšetřování zabývat rozpory ve výpovědi podezřelého. V tomto případě se vyšetřovatelé jimi zabývali, a proto neotáleli ani s vyžádáním příkazu k domovní prohlídce. Na uvedené události je též velmi dobře ukázáno, že v častých případech pachatelé zvláště závažného zločinu vraždy nepřítomnost nezvěstného odůvodňují tím, že vycestoval do zahraničí. U pohřešovaných osob je tak nezbytné v krátké době vyslechnout a prověřit okruh jeho příbuzných a známých. Na uvedeném případě je také názorně ukázáno, jak po tom, co je usnesením zahájeno trestní stíhání a sděleno obvinění, po poradě s obhájcem obviněný přijde s další verzí, jak se skutek stal, nebo úplně přestane vypovídat. Může se též stát, že přijde s pro společnost pochopitelnějším způsobem spáchání trestného činu.

---

²⁶⁶ MATOUŠEK, Vladimír. Úkladná vražda zlého manžela?. *Kriminalistický sborník*. 2007, č. 4, s. 6-14.

II. Obrazová příloha

Obr. č. 1 Speciální dětská výslechová místnost (Foto: převzato z

<http://www.policie.cz/obrazek/specialni-detska-vyslechova-mistnost-svitavy-451702.aspx>)

Obr. č. 2 Digitální polygraf (Foto: převzato z <http://www.policie.cz/obrazek/fyziodetekce-01.aspx>)

Obr. č. 3 vyšetření osoby na polygrafu (Foto: převzato z <http://www.policie.cz/obrazek/fyziodetekce-06.aspx>)

Obr. č. 4 grafické záznamy (Foto: převzato z <http://www.policie.cz/obrazek/fotogalerie-metoda-fyziodetekce-fyziodetekce-07.aspx>)

